

MATICA

STEĆCI

mistični nadgrobni spomenici
jedinostveni u svijetu

U Zagrebu održana tradicionalna godišnja manifestacija: Tjedan hrvatskih manjina

Razgovor s glazbenikom prof. Ivanom Matarićem

Otvoren lektorat hrvatskog jezika u argentinskom Rosariju

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

Stigla nam je evo i zaista topla, sunčana jesen, sa prekrasnim šarenim plaštom šuma i parkova, mirisom pečenog kestenja po ulicama o kojem sam jednom davno sanjao tamo u dalekoj Australiji. Kao da nam priroda želi ublažiti ove nevolje koje stižu u svakodnevnom životu od kojih je svakako

najveća ta globalna financijska kriza koja malenu Hrvatsku i njezin relativno skroman burzovni potencijal i neće pogoditi tako strašno. Barem nas tako uvjeravaju stručnjaci, ali nam svakako služi kao možda posljednje upozorenje koliko je važno živjeti u okviru svojih mogućnosti kako u vlastitom tako i u državnom smislu, jer pred nama je zasigurno globalna recesija. Time će se svakako pored mnogih drugih važnih, pa i vrućih tema baviti i hrvatski Sabor. U svakom slučaju slijedi teško i odgovorno razdoblje.

Kod nas u Hrvatskoj matici iseljenika radi se punom parom prema zacrtanom planu i programu. Tako je od 6.-10. listopada u Zagrebu, u organizaciji HMI održan tradicionalni, 14. tjedan hrvatskih manjina pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH Stjepana Mesića koji ste mogli dnevno pratiti na našim web stranicama i opširno čitati u ovom broju Matice. Naš Odjel za nakladništvo priprema 22. listopada promociju knjige "Ugledni hrvatski znanstvenici u svijetu, IV.dio". Također, od 12.-16.studenoga HMI će prezentirati najnoviju nakladničku djelatnost hrvatskog iseljenništva iz svijeta u projektu "Hrvatske knjige izvan Hrvatske" na Međunarodnome sajmu knjiga Interliber koji se 31. godinu za redom održava u Zagrebu. Prikazati će se oko 200 novih naslova iz trideset zemalja na desetak jezika. Glavna tema ove godine je "Njemačka Croatica", dakle hrvatski pisci iz iseljenništva koji pišu na njemačkom jeziku.

U studenome će se održati i Forum hrvatskih manjina, a u obradi su i upitnici sa naše web stranice na koje ste vi tako marljivo odgovorili, pa ujedno i hvala svima koji su uzeli vremena i truda za to.

Imali smo i niz posjeta naših Hrvata iz svijeta, a pogotovo bih izdvojio posjet delegacije hrvatskih učitelja i njihovih australskih kolega iz Victorije na čelu sa predsjednikom Udruge gđom Katicom Perinac. Njihove dvije posjete i sastanci sa ravnateljicom i voditeljima HMI-a rezultirali su nekim vrlo konkretnim dogovorima, o čemu opširnije u idućem broju Matice. Nadam se da će kao i uvijek bogat izbor tema i kvaliteta naših suradnika uljepšati vam trenutke daleko od Domovine i približiti vas onome zbog čega ovu našu Hrvatsku zovemo i uvijek ćemo je zvati LIJEPA NAŠA....

Urednik

A truly warm, sunny, autumn is now upon us, with its stunning multihued mantle of woods and parks, and the scent of baked chestnuts I dreamt of once, long ago, in faraway Australia wafting through the streets. As if nature wants to somehow soften the blows of the troubles creeping into our day-to-day living, of which the greatest is certainly the global financial crisis, which is, all the same, not likely to hit the small country of Croatia and its relatively modest stock exchange potential overly hard. At least that is the line we are getting from the experts, but it nevertheless certainly serves as possibly the last warning of just how important it is to live within the scope of one's possibilities, both in the personal and in the national sense because ahead of us is certainly a global recession. That is a subject that Croatian Parliament is certain to tackle, along with a bevy of other important and burning issues. In any event, we are all faced with a difficult period, laden with responsibility.

Here at the Croatian Heritage Foundation we are working at full steam towards the charted plan and program. Zagreb was from the 6th to 10th of October host to the CHF-organised traditional 14th Croatian Minorities Week, held under the high patronage of Croatian President Stjepan Mesić, an event you had the opportunity to follow daily on our Internet site and can read about in detail in this issue of Matica magazine. Our Publishing department is on 22.October presenting a book "Distinguished Croatian Scientists in the World, Part IV". The same department will present the most recent publishing activity of Croats throughout the world in the CHF project "Croatian books outside Croatia" at the International book fair "Interliber", to be held between 12th and 16th of November in Zagreb. Some 200 new titles from thirty countries in some ten languages will be presented and the theme this year is "German Croatica", i.e. Croatian writers from abroad who write in German. November will also see a Croatian Minorities Forum, and we are processing the questionnaires from our Internet site you have so diligently responded to, so our thanks go out to all of you who have set aside the time and effort to do so.

We had a series of visits from our Croatians living abroad, among which I would single out the visit of a delegation of Croatian teachers and their Australian colleagues from Victoria, headed by the association's president Mrs. Katica Perinac. Their two visits and meetings with the CHF director and heads of departments have resulted in some very concrete agreements we will cover in the next issue of Matica magazine. I hope that, as always, the diverse selection of topics and the quality of our contributing writers will bring some warm moments far from the Homeland and bring you closer to why we call and will continue to call Croatia, OUR BEAUTIFUL HOMELAND...

The Editor

Mjesečna revija HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LVII
Broj / No. 10/2008.

Ravnateljica HMI / Director CHF
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Nenad Zakarija

Izvršni urednik / Executive Editor
Hrvoje Salopek

Marketing
Ivana Rora

Lektor / Language Editor
Tomislav Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print: Vjesnik, Zagreb

Fotografija na naslovnici: Damir Fabijanović

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 4 Održan 14. Tjedan hrvatskih manjina
- 10 Rešetarački susret hrvatskih pjesnika iz dijaspora
- 12 U Puli se predstavilo dvoje likovnih umjetnika iz iseljenništva
- 18 Hrvati iz Australije Rade Čikeš i Nedjeljko Marunčić posjetili HMI
- 20 Izaslanstvo Škole stranih jezika australske države Viktorije posjetilo HMI
- 20 Fond Ante i Evelyn Mrgudić uručio čekove stipendistima
- 45 Izložbom u Splitu završen svehrvatski projekt "Ivan Vučetić"

DOMOVINA

- 7 Proslavljen Dane neovisnosti
- 22 Šibenska kapa dobiva mjesto koje zaslužuje
- 24 Kaštel Novi: Povratnica iz Njemačke Biserka Klein, uspješna poduzetnica
- 29 MVPEI: Uručene stipendije za učenje hrvatskog jezika
- 33 U povodu izložbe "Stećci" u zagrebačkoj Galeriji Klovičevi dvori
- 46 Na vijest o smrti Vice Vukova (1936. – 2008.)
- 58 Četvrt stoljeća s pjesmom Ljubice Kolarčić-Dumić

SVIJET

- 9 Susret premijera Sanadera s hrvatskim iseljenicima u New Yorku
- 21 Kradinal Bozanić pohodio moliške Hrvate
- 30 U brojnim berlinskim parkovima Hrvati redovito boćaju
- 36 Hodočašće mladih Hrvata u Švicarskoj "Rumeni list"
- 40 Proslavljen dan sela u gradišćansko-hrvatskom Pinkovcu
- 41 Veliki jubilej blaženog Gracija iz Mula kod Kotora
- 44 Hrvatska zajednica i radio u Tasmaniji
- 44 Proslava Dalmatinskoga kulturnog društva iz Aucklanda
- 53 Argentina: Otvoren lektorat hrvatskog jezika u Rosariju

- 54 HBZ: Novi fond Školarinske zaklade Stevena J. Pavlića
- 55 Hrvat iz Njemačke Mario Fedoran pretrčao Jakovljević put
- 60 Prof. Ivan Matarić, glazbenik iz Austrije i predsjednik HKZ-a u Švicarskoj

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 13 In memoriam: Juraj Njavro
- 14 HSK i prijatelji iz Njemačke obnavljaju župu Žeravac (BiH)
- 25 Sir James Belich, Hrvat iz Novog Zelanda, počasni građanin Korčule
- 26 Vid Pavičić iz Čilea u posjetu domovini
- 28 U spomen: Franjo Brkić, hrvatski pjesnik iz Švedske
- 37 Odlazak Tomislava Ladana, uglednog hrvatskog jezikoslovca
- 38 Hrvatsko-kanadski slikar Anton Cetin izlaže u Hrvatskoj
- 42 Američki Hrvat George Mateljan – stručnjak za zdravu hranu
- 49 Carina: Trošarine za povratnike pri uvozu osobnih vozila
- 50 Margaret Maršić Gariota, Amerikanka hrvatskog podrijetla u potrazi za korijenima
- 54 MVPEI: Dodjela stipendija studentima
- 58 Gostovanje hrvatsko-kanadske kazališne skupine "Histerioni"

STALNE RUBRIKE

- 8 Iseljeničke vijesti (www.matis.hr)
- 12, 16, 48 Vijesti HR
- 28 Vijesti BiH
- 32 Kultura: Hrvatska i svijet
- 40 Manjinske vijesti
- 59 Nove knjige
- 62 Glazba+
- 64 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNNE

- 17 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)
- 52 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)
- 56 Iz pera bivšeg gatarbajtera (Emil Cipar)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

MATICA - most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Vitalnosti materinskoga jezika i hrvatskoga kulturnog naslijeđa

U svom pozdravnom govoru ravnateljica HMI-a Danira Bilić istaknula je kako Matica tom manifestacijom želi pružiti potporu pripadnicima hrvatskih manjina u očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta

Ravnateljica HMI-a
Danira Bilić
pozdravlja uzvanike

Izložba "Drevni
kamen moliških
Hrvata"

Tjedan hrvatskih manjina, 14. po redu, na kojemu je glazbenim, folklornim, književnim, kazališnim i drugim programima predstavljen dio kulturne i tradicijske baštine hrvatskih autohtonih manjina iz Austrije, Italije, Mađarske, Slovačke i Srbije, otvoren je u ponedjeljak, 6. listopada, u Hrvatskoj matici iseljenika (HMI) u Zagrebu. HMI i njezin Odsjek za hrvatske autohtone manjine tradicionalno svake godine pripremaju tu manifestaciju kako bi kulturna društva i ansamblji, predstavnici najstarije hrvatske dijaspe, predstavili svoj rad. Svečanog otvaranja Tjedna, koji se odr-

žavao u Zagrebu od 6. do 9. listopada, nazočili su brojni uzvanici – predstavnici Ureda predsjednika, Vlade HR, Hrvatskog sabora, ministarstava, Grada Zagreba, Gradske skupštine i Veleposlanstava Italije, Slovačke, Srbije i Mađarske te predstavnici hrvatskih manjina. U uvodu svečanog otvaranja Tjedna

Svečano otvaranje Tjedna

nazočne je u ime organizatora pozdravila ravnateljica HMI-a Danira Bilić. Istaknula je kako Matica tom manifestacijom želi pružiti potporu nastojanjima Hrvata u dijaspori u očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta. "Programi na Tjednu svjedoče o začuđujućoj vitalnosti materinskoga jezika i hrvatskoga kulturnog naslijeđa među pripadnicima autohtonih manjinskih zajednica u europskim zemljama", ustvrdila je Bilić. Tjedan je u ime pokrovitelja manifestacije predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića otvorio dr. sc. Vladimir Lončarević, pomoćnik savjetnika za pitanja političkog sustava.

IZLOŽBA O MOLIŠKIM HRVATIMA

Skup su zatim pozdravljali predstavnici hrvatskih manjina: iz Austrije mr. Tibor Jugović, predsjednik Hrvatskog gradišćanskog kulturnog društva i Hrvatskog centra u Beču; iz Italije Antonio Sammartino, utemeljitelj i predsjednik Zaklade "Agostina Piccoli" i počasni konzul RH u pokrajini Molise; iz Mađarske Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj; iz Slovačke Juraj Cvečko, predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj te iz Srbije Branko Horvat,

Tekst: **Uredništvo**, Snimke: **R. Mavar i Ž. Paro**

Folklori ansambl "Baranja" iz Pečuha

predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

Glazbeni okvir pozdravnim govorima dali su članovi Zagrebačkog folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana koji su prije svakog govora, u narodnim nošnjama kraja iz kojeg dolaze govornici, otpjevali po nekoliko pjesama dotične manjine. U sklopu svečanosti otvorena je i multimedijalna izložba "Drevni kamen moliških Hrvata" autora Antonija Sammartina, postavljena u holu HMI-a.

ANSAMBL BARANJA I KNJIGA DR. JANJE PRODAN

U dvorani "Zvonimir" u Zagrebu dvije izvrsne folklorne skupine: Ansambl "Baranja" iz Pečuha, Mađarska i njihov domaćin, Zagrebački folklorni ansambl dr. Ivana Ivančana održale su dojmljiv koncert na kojem su se oba ansambla predstavila plesovima i pjesmama iz bogate riznice hrvatske tradicijske kulture, izdvojivši za zagrebačku publiku najatraktivnije dijelove svojih koncertnih programa.

Gost iz Pečuha, ansambl "Baranja", iako već poznat našoj publici, ponovno je ugodno iznenadio gledatelje izborom plesnih koreografija i glazbe koji se te-

Pjevački zbor iz Bačkog Monoštora nastupio je u crkvi sv. Katarine

melje na izvornim tradicijama Hrvata koji žive u Mađarskoj. Ansambl "Baranja", iako trenutačno vrlo mladog izvođačkog sastava, pokazao je na koncertu u dvorani zavidnu razinu plesnog i sviračkog umijeća, izuzetnu uvježbanost, te predstavio u svakoj plesnoj koreografiji odgovarajuće i dobro primijenjene izvorne narodne nošnje. Hrvati u Mađarskoj mogu zaista biti ponosni na ovaj ansambl i način kako prikazuje njihovo folklorno nasljeđe.

Program Tjedna nastavljen je u utorak, 7. listopada, predstavljanjem knjige dr. sc. Janje Prodan "Dijalogom kroz stoljeća", koje je održano u dvorani HMI-a. O knjizi su govorili dr. Ernest Barić koji se osvrnuo i na djelatnost Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Stjepan Blažetin mlađi, urednik ovog vrijednog književnog uratka, te autorica knjige, Janja Prodan. - Moj poseban interes, čemu je posvećen znatan dio prostora u knjizi jest pitanje stručnog i književnog prevođenja, i to iz potrebe naglašavanja njegove važnosti u uzajamnom upozoravanju književnih ostvarenja, istaknula je autorica i na kraju dodala: - Mislim da u životu jednog intelektualca, čiji je životni put usko povezan sa hrvatskom manjinom, kojoj i sam pripada, nema većeg uspjeha od objavljivanja samostalne knjige, niti većeg priznanja od njezinog predstavljanja u matičnoj zemlji, jer je knjiga sastavljena i uređena na obostranu

korist, na vašu koji živite u RH, a također i na korist pripadnika hrvatskog naroda izvan granica RH.

KAZALIŠTARCI IZ SUBOTICE I ZBOR IZ BAČKOG MONOŠTORA

Kazališna predstava "Ljubavno pismo" u izvedbi Dramskog odjela HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice nasmijala sve posjetitelje ove predstave. Izvrsnom glumom, kazališni amateri iz Vojvodine, na svom ikavskom dijalektu odigrali su komediju Koste Trifkovića u kojoj zamjena pisama dovodi do niza komičnih scena i dogodovština.

Nakon kazališne predstave, Hrvati iz Vojvodine ponovo su nastupili pred zagrebačkom publikom u crkvi sv. Katarine na Gornjem Gradu. Tom prigodom marijanske i druge crkvene pjesme

Predstavljanje knjige dr. Janje Prodan

Glumačka družina iz Subotice

Predstavljanje knjige Viliama Pokornjia

otpjevao je mješoviti pjevački zbor Kulturno umjetničkoga društva Hrvata "Bodrog" iz Bačkog Monoštora. Pjevanja marijanskih pjesama uspjeli su u svom mjestu pretvoriti u tradiciju, tako da već nekoliko godina održavaju Festival marijanskih pjesama. Vrijedni članovi Društva osobito njeguju izvorno šokačko pjevanje nastojeći time očuvati svoju bogatu baštinu. Impresivnim narodnim nošnjama i skladnim pjevanjem pružili su prisutnoj publici lijep ugođaj kojeg će dugo pamtiti.

GRADIŠČANSKI HRVATI IZ SLOVAČKE I AUSTRIJE

U četvrtak, 9. listopada u prostorijama HMI predstavljene su dvije knjige Hrvata iz "slovačkog kruga": o zbirci šaljivih

crtica iz života u Devinskom Novom Selu autora Viliama Pokornjia-Tice (koji iz zdravstvenih razloga nije nazočio predstavljanju) vrlo su opširno govorili jezikoslovci dr. P. Huisza i dr. S. Vulić te povjesničar dr. J. Klačka. Pjesmaricu od 138 pjesama koje je od 90-ih godina prošlog stoljeća brižno sakupio Radoslav Janković, predstavljali su također dr. P. Huisza, a sa stručnog stanovišta muzikologinja dr. Z. Weber. U glazbenom dijelu programa gostovao je Muški pjevački zbor iz Hrvatskog Jandrofa, te zorno dočarao očuvanje hrvatske baštine u Slovačkoj. U petak, 10. listopada održan je u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu koncert Tamburaškog orkestra i zbora iz Pinkovca, gradišćanskohrvatskog sela iz Austrije. Ovim koncertom pod nazivom "Zajednički korijeni" završen je 14. Po redu Tjedan hrvatskih manjina.

Na samom početku koncerta u Hrvatskom glazbenom zavodu Pinkovac i njegove vrijedne stanovnike u svojoj uvodnoj riječi predstavio je načelnik općine Leo Radaković. Pročitane su i tri pjesme iz zbirke "Pjesme na dva jezika" poznatog gradišćanskog pjesnika i esejista Antona Leopolda.

Koncert Tamburaškog orkestra i zbora iz Pinkovca započeo je duhovnom skladbom nepoznatoga autora "Dobri

Muški pjevački zbor iz Hrvatskog Jandrofa

kralju mira". Naizmjeničnim muziciranjem zbora i orkestra, te u zajednički izvedenim skladbama upoznali smo cijeli niz lijepih starinskih pjesama – jački – iz Pinkovca. No, slušatelji su mogli također uživati i u drugim, vrlo skladno odsviranim i otpjevanim skladbama, kojima su ovi vrijedni umjetnici amateri pokazali bogatstvo svog glazbenog repertoara i nesumnjivu kvalitetu izvođenja pod ravnanjem maestra Vladimira Šinceka. ■

ENG The 14th Croatian Minorities Week, featuring the cultural and traditional heritage of the indigenous Croatian minorities living in Austria, Italy, Hungary, Slovakia and Serbia through song, folklore, literature, the theatre and other programs, was held in Zagreb from the 6th to 10th of October.

TOP - Tamburaški orkestar i pjevački zbor iz Pinkovca

“Hrvatsku smo stvarali zakonima, ali i životima”

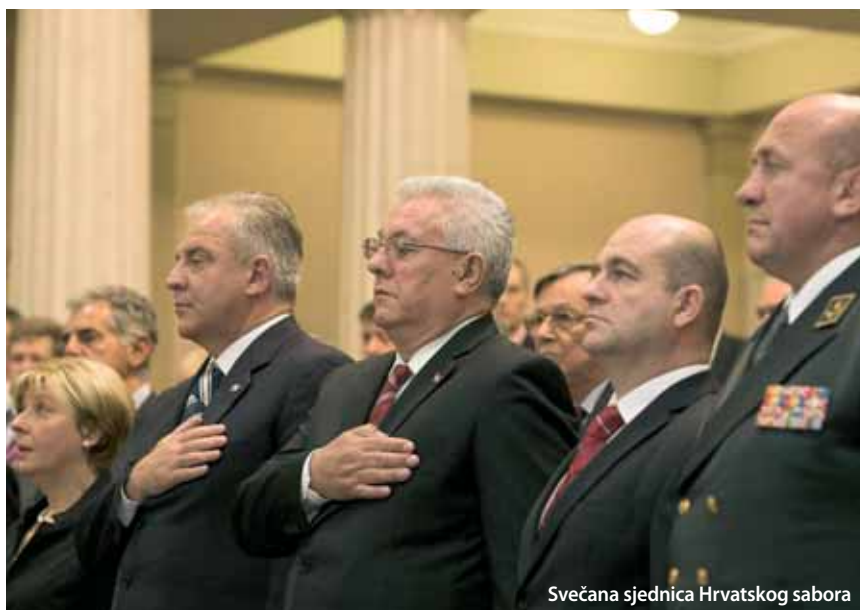
Obraćajući se nazočnima, predsjednik Sabora Luka Bebić podsjetio je na povijesne saborske odluke od 8. listopada 1991., kada je Hrvatska prekinula državno-pravne veze s tadašnjom Jugoslavijom i postala neovisna država

Dan neovisnosti proslavljen je u utorak 7. listopada svečanom sjednicom Hrvatskog sabora, na kojoj su uz zastupnike bili i premijer Ivo Sanader, predstojnik Ureda predsjednika Republike Amir Muharemi, dio ministara te čelnici sudbene vlasti, vojske i vjerskih zajednica, kao i predstavnici diplomatskog zbora s doajenom, apostolskim nuncijem Mariom Robertom Cassarijem na čelu. Obraćajući se nazočnima, predsjednik Sabora Luka Bebić podsjetio je na povijesne saborske odluke od 8. listopada 1991., kada je Hrvatska prekinula državno-pravne veze s tadašnjom Jugoslavijom i postala neovisna država.

“Ta odluka zauvijek će ostati u sjećanju hrvatskog naroda jer od tada bilježimo povijesni hod Hrvatske kao slobodne i samostalne države. Time je ostvarena stoljetna težnja hrvatskog naroda da živi u samostalnoj i neovisnoj državi”, rekao je Bebić. Istaknuo je da je odluci Sabora otprije 17 godina prethodila plebiscitarno izražena volja hrvatskog naroda i građana u travnju iste godine o hrvatskoj samostalnosti.

“Hrvatsku smo stvarali zakonima, ali i životima. U ratu koji nam je bio nametnut ljudi su dali svoju mladost, zdravlje i živote, a njihova ostavština naša je sloboda”, naglasio je Bebić podsjetivši da bez Domovinskog rata ne bi bilo ni hrvatske države. Pritom je istaknuo i značenje prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana, kojeg su dan prije prije proglašenja neovisnosti čelnici agresorske JNA odlučili ubiti naredivši bombardiranje Banskih dvora.

Bebić je rekao da mlada hrvatska demo-

Svečana sjednica Hrvatskog sabora

kracija ulazi u punoljetnost i ustvrdio da se Hrvatska danas razvija kao moderna europska zemlja. Pritom je podsjetio na poteze koje Vlada čini na svim područjima sukladno svojem programu, posebno u gospodarstvu i izgradnji infrastrukture te pristupu Hrvatske EU. Po njegovim riječima, upravo je Sabor danas glavna spona hrvatskih građana i europskih institucija.

“Sabor je dosad s europskim pravnim stečevinama uskladio 95 zakona, trenutačno je u proceduri deset zakona, a do

kraja godine uskladit ćemo još petnaest”, poručio je Bebić. Istaknuo je da će Sabor učiniti maksimalan napor da usklađivanje u najintenzivnijem razdoblju procesa pridruživanja Uniji teče prema zacrtanome planu, pri čemu će se veći naglasak dati i na praćenje implementacije donesenih zakona. Posebno važnim spomenuo je jedinstveno stajalište svih parlamentarnih stranaka u provedbi nacionalnog programa za pridruživanje Hrvatske EU.

“Euroatlanske integracije potvrda su da smo prije 17 godina krenuli pravim putem i time zaokružili strategiju stvaranja države”, zaključio je Bebić. ■

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić na svečanosti u Velikoj vijećnici

Napisao: **Marijan Lipovac (Vjesnik)**

Snimke: **HINA**

IZLOŽBA U BRAZILIJU

BRAZIL - U Nacionalnom muzeju u Braziliji svečano je otvorena izložba Hrvatski suvremeni crtež. Otvorenju je prisustvovalo oko 250 uzvanika, među kojima su uz predstavnike diplomatskog tijela, lokalne vlade, hrvatske zajednice u Braziliji bili i mnogi kulturni djelatnici ne samo iz Brazila nego i iz cijeloga svijeta jer je Nacionalni muzej ovog tjedna ugostio dva velika kulturna događaja – međunarodni festival kazališta i bijenale poezije. Otvaranje izložbe popratili su i mnogi lokalni mediji, što će dodatno pridonijeti približavanju hrvatske umjetnosti Brazilu i potaknuti neke nove suradnje.

DAN ČILEA U SPLITU

SPLIT - U Splitu je 21. rujna svečano proslavljen Dan neovisnosti Čilea u organizaciji Osnovne škole "Bol", Veleposlanstva Republike Čilea u Zagrebu i splitske podružnice HMI-a. U dvorani Gradskog kazališta lutaka učenici splitske Osnovne škole "Bol" plesali su čileanske narodne plesove i pjevali njihove pjesme. Nekoliko njih, naime, rođeno je u čileanskom Punta Arenasu. Članovi KUD-a "Jedinstvo" otplesali su Splitski ples i kolo iz opere "Ero s onoga svijeta", a ženska klapa "Marjanke" otpjevala je nekoliko pjesama. U proslavi je sudjelovala turistička grupa od 24 Čileanaca hrvatskog podrijetla na putovanju po našoj zemlji. Pridružili su se plesom i pjesmom, a prednjačio je počasni hrvatski konzul iz Punta Arenasa Rudi Mijač koji se obratio prisutnima i prigodnom riječju.

NJEMAČKO-HRVATSKA VEČER POEZIJE

NJEMAČKA - Njemačko-hrvatska večer poezije u organizaciji izaslanice za strance grada Hattersheima Bosiljke Dreher i Literarnoga kruga pri Kulturnom forumu Hattersheima održana je 18. rujna u punoj Gradskoj knjižnici u Hattersheimu na Majni u sklopu Međukulturnoga tjedna. Nastupio je hrvatski pjesnik dr. Adolf Polegubić, glavni urednik mjesečnika "Živa zajednica". Polegubićeve pjesme na hrvatskom jeziku čitao je sam autor, a u njemačkom prijevodu prof. dr. Ludwig Böhm. Večer poezije bila je popraćena fotografijama dr. Polegubića. Valja podsjetiti kako je to prvi nastup pjesnika Polegubića pred njemačkom publikom.

KRIZMA U NICI

FRANCUSKA - Varaždinski biskup msgr. Josip Mrzljak posjetio je Hrvate na južnoj obali Francuske od 12. do 14. rujna ove godine na poziv voditelja Hrvatske katoličke misije u Nici vlč. Stjepana Čukmana. U nedjelju se u predivno okićenoj kapelici Don Bosko u Nici okupio vjerni Božji hrvatski iseljenički puk na svetu misu. Crkva je bila ispunjena do posljednjega mjesta. Biskup Mrzljak je predvodio svetu misu u koncelebraciji generalnog vikara Nice msgr. Terrance. Uz biskupa su još bili voditelj Misije vlč. Stjepan Čukman i njegov brat Josip, župnik u Zlataru. Biskup je podijelio sakrament sv. krizme osmerima mladim Hrvatima: četirima mladićima i četirima djevojkama.

NOGOMETNI TURNIR U RIMU

ITALIJA - Posebnim zalaganjem Vesne Pilić, koja živi u Rimu, mali nogometaši kluba "Dalmatinac-Hajduk", već nekoliko godina gostuju na turniru, koji organizira "Škola nogometa Francisco Totti". Ove su godine nastupili sportaši rođeni 1995. i 1997. godine. Velika fešta dječjeg nogometa organizirana je u sportskom centru "Longarina", 26. i 27. rujna ove godine. Obje splitske momčadi osvojile su prvo mjesto, na ponos Hrvatske i organizatora, koji su dokaz da su naši ljudi izvan Hrvatske najbolji veleposlanici svoje zemlje i da nesebičnim zalaganjem čine sve da povežu svoju novu domovinu i domovinu svojih predaka.

DELEGACIJA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U KANADI

KANADA - U organizaciji VRH-a u Ottawa župan Splitsko-dalmatinske županije Ante Sanader s članovima izaslanstva boravio je u Kanadi od 7. do 14. rujna. Prvog dana posjeta Halifaxu župan i članovi izaslanstva susreli su se s Hrvatima Nove Škotske. Posjet Kanadi nastavljen je u Torontu upoznavanjem s institucijama, poslovnim udrugama te organizacijama hrvatskih iseljenika u Ontariju. Izaslanstvo je održalo sastanak i s predsjednikom Kanadsko-hrvatske gospodarske komore Johnom Marionom. Izaslanstvo je posjetilo i prostorije Hrvatskog nogometnog kluba "Croatia" iz Toronta. U prostorijama Sveučilišta u Torontu održan je i sastanak s članovima AMCA-e, tj. bivšim studentima hrvatskih sveučilišta, a zadnjeg dana posjeta članovi izaslanstva susreli su se s Hrvatima Toronta, predstavnicima hrvatskih udruga Hrvatski fond Slavonija, HBZ-a, ogranak Ontario, HDZ-a i Udruge očistimo Hrvatsku od mina.

Srdačan susret s predstavnicima hrvatske zajednice

Premijer je okupljenima govorio o aktualnim zbivanjima, o profiliranju Hrvatske u međunarodnoj zajednici, ulasku u NATO i o završetku pregovora s Europskom unijom u 2009. godini

Premijer Ivo Sanader s američkim Hrvatima u Stalnoj misiji RH pri UN-u

Posljednje dana boravka u New Yorku, gdje je sudjelovao na 63. godišnjem zasjedanju Opće skupštine UN-a, hrvatski premijer Ivo Sanader imao je 28. rujna vrlo srdačan susret s predstavnicima hrvatske zajednice, održan u Stalnoj misiji RH pri UN-u. Na sastanku s hrvatskim premijerom sudjelovalo je oko 50 uglednih pripadnika hrvatske zajednice koji žive i rade u New Yorku, većinom vlasnika privatnih tvrtki i javnih djelatnika. Trećem sastanku hrvatske zajednice u New Yorku s premijerom Sanaderom nazočili su i svećenici iz Hrvatske katoličke misije sv. Ćirila i Metoda, koja ove godine obilježava 95. obljetnicu postojanja.

Premijer Sanader govorio je okupljenim američkim Hrvatima o aktualnim zbivanjima u zemlji, o profiliranju Hrvatske u međunarodnoj zajednici, ulasku u NATO i o završetku pregovora

s Europskom unijom u idućoj godini te o svojim aktivnostima na zasjedanju Opće skupštine UN-a i o dvadesetak bilate-

Važna uloga u promociji Hrvatske

Nakon što su u ratnim godinama humanitarno i na druge načine pomagali u stasjanju tada mlade hrvatske države, danas iseljeni Hrvati imaju veliku ulogu u promicanju hrvatskog imena i hrvatskih mogućnosti diljem svijeta, naglasio je Sanader na susretu s američkim Hrvatima u New Yorku. Posebno je istaknuo izniman doprinos američkih Hrvata kao "mosta suradnje", za uzlet američko-hrvatskih odnosa do današnje razine istinskoga prijateljstva i partnerstva. Kao dokaze tog partnerstva izdvojio je povijesni posjet predsjednika Georgea W. Busha Hrvatskoj u travnju ove godine te ovoj godinu ratifikaciju pristupnog protokola za članstvo Hrvatske u NATO-u u Senatu.

ralnih susreta sa svjetskim državicima. Pritom je naglasio da se Hrvatska prije samo 18 godina borila za svoju samostalnost i neovisnost, a danas je ona ugledna članica "svjetske vlade", odnosno Vijeća sigurnosti UN-a. Na tom su putu velik doprinos dali pripadnici hrvatske dijas-pore, i u SAD-u, i diljem svijeta.

Premijer Sanader iseljenim je Hrvatima govorio i o zakonodavnim i strukturnim prilagodbama u procesu hrvatskog pristupanja EU, o gospodarskom razvoju zemlje, rastu stranih ulaganja, izgradnji prometne i energetske infrastrukture, brizi o energetske sigurnosti i o drugim pitanjima. ■

ENG Croatian Prime Minister Ivo Sanader had a very cordial meeting, staged at Croatia's permanent mission to the UN in New York, with representatives of the Croatian community. The meeting was held on 28 September, the last day of the PM's visit to New York, where he participated in the 63rd annual session of the UN General Assembly. At the meeting with the Croatian PM were some 50 prominent members of the Croatian community who live and work in New York, most owners of private companies and public officials. Also present at this, the third meeting of the Croatian community in New York with Prime Minister Sanader, were priests from the Croatian Catholic mission of SS. Cyril and Methodius, this year marking its 95th anniversary.

Predstavnici hrvatske zajednice na sastanku s premijerom

Tekst: HINA, Snimke: Vlada HR

Diljem svijeta čuvaju hrvatski jezik i kulturni identitet

“Divim se ljudima iz Rešetara koji nas već 11 godina povezuju s domovinom. Rešetari su za nas postali mamac koji nas je uspio povezati s domovinom”, kaže Marija Kosović-Makić koja je došla iz daleke Australije

Pedesetak pjesnika iz europskih zemalja, Australije, Amerike i Kanade okupilo se na “11. Rešetaračkim susretima pjesnika” od 26. do 28. rujna u Rešetarima

Na jedinstvenoj pjesničkoj manifestaciji, 11. rešetaračkim susretima pjesnika iz dijaspore okupilo se od 26. do 28. rujna u Rešetarima nadomak Novoj Gradiški, uz pjesnike iz Slavonije i Baranje, pedesetak pjesnika iz europskih zemalja, Australije, Amerike i Kanade. Iako je prepoznata

Napisao i snimio: **Franjo Samardžić**

kao jedna od najznačajnijih pjesničkih manifestacija u Hrvatskoj, ova je više od pjesničkoga druženja. Spona je s Hrvatima iz svijeta koji pišu na hrvatskom jeziku i održavaju kontinuitet s domovinom u borbi protiv asimilacije. Iskustva iz Rešetara prenose u svoju matičnu sredinu u kojoj hrvatski jezik živi na margini, osuđen na klubove, usko prijateljsko druženje i obitelj. Otuda i velike zahvale svih sudionika Književno-likovnom društvu

Rešetari i njegovu predsjedniku Ivanu de Villi, koji ih okupljaju i organiziraju susrete, te Hrvatskoj matici iseljenika koja im godinama daje potporu. Ove su godine susreti održani pod pokroviteljstvom potpredsjednice Vlade Jadranke Kosor.

DOMOLJUBNI POTHVAT IZ MALIH REŠETARA

— Divim se ljudima iz Rešetara koji nas već 11 godina povezuju s domovi-

XI Zbornik pjesama promovirali su Stjepan Blažetin i Ivan Slišurić.....

...pred brojnom publikom u dvorani Književno-likovnog društva Rešetari

nom. Rešetari su za nas postali mamac u koji ne dolazimo samo pročitati svoje stihove. Radosna sam kada dođem i vidim da moja domovina ide naprijed kao i Rešetari koji su nas uspjeli povezati s domovinom. Kod nas u Australiji hrvatska se riječ jako cijeni i mi se trudimo ostati ono što jesmo, okupljamo mlade i na svaki način nastojimo održati svoj hrvatski jezik – kaže Marija Kosović-Makić, koja je po drugi put došla iz Sidneya i daleke Australije.

Iz Južne Afrike i Johannesburga došao je Petar Frano Bašić, Hrvat poznat po suradnji s glasovitim kirurgom dr. Crisom Barnardom i po izumu pomoćnoga srčanog aparata koji je i danas u upotrebi u SAD-u. - Iako sam došao sa strepnjom, zahvalan sam Hrvatskoj matici iseljenika

jer sam sada oduševljen - kazao je gospodin Bašić, govoreći na prijemu kod Zlatka Age, predsjednika Općinskog vijeća Rešetara, o hrvatskoj zajednici u Južnoj Africi.

Antun Kikaš iz Toronta, Hrvat poznat u iseljeništvu i domovini po domoljublju, organiziranju i okupljanju Hrvata u Kanadi, posebno za vrijeme Domovinskog rata, prvi put je u Rešetarima i kani opet doći, kao i Ivanka Mađunić-Kuzmanović koja je došla iz Amerike.

— Zadivljen sam kao sudionik ovoga hvalevrijednog pothvata koji organizira jedna mala lokalna zajednica i okuplja nas Hrvate iz dijaspe – kazao je Antun Kikaš i KLD-u Rešetari za organiziranje budućih susreta darivao 5.000 dolara.

— Ovi su susreti mnogo značajniji

od onih koje mi imamo u Americi i Kanadi. Sretni smo što smo u domovini i vidimo da se njeguje hrvatska baština, vidimo da se naša domovina razvija i da se djeca odgajaju u hrvatskome duhu. Kada sam se susrela s djecom u osnovnoj školi, srce mi je zaigralo od ushićenosti i radosti jer neće prolaziti ono što su prolazili hrvatski iseljenici - kazala je Ivanka Mađunić-Kuzmanović.

“UZ RUB VREMENA”

— Nas u Hrvatskoj matici iseljenika presretnim čini inicijativa jedne male lokalne zajednice koja na ovakav način njeguje suradnju s Hrvatima koji žive izvan domovine. U Rešetarima je senzibilizirana svijest o tome da dio hrvatskoga naroda živi izvan domovine, da ih nije mali broj i da žive po cijelome svijetu. Potvrđeno je to i na ovim susretima jer se povećao broj sudionika, a došli su pjesnici čak iz Južne Afrike, Amerike i Kanade, a ne samo iz Europe. Nama, kao suorganizatorima, drago je da su svi oni zadovoljni i da na ovoj način njeguju dio hrvatske kulture – kazala je Diana Mašala-Perković u ime Hrvatske matice iseljenika.

Uz zbirku pjesama “Uz rub vremena”, u kojoj je zastupljeno 126 pjesnika iz ovogodišnjeg natječaja, profesori Ivan Slišurić i Stjepan Blažetin, koji su uz prof. Đuru Vidmarovića obavili odabir pjesama, promovirali su i Zbornik najboljih pjesama s dosadašnjih susreta “Ogrlica za jutro i samoću” u kojem su objavljene najbolje pjesme s dosadašnjih susreta. ■

Sudionici 11. rešetaračkih susreta pjesnika iz iseljeništvu

Lujo Medvidović, književnik, član Društva književnika Hrvatske

Antun Kuljevan, generalni tajnik Zajednice Hrvata u Makedoniji, Skoplje

Diana Mašala-Perković, izaslanica Hrvatske matice iseljenika Hrvatske, Zagreb

Ivan Slišurić, književnik i izbornik pjesama za Zbornik

Anton Kikaš, Toronto, Kanada

Ivanka Kuzmanović, Milwaukee, SAD

Desanka Matijević i Miroslav Sindik, pjesnici iz Boke kotorske, Crna Gora

Petar Frane Bašić, Cape Town, JAR

Mato Nedić, Ljerka Mikić, Mira Šubašić, Ivanka Nadarević iz Orašja i Anto Kovačević iz Usore, BiH

Antun Kovač iz Sombora, **Ivan Andrašić i Ruža Silađev** iz Sonte, **Mila Markov-Španović** iz Srijemske Mitrovice i **Marija Lovrić** iz Novog Sada, Srbija

Marija i Alfred Matijašević te **Anna Wägener** iz Berlina, Njemačka

Višnja Petranović iz Vancouvera, Kanada

Nikola Bujukliev, iz Štipa, Makedonija

Marija Kosović Makić i Marija Čosić, Sidney, Australija

Vesna Pertić-Terzić iz Rovinja

Zlata Dasović iz Osijeka

Predstavnici književnih društava iz Zagreba, Splita, Osijeka, Nove Gradiške, Našica, Đurđinovca, Valpova, Feričanaca, Donjeg Miholjca, Sl. Šamca, Sl. Broda i Rešetara.

Ivan De Villa i Antun Kikaš iz Toronta

Gustini počašćen kupnjom slike

Ministar Božo Biškupić i Igor Gustini s otkupljenom slikom na otvorenju izložbe

Nedavno je u Istri, uz pomoć podružnice HMI-a iz Pule, predstavljeno dvoje likovnih umjetnika hrvatskog podrijetla, Karen Oremuš iz Kanade i Igor Gustini iz Italije. Osim izložbama, to se dvoje umjetnika predstavilo i stručnim predavanjima na likovnom simpoziju u Medulinu, kao i u susretu sa studentima i učenicima nekih srednjih škola.

Dok je Karen Oremuš prvi put u Puli, za akademskog slikara iz Vicenze Igora Gustinija moglo bi se reći da se već udomačio u Istri, jer je svojom višegodišnjom nazočnošću u Istri, stekao pravo na članstvo u Hrvatskome društvu likovnih umjetnika Istre. Naravno, to ga ne ograničava, te on često gostuje u Zagrebu i u gradovima diljem Hrvatske. Tako je u srpnju imao izložbu u Gradskom muzeju u Vinkovcima.

U kolovozu je sudjelovao na međunarodnoj likovnoj koloniji u Supetru na Braču, zajedno s još jednim poznatim likovnim umjetnikom iz iseljenišva, An-

tunom Cetinom. U isto vrijeme, tamo se održavala i ljetna likovna radionica Dječjeg doma sv. Ane iz Vinkovaca.

Bitno je napomenuti da je sve rezultiralo međunarodnom izložbom u galeriji "Capra" u crkvi sv. Martina u Supetru na otoku Braču, 19. kolovoza. Suorganizatori su likovne kolonije akademski Slikar Stjepan Jozić iz Vinkovaca, ravnatelj Gradskog muzeja iz Vinkovaca, i vinkovački gradonačelnik Mladen Karlič. Izložbu je posjetio i ministar kulture Božo Biškupić sa suprugom, koji je s izložbe otkupio upravo sliku Igora Gustinija, čime se autor osjeća osobito počašćen.

Sav novac otkupljenih slika s izložbe namijenjen je kao donacija za Dječji dom sv. Ane u Vinkovcima, dok će ostale slike obogatiti likovni fundus Gradskog Muzeja u Vinkovcima. K tomu, Igor Gustini je tijekom rujna sudjelovao u projektu "Labin Art Express" i na Likovnom simpoziju u Medulinu. (Ana Bedrina)

VIJESTI HR

DUBROVNIK MEĐU NAJVAŽNIJIM KONGRESNIM GRADOVIMA

DUBROVNIK-Kad je o produžetku turističke sezone riječ, novouređe-

ni i otvoreni hoteli, kao što su "Libertas Rixos" ili "Excelsior", vratili su Dubrovnik na vodeće mjesto u kongresnom turizmu za koji istraživanja pokazuju da je ekonomski u porastu. Dubrovnik je, naime, grad s najviše organiziranih kongresa i seminara u Hrvatskoj, čiji sudionici i organizatori dolaze uglavnom iz europskih zemalja te se tako grad svrstava u red najpoznatijih kongresnih centara Europe. Tako će se i tijekom rujna te listopada i prve polovice studenoga u Dubrovniku održati pedesetak raznih međunarodnih skupova i incentiva zahvaljujući kojima dobar dio hotela neće zatvoriti vrata, zbog čega i hoteli i grad i za dio godine koji je pred nama najavljuju "izvrsne turističke rezultate".

OKRUPNJAVA SE STOTINJAK ZEMLJIŠTA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI

ZADAR - Pilot-projekt "Okupnjavanje poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj" provodi se u osam županija na temelju ugovora između naše i vlade Kraljevine Švedske. Dijelom se financira sredstvima iz švedske darovnice od 13 milijuna kuna, zatim iz državnoga proračuna i iz proračuna jedinica lokalne samouprave na čijim se područjima nalaze pilot-lokacije. Nedavno je zadarski dožupan Đani Bunja u Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja potpisao ugovor o suradnji na provedbi faze projekta u Zadarskoj županiji s ministrom poljoprivrede Božidarom Pankrećem. Prvi cilj okrupnjavanja zemljišta jest korištenje neobrađenom zemljom.

POTPUNA ZABRANA PUŠENJA OD TRAVNJA IDUĆE GODINE

ZAGREB - Do kraja ožujka ili travnja 2009. u Hrvatskoj će u potpunosti biti zabranjeno pušenje u javnim prostorima. Vlada RH podržala je zakon o ograničavanju upotrebe duhanskih proizvoda, a očekuje se da će ga uskoro podržati i Sabor. Zakonom će se zabraniti pušenje u svim zatvorenim javnim prostorima, odgojnim, obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim ustanovama te u radnim prostorima. U ugostiteljskim će objektima pušenje biti dopušteno samo na otvorenim terasama, a u restoranima će se morati osigurati posebna prostorija za pušenje te, osim toga što će morati biti odvojena, u njoj se neće posluživati hrana i piće. Poslodavci mogu, ali ne moraju osigurati prostor za pušače, a ako ga osiguraju, morati će udovoljavati određenim standardima.

Nesebično darivanje i u najtežim trenucima

“Teško je reći koliko je u ratu značio za Vukovar. Više od 4 000 ljudi prošlo je kroz vukovarsku bolnicu. Sukladno liječničkoj etici i humanim načelima, Njavro je pružao medicinsku pomoć svima”, rekao je na komemoraciji dr. Sanader

U ponedjeljak 15. rujna u Zagrebu je nakon duge bolesti preminuo dr. Juraj Njavro, legendarni kirurg vukovarske bolnice u vrijeme srbijanske agresije na Hrvatsku, zatočenik srpskih koncentracijskih logora, bivši ministar zdravstva i ministar hrvatskih branitelja, HDZ-ov saborski zastupnik, predsjednik Udruge hrvatskih liječnika-dragovoljaca 1990.-1991. i član Upravnog odbora Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora. Juraj Njavro rođen je 2. srpnja 1938. u Cerovnici, a Medicinski fakultet završio je u Zagrebu.

Vijest o smrti Jurja Njavre bolno je odjeknula Vukovarom, a posebno je bila pogođena Vesna Bosanac, ravnateljica Opće bolnice Vukovar. “Pamtim ga kao izuzetnog liječnika, čovjeka i humanista. Bio je oličenje svega dobrog, kako prije rata, tako i u vrijeme i nakon Domovinskog rata. Upoznala sam ga 1974. Godine, kada sam došla raditi u vukovarsku bolnicu, gdje je dr. Njavro bio specijalizant te od tada traje naše prijateljstvo dodatno produbljeno za agresije na Vukovar, kada je bolnica bila izložena stalnim napadima, a radilo se u nemogućim uvjetima”, prisjetila se Vesna Bosanac. Dodala je da je Njavro u vrijeme rata bio kirurg u vukovarskoj bolnici, ali i zapovjednik Ratnog saniteta za bivšu općinu Vukovar. Nakon okupacije Vukovara, Njavro je kao logoraš u logorima u Srijemskoj Mitrovici i Vojnom zatvoru u Beogradu bio od 20. studenoga do 13. prosinca 1991.

O liku i djelu preminulog Njavre svjedočio je i Danijel Rehak, predsjednik Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora. “Strašno me je

pogodila vijest da je dr. Njavro podlegao bolesti i napustio nas. Učinio je za nas izuzetno mnogo i u ratu i u miru, kada se toliko zalagao za logoraše i sve branitelje uopće. Takvi ljudi i njihovo djelo trebaju ostati trajno upisani u sjećanje cijeloga hrvatskog naroda i biti mu vodilja”, rekao je Rehak.

Komemoracijom u Muzeju Mimara HDZ se oprostio od dr. Jurja Njavre. Predsjednik HDZ-a Ivo Sanader podsjetio je da je Njavro bio istaknuti član stranke od njezina osnutka, kada se uključio u ostvarenje temeljnog cilja HDZ-a, stvaranje samostalne i suverene hrvatske države. Posebno je istaknuo Njavrine zasluge kao kirurga u bolnici u Vukovaru tijekom srpske opsade toga grada, kada je bio i zapovjednik ratnog saniteta.

“Teško je reći koliko je u ratu značio za Vukovar. Više od 4 000 ljudi prošlo je kroz vukovarsku bolnicu. Sukladno liječničkoj etici i humanim načelima, Njavro je pružao medicinsku pomoć svima. Znao je pružiti utjehu najbližima, a svoje znanje i ljubav nesebično je poklanjao. Nedostajat će nam njegova dobrota, njegov pogled i osmijeh koji ga nije napuštao ni u najtežim trenucima. Njegovom smrću izgubili smo mnogo, ali smo ponosni što smo ga imali u svojim redovima”, kazao je Sanader.

Istaknuo je i njegovo djelovanje u vladi i u Saboru, u koji je bio biran četiri puta. Spomenuo je Njavrino zalaganje za očuvanje uspomene na vukovarsku žrtvu, kako se ona ne bi zaboravila i ponovila. O opsadi Vukovara i zarobljeništvu nakon njegova pada Njavro je napisao knjigu *Glava dolje, ruke na leđa*, iz koje je odlomak pročitala zamjenica predsjednika HDZ-a Jadranka Kosor.

Dr. Juraj Njavro pokopan je 18. rujna na zagrebačkom groblju Mirogoju uz

Dr. Juraj Njavro (1938.-2008.)

najviše državne i vojne počasnici. Dr. Njavro ispratili su brojni štovatelji, prijatelji i suborci, čelnici udruga iz Domovinskog rata, kao i visoka državna izaslanstva te izaslanstva HDZ-a. ■

ENG Dr. Juraj Njavro, legendary Vukovar Hospital surgeon during the Serbian aggression against Croatia, passed away in Zagreb after an extended illness. A prisoner in Serbian concentration camps, he went on to serve in the government as minister of health and minister of veterans' affairs.

Vrijedan humanitarni projekt

Izgradnja Centra za susrete mladih u Žeravcu započela je nakon što se uvidjelo da će proces povratka stanovništva i osiguranja osnovnih uvjeta za život biti prilično dugotrajan. Centar osigurava uvjete za boravak pripadnika Malteškog reda, katoličke i druge mladeži, koji će dobrovoljnim radom i materijalnim sredstvima pomagati obnovu

Članovi HSK s njemačkim "maltezerima" pred župnim domom u Žeravcu

O d samog početka agresije na Hrvatsku i BiH godine 1991. jedan od voditelja Malteškog reda u Njemačkoj, katolički svećenik Jürgen Wiechert, u suradnji s Hrvatskim svjetskim kongresom Njemačke, organizirao je brojne akcije skupljanja materijalne i novčane pomoći unesrećenim i prognanim žrtvama agresije. Godine 2003. organizira pripadnike svog, Malteškog reda i Katoličku mladež iz Njemačke, te započinje s projektom izgradnje Centra za susrete mladih u Žeravcu, u koji su do sada uložili oko 50 000 eura i mnogo sati dragovoljnog rada.

Tijekom svojih dolazaka u Žeravac pripadnici Malteškog reda – popularni

"maltezeri", i Hrvatski svjetski kongres informirali su se o općim životnim uvjetima stanovnika povratnika, te nesebično financijski, materijalno i dragovoljnim radom pridonosili poboljšanju uvjeta života i obnovi srušenih domova. Imajući u vidu stanje na terenu, dovozili su sa sobom stvari prijeko potrebne za sam početak naseljavanja povratnika, kupovali i darivali stoku i sl.

CENTAR ZA SUSRETE MLADIH

Izgradnja Centra za susrete mladih u Žeravcu započela je nakon što se uvidjelo da će proces povratka stanovništva i osiguranja osnovnih uvjeta za život biti prilično dugotrajan. Putem toga centra osiguravaju se uvjeti za dolazak i boravak pripadnika Malteškog reda, katoličke i druge mladeži, koji će dobrovoljnim

radom i materijalnim sredstvima nastaviti provoditi ovaj vrijedan humanitarni projekt. U tu svrhu izgrađeni su potrebni objekti, koji osiguravaju 20 ležaja za boravak "maltezera" i mladeži. Dodatnim šatorom kapacitet ležaja može se povećati na 40. Planirani su dolasci raznih grupa mladih posjetitelja u ljetnim mjesecima na 7-10 dana, tako da bi u dva mjeseca ukupan broj posjetitelja mogao biti 120-240.

Njemačka bi mladež aktivno pomagala župniku pri uređenju župnog doma, okoliša, župnog groblja, u izgradnji manjih objekata, uređenju voćnjaka i drugih površina. Uz humanitarni rad, svi posjetitelji mogu se koristiti slobodnim vremenom prema želji, odlaziti u posjet drugim župama i upoznavati okolicu. Na raspolaganju su i razgledanje samo-

Napisao: **Franjo Pavić**

Novosagrađeni župni dvor u Žeravcu s prostorijama namijenjenim Centru za susrete mladih

Svećenik Jürgen Wiechert (drugi s lijeva), jedan od voditelja Malteškog reda u Njemačkoj kod sortiranja humanitarne pomoći

stana Plehan, znamenitosti Slavonskog Broda, proučavanje povijesti Hrvata i naše kulture, večernja druženja uz logorsku vatru, glazba, sport, upoznavanje i sklapanje prijateljskih odnosa s lokalnim stanovnicima. Takvim načinom rada i života ojačat će se vjera i izgradnja osobnosti mladeži. Poznajući trenutačnu krizu mladeži u mnogim svjetskim društvima, pa tako i u njemačkom, postoji opravdana potreba za ovakvim višestruko korisnim projektima. Sudjelovanje u projektu u kojemu će upoznati patnju Hrvata katolika, koji se bore za svoja ognjišta, uvjerenja i baštinu, pomoći će u relativiziranju vlastitih nevolja koje ih snalaze u životu.

OJAČATI VJERU U BOLJI ŽIVOT

Svi će posjetitelji, nakon dolaska i upoznavanja sa župnikom, sami organizirati svoj boravak, nabavljati hranu i pripremati obroke. Prema želji mogu dobiti i turističkog vodiča, koji će im pokazati i

Članovi HSK i talijanski izviđači ispred zvona srušene crkve Sv. Franje Asiškog u Žeravcu

Žeravac – župa sv. Franje Asiškog

Župa Žeravac, smještena nedaleko od Dervente pokraj glavne prometnice u smjeru Slavonskoga Broda, kao mjesna kapelanija odvojena je od Plehana 1856. i od tada vodi matice. Župom je proglašena 1862. godine. Prvotno je obuhvaćala područja današnjih župa Bukovica i Kulina, te naselja Unka, Kolibe, Dobra voda i Polje, koja pripadaju različitim župama. U Žeravcu je prvotno za bogoslužje umjesto crkve služila kapelica, koja od 1880. ima i zvono. Godine 1887. podignuta je manja crkva u neogotičkom slogu. Godine 1962.-64. izgrađena je nova župna crkva bazilikalnog tipa građena po uzoru na crkvu u Biloju (Livno). Crkva je u nedavnom ratu minirana i potpuno srušena. Na temeljima župne crkve izgrađena je 2001. drvena kapelica sv. Franje koja služi za liturgijska slavlja. Zaštitnik župe prvotno je bio sv. Ivan Evanđelist. Godine 1946. kao drugotni zaštitnik počeo se slaviti sv. Franjo, koji je 1956. postao prvim zaštitnikom župe. Župa Žeravac godine 1974. imala je 2 670 katolika, a 1991. ima 2 381 vjernika. Njihov se broj smanjivao zbog iseljavanja, prije svega zbog gospodarskih razloga, a u zadnjem su ratu gotovo svi župljani protjerani iz svojih domova. Danas u župi živi 230 katolika. Župu tvore sljedeća naselja: Žeravac, Bos. Lužani, Grk, Vinska, Višnjik i Vrela.

približiti lokalne znamenitosti. Također se može angažirati i kuharica-spremačica. Svaka je grupa odgovorna je za održavanje urednosti i čistoće prostora u kojima borave, kao i za ispravnost uređaja kojima se koriste.

Hrvatski svjetski kongres od samoga svojeg osnutka 1993. godine angažira se na takvim projektima i taj će angažman nastaviti i dalje. Pozivamo svaku dobronamjernu osobu, svaku udrugu, kao i državne institucije da nam se pridruže u takvim projektima. Vjerujemo da ćemo na taj način ojačati nadu i vjeru u bolji život na ovim prostorima i barem djelomično ublažiti počinjenu nepravdu nad hrvatskim narodom u BiH. ■

ENG In 2003 the Knights of Malta, the Croatian World Congress and the Catholic Youth of Germany launched the construction of a youth meeting centre in Žeravac, an ethnic Croatian village in Bosnia & Herzegovina, destroyed during the Homeland War. Some 50,000 euro and many hours of volunteer labour have been invested into the project to date.

Uređivanje objekata Centra za susrete mladih

ZAPOČELA IZGRADNJA PUNOG PROFILA ISTARSKOG IPSILONA

PULA - Prigodnom svečanošću obilježen je početak gradnje punog profila Istarskog ipsilona, a riječ je o ukupno stotinu kilometara dugim dionicama od Pule do Kanfanara, od Kanfanara do Umaga te od Kanfanara do Rogovića. - *Gradnja punog profila autoceste planirana je po fazama kako bi dupliranje Istarskog ipsilona bilo dovršeno u što kraćem roku. Završetak radova očekuje se unutar tri i*

pol godine, a vrijednost investicije iznosi oko 313 milijuna eura, naglasio je generalni direktor "Bina Istre" David Gabelica. Predsjednik hrvatske Vlade dr. Ivo Sanader, koji je otvorio početak radova, taj je dan ocijenio povijesnim, kako za Istru tako i za Hrvatsku, te dodao da će Vlada i dalje podupirati takve projekte. Najavio je da će do kraja ožujka iduće godine biti završeni i radovi na drugoj dionici od Đakova do Osijeka autoceste na Vc koridoru, tzv. Slavonike. U idućem razdoblju, dodao je, krenut će se s dionicom od Osijeka do mađarske granice.

HRVATSKOJ DO 2010. GODINE 451,4 MILIJUNA EURA

BRUXELLES - Europska je komisija dovršila strateški plan za financijsku pomoć EU-a zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima, koji sadržava prioritete financiranja za razdoblje od 2008. do 2010. godine u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA). Pretprijetna strategija pomoći za Hrvatsku za 2008., 2009. i 2010. godinu usredotočena je na gradnju institucija, prekograničnu suradnju i za pripremu zemlje za sudjelovanje u kohezijskoj politici i politici ruralnog razvoja EU-a, priopćila je Komisija. Za Hrvatsku je u IPA programu za razdoblje od 2007. do 2011. predviđeno 749,8 milijuna eura. Od toga su iznosa za razdoblje od 2008. do 2010. predviđeno 451,4 milijuna eura. Nakon što su definirani prioritete financiranja za ovo trogodišnje razdoblje, sada predstoji priprema programa koji će se financirati tim sredstvima.

EKO-ETNO: NUŽNA ZAŠTITA AUTOHTONIH I TRADICIJSKIH PROIZVODA

ZAGREB - Prepoznatljivi i autohtoni proizvodi moraju se zaštititi oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla i tradicijskog ugleda jer je to put prema zahtjevnom europskom tržištu, istaknuto je na konferenciji pod nazivom "Stvaranje prepoznatljivih hrvatskih brendova kroz dodjeljivanje znakova i oznaka kvalitete i izvornosti" održanoj u sklopu sajma Eko-etno na Jesenskom međunarodnom zagrebačkom velesajmu (JMZV). Trenutačno je u Hrvatskoj zaštićeno devet proizvoda, oznake izvrsnosti imaju istarski pršut, torkul - maslinovo ulje, cetinski sir, drniški pršut i paški baškotin - dvopek, a oznake zemljopisnog podrijetla paški sir, slavonski domaći kulen, dingač i stara slavonska šljivovica.

DOMAĆIM ARHITEKTIMA PROJEKT NOVOG AERODROMA

ZAGREB - Iako je dobar dio javnosti očekivao pobjedu jednog od renomiranih stranih arhitekata, na međunarodnom urbanističko-arhitektonskom natječaju za novi terminal Zračne luke Zagreb Ilovrike je pobrao rad profesora arhitekture Velimira Neidhardta, Branka Kincla te Instituta građevinarstva Hrvatske. Taj rad ima veliku arhitektonsku prepoznatljivost i najbolju tehniku gradnje te je u zbroju svih ocjenjivanih elemenata osvojio najviše glasova. "Tražili smo arhitekturu koja će se pamti i po kojoj će Zagreb biti prepoznatljiv u svijetu", govori Jerko Rošin, poznati arhitekt i saborski zastupnik koji je u žiriju predstavljao Vladu. Ako Grad i Vlada lokacijsku i dozvolu za gradnju ishode bez većih poteškoća, valja očekivati da će zračna luka novi terminal dobiti do početka 2012.

OBIJELJEŽENA DESETA OBLJETNICA BEATIFIKACIJE ALOJZIJA STEPINCA

ZAGREB - Deseta obljetnica beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca obilježena je euharistijskim slavljem ispred zagrebačke katedrale predvođenim kardinalom i državnim tajnikom Svete Stolice Tarcisijom Bertoneom. "Prošlo je deset godina od značajnog događaja i danas smo se okupili kako bismo iznijeli na svjetlo dostojanstvo i hrabrost junačkog sina naše zemlje, ali i da bi se upitalo slijedimo li stope ovoga hrabrog sina", kazao je tom prigodom Bertone. Euharistiji su prisustvovali izaslanica premijera Ive Sanadera, potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić te apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Mario Roberto Cassari. Kardinal Bertone je na misnom slavlju poistovijetio Stepinčev život sa životom apostola Pavla, jer čak ni u sužanjstvu nisu izgubili vjeru. Podsjetio je i na riječi pape Lava X. koji je davne 1514. Hrvate nazvao "čvrstim štitom i predziđem kršćanstva" zbog nepokolebljive vjere koja se očuvala do današnjih dana. Kao dar pape Benedikta XVI., kardinal Bertone je uručio kardinalu Bozaniću kalež, dok je zagrebački kardinal kao dar papi uručio Stepinčev kip. Bozanić je zahvalio kardinalu Bertoneu na povjerenju: "Hvala vam za snagu u vremenu u kojem bi neki htjeli da Crkva i dalje šuti. Naš blaženik nas je poučio kakav je kršćanski govor i kakva je šutnja glasnija od riječi". Za misno slavlje je pred oltar postavljen križ koji je Stepinac nosio na hodočašću u Svetu zemlju 1937., a za euharistiju je uzet i kalež kojim se Alojzije služio za vrijeme svog zatočeništva u Krašiću.

Mala poduzeća – zdravo srce gospodarstva

U Hrvatskoj je najvitalniji sektor malih i srednjih poduzeća, kojima će se uskoro pridružiti tvornica potrošne medicinske opreme iz okolice Splita, koja bi australskim kapitalom Hrvatsku mogla smjestiti na svjetsku kartu proizvođača medicinske opreme

Tvornicu za proizvodnju potrošne medicinske opreme, odnosno automatiziranih sigurnosnih šprica, vrijednu 93 milijuna eura, iduće godine počete graditi australska tvrtka Unilife u okolici Splita. Projekt je hrvatskoj Vladi predstavio Slavko Jim Bošnjak, jedan od direktora tvrtke Unilife i najveći dioničar kompanije – čiji su roditelji u potrazi za boljim životom iselili u Australiju iz Hrvaca pokraj Sinja. Nova tvornica bi, prema procjenama, trebala zapošljavati 480 radnika i proizvoditi 400 milijuna komada proizvoda godišnje na početku rada, dok bi proizvodnja do 2016. godine trebala narasti do jedne milijarde komada godišnje. Automatizirane sigurnosne šprice su patent australske međunarodne korporacije Unilife Medical Solutions Ltd., koja se bavi razvojem i proizvodnjom takvih proizvoda, a izgradnja tvornice Hrvatsku bi smjestila na svjetsku kartu proizvođača medicinske opreme. Uz Bošnjaka predstavljajući je bio nazočan i izvršni direktor Unilife Alan Shortall, koji je prezentirajući novi proizvod pokazao kako je riječ o špricama koje su dizajnirane da spriječe prijenos bolesti putem krvi, a ponajprije AIDS-a i hepatitisa C. Sjedinjene Američke Države zakonski su obvezale upotrebu ovakvih sigurnosnih šprica u svim medicinskim ustanovama kako bi se zaštitilo medicinsko osoblje od svih rizika povezanih s ubodima zaraženim iglama. Sličan zakon je već na snazi u Njemačkoj dok njegovu implementaciju očekuju i ostale zemlje EU. Unilife je već osigurao ugovore s brojnim svjetski poznatim farmaceutskim tvrtkama.

Hrvatsku smo odabrali i zbog njezina skorašnjeg ulaska u EU, a znamo da se gospodarska klima mijenja nabolje, istakao je Slavko Jim Bošnjak – čije australsko poslovno carstvo nezaustavljivo raste. Ono za sada obuhvaća, uz tvornicu autobusa u Maleziji, tvrtku za izradu jumbo plakata Automat Mediju, a uz to je i suvlasnik jednog investicijskog fonda, dok je u Hrvatskoj suvlasnik splitskog hotela Lav. Bošnjak se posebno obogatio prodajom obiteljske tvrtke gradskog autoprijevoza u australskim metropolama prije desetak godina jer je kaže dobio ponudu kakva se ne odbija.

Procjenjujući da se poduzetnička klima u nas mijenja na bolje, Bošnjak unosi neophodni optimizam i to u trenutku kada najodgovorniji ljudi u Hrvatskoj pokazuju kako je krizu, obračun s korupcijom i organiziranim kriminalom u vremenu kada se u svijetu pa i hrvatskom poslovnom okružju širi financijski tsunami s Wall Streeta, moguće prevladati zaoštavanjem europeizacijskih reformi. U Hrvatskoj smo ovih dana svjedočili upravo takvom odlučnom državničkom ponašanju, i to od strane predsjednika Republike i efikasnim potezima premijera.

Piše: Vesna Kukavica

Akteri koji u Hrvatskoj imaju demokratski (izborima) provjeren legitimitet odlučili su se za scenarij jačanja društva, oslonjenoga na neovisne institucije. Odabir neupitno afirmiranih stručnjaka za vođenje važnih resora pravosuđa i unutarnjih poslova, a i novo rješenje za čelnu osobu važne Vladine agencije kakva je policija, govori o tome da je hrvatski državni vrh čvrsto na poziciji jačanja društva, nastavka reformi i konsolidacije demokratske pluralističke prakse i europeizacije Hrvatske, ocijenio je politolog Davor Genero s zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti.

Gledajući cjelokupno nacionalno gospodarstvo evidentno je kako 99,4 posto svih registriranih poduzetnika u Hrvatskoj su mali i srednji poduzetnici. Zanimljivo je da je 65 posto svih zaposlenih u Hrvatskoj zaposleno kod takvih poslodavaca. Takva poduzeća kreiraju 44 posto BDP-a i ostvaruju više od 40,5 posto direktnog izvoza. Te brojke govore da su mala poduzeća, kojima će se pridružiti australski poduzetnici Bošnjak i Shortall, danas najsnažnija i najžilavija grupacija unutar gospodarstva. Unatoč dobrim postignutim rezultatima, svi zajedno i nadalje moramo raditi na poboljšanju poduzetničke klime i ukupne percepcije poduzetništva, istaknuo je potpredsjednik Vlade RH Damir Polančec, najavljujući daljnji nastavak razvoja u tom sektoru koji je radi svoje vitalnosti privlačan svima na globalnome planu pa i ulagačima iz hrvatskog iseljenništva.

Očekivanja u tom smjeru nepredvidiva su, unatoč najavama najbogatijih Hrvata iz iseljenništva kako će ulagati u brodogradnju, turizam, medije, prehrambenu industriju, promet, energetski i telekomunikacijski sektor i bankarstvo. Knjiga ulagača u domovinu iz iseljenništva spala je na dva slova, među kojima dominira ono koje se odnosi na pojedinačno ulaganje. Slavku Jimu Bošnjaku iz Australije društvo čini za sada malobrojna grupa hrvatskih ulagača iz svijeta među kojima su uz nasljednike pokojnog Andronica Lukšića iz Čilea i najpoznatiji ulagač iz hrvatskog iseljenništva građevinski poduzetnik iz Los Angelesa Steve Bubalo. Sa 20 milijuna eura ulaganja Steve Bubalo podigao je na noge poljoprivredno poduzeće Vrana u okolici Biograda na moru, koje je kupio 2004., dok je još bilo u stečaju, a do 2010. planira ostvarivati 100 milijuna kuna prihoda. ■

ENG Croatia's most vital economic sector are the small and mid-sized businesses that together make up for 44 percent of the GDP and account for over 40.5 percent of direct exports. Contributing to this prosperity are the few investors from the emigrant Croatian communities abroad such as Slavko Jim Bošnjak of Australia, Gulliano Lukšić from Chile and the best known investor from emigrant Croatia, Los Angeles-based construction entrepreneur Steve Bubalo.

Ljubav, što si stariji, sve više zove domovini

Hrvatsku maticu iseljenika nedavno su posjetila dvojica uglednih hrvatskih iseljenika iz Australije: Rade Čikeš i Nedjeljko (Ned) Marunčić iz Sydneya. Nakon prijma kod predsjednika Republike Stjepana Mesića, sastali su se s ravnateljicom HMI-a Danirom Bilić

U Uredu predsjednika RH: Nedjeljko Marunčić, Stjepan Mesić i Rade Čikeš

U prigodi posjeta Hrvatskoj matici iseljenika gosti iz Australiji posjetili su uredništvo Matice. Evo, najprije razgovora s g. Čikešom.

Koji je bio razlog Vašemu posjetu Hrvatskoj, osim onog, turističkog?

— Pa najvažniji je bio upravo taj turistički. Ja već 17 puta dolazim. Ljubav, naime, što si stariji, sve više zove domovini. Ne samo mene nego i moju djecu i ona su gotovo svake godine tu.

A bilo je to jednom davno kad ste otišli?

— Točno. Bilo je to 1966., kad smo stigli u Snowy Mountains, veliki hidroenergetski projekt. Zatim sam se opredijelio za Sydney i već 1969. osnovao trtku za tesarske radove i dandanas moj sin to nastavlja. Već smo 19 godina zajedno

u tom poslu. Imamo vrlo, vrlo uglednu tvrtku u toj vrsti posla. Zove se Dalma formwork, skraćeno, Dalmacija. Ide nam vrlo dobro, zapošljavamo 200-300 ljudi.

Među ostalim poslovima, ja sam u ono, prvo vrijeme pet godina bio tajnik Koordinacije HDZ-a za Australiju i Novi Zeland. Imali smo 18 ogranaka, skupljali smo sredstva i slali ih u Domovinu. Isto tako, bio sam predsjednik sydneyjske Croatije koju sam doveo ovamo na turneju u srpnju 1990. Isto tako moram napomenuti da sam organizirao onu povijesnu turneju splitskog Hajduka u Australiju u svibnju '90., kad su na prvoj utakmici igrači skinuli crvenu petokraku s dresa.

Bila su to ona vremena... No, danas ni Hajduku ne ide baš najbolje, a ni HDZ u Australiji nije ono što je nekad bio?

— Moje osobno mišljenje je da to više nije potrebno. Ni lijeve ni desne političke stranke. Imamo konzularna predstavništva, imamo i vas HMI. Treba

dati ljudima profesionalcima da rade svoj posao, a mi da se okupljamo u hrvatskim klubovima i da negujemo hrvatsku tradiciju i jezik i idemo dalje.

Kao poslovan čovjek, jeste li razmišljali o ulaganjima u Hrvatskoj?

— Jesam. Bio sam vrlo, vrlo zainteresiran. Budući da sam zahvaljujući djelovanju u HDZ-u i NK Croatiji poznao dosta ljudi na visokim položajima, čak do vrha države, mnogo sam s njima razgovarao o investiranju. No, uvijek su iste priče, nije to ono kako smo mi naučili tamo vani. Strah me doći ovamo među ove ljude, poslovno govoreći. U konkurenciji s ovima ovdje, mi iz vana nemamo šanse. Ovo je kao da metnete malo dijete u kavez s lavovima. Znam desetak ljudi, svojih prijatelja koji su došli i vratili se podvijena repa

Dobro, ali ipak neki su uspjeli. Jim Bošnjak primjerice.

— On je uspio jer je imao potporu na visokoj političkoj razini i ima velik novac i velik ugled. Ja više govorim o ljudima koji su došli zbog rodoljublja, ali ne kažem da i on nije. No ima ljudi, bila im je puna kapa Australije, ti su došli živjeti ovamo, ovdje podizati svoju obitelj. Ja sam imao nekoliko ideja. Moj je san bio sagraditi desetak starijih domova. No, nitko nije pokazao interes.

No, ovaj put bili ste kod predsjednika Republike Stjepana Mesića?

— Pa ja se, svaki put kada dođem, sastanem s njim. Zadržao sam osobno prijateljstvo s predsjednikom. Imam vrlo, vrlo visoko mišljenje o njemu i kao o čovjeku i kao o predsjedniku. Mislim da su Hrvatska i hrvatski narod sretni što su dobili prvog predsjednika u osobi dr.

Razgovarao: **Nenad Zakarija**

Snimke: **Ured Predsjednika RH, Žorži Paro**

Franje Tuđmana jer nam je trebao baš takav čovjek kad se stvarala država, a da je predsjednik Mesić idealna osoba kao drugi predsjednik jer sada je cilj konsolidirati državu. Nema rata, Hrvatsku treba uvesti u EU i mislim da on i današnje vodstvo HDZ-a igraju perfektnu igru. To je tako gledajući s našeg aspekta, a ja ne bih htio na to utjecati... Možda bi i SDP napravio velik posao da je na vlasti, ali prema sadašnjoj situaciji mislim da ovima ide dobro.

Sada se vraćate u Australiju. Vaši dojmovi?

— Pa, moj dolazak u Hrvatsku svodi se na jednostavni život, bez ovog o čemu sam upravo govorio. Ne mogu se dovoljno nauživati domovine. Bio bih presretan kad bih mogao tu stalno živjeti.

Pa zašto ne živite?

— Osam unuka je dolje, posao je dolje, a kako sam rekao prije, jednostavno, ne mogu, ne vidim sebe da bih bio uspješan u svojoj grani posla, a da sada, u 68. godini, idem u nešto novo, mislim da bi bilo preoptimistično.

Ned Marunčić dugogodišnji je djelatnik u hrvatskoj zajednici NSW-a, točnije, Sydneya, a često dolazi i u posjet Hrvatskoj. No on je također i vrlo djelatna u australskoj višekulturnoj zajednici, pa smo razgovor počeli o toj temi.

— Nedavno sam izabran za predsjednika Vijeća hrvatskih zajednica u NSW-u, čiji sam dopredsjednik bio od 1991. godine. Budući da sam i jedan od savjetnika za multikulturu premijera NSW-a, dobio sam neke državne potpore za hrvatsku zajednicu. Ove smo godine ukupno dobili gotovo 300000 dolara. Prof. Budak i ja također radimo na pitanju australskih viza za Hrvate, za što je potrebno ispuniti upitnik od čak 16 stranica. Taj se problem rješava i uskoro se sastajemo s ministrom za useljeništvo, pa vjerujem da ćemo to završiti.

Također ste dobili i nekoliko australskih priznanja?

— Da, to je bilo 2002. Jedno je bilo od tadašnjeg predsjednika Australije Johna Howarda u povodu 100. obljetnice australskog Ustava, a drugo iste godine u prigodi kraljičina rođendana za moj rad u hrvatsko-australskoj zajednici. Sada

se održava jedna izložba u predgrađu Sydneya, Fairfieldu, meni u čast. Ta se izložba zove "Od bosih nogu, do odličja kraljice Elizabete 2.". Čak su tamo stavili i sliku kuće u kojoj sam rođen!

A gdje ste se rodili?

— U Kućićima pokraj Omiša.

Osim svega ovoga, i dugogodišnji ste dužnosnik NK Hajduka iz Sydneya.

— Da, predsjednik, dopredsjednik, tajnik. No, 16. svibnja sam, nažalost, podnio ostavku.

Bilo je već previše, jer često dolazim u Hrvatsku. Borim se dobiti građevinsku dozvolu da počnem graditi kuću u Stanićima kod Omiša. Zemlju sam kupio odavno i evo, hvala Bogu, dolazim kraju s dozvolom.

Znači li to povratak?

— Ja bih se želio vratiti, ali ima mnogo problema. Bio sam kod predsjednika Mesića, kojemu sam tijekom njegova posjeta Australiji, kod tadašnjeg australskog predsjednika Paula Keatinga i ministra vanjskih poslova posredovao pa smo dugogodišnji prijatelji, i upozorio sam ga na te teškoće.

Evo nekih primjera: nemamo pravih savjetnika u diplomatskim predstavništvima. Očito nisu informirani ili ne traže informacije. Zatim, trebali bismo, što se diplomacije tiče, uvesti židovski model. Židovi u Sydneyu, s kojima vrlo blisko surađujem, pričaju da izraelska vlada ne može za diplomatskoga predstavnika poslati nekoga kime židovska zajednica u Australiji nije zadovoljna i ne može sura-

đivati. Zatim, slušajući u Sydneyu srpski radioprogram, čujem da je srpska vlada formirala ministarstvo iseljeništva i traži da se Srbi vrate u "otadžbinu". I nude im sve što hoće. A mi dođemo s novcem, ne tražimo ništa od vlade, i imamo probleme.

No, poteškoće su i s druge strane. Naši ljudi ovdje prodaju kuću i misle da s 300 do 500 tisuća dolara mogu dobro živjeti u Hrvatskoj. To nije točno. Hrvatska je skupa, čak u mnogim stvarima skuplja nego Australija. I još jedan problem jest to što nemamo nikakvu suradnju s ovom vašom kućom ovdje, s HMI-om. To kažem svaki put kada dođem u Hrvatsku, a rekao sam to i predsjedniku Mesiću. S njim sam razgovarao i o dolasku novog veleposlanika RH u Australiji, Vicencija Bijuka. Savjetovao sam predsjedniku da bi bilo dobro da veleposlanik posjeti hrvatske zajednice kako bi znao o čemu je riječ. No, najviše mora surađivati s HMI-om.

Kakav je Vaš dojam nakon sastanka s predsjednikom Mesićem?

—Njegova je tajnica sve zapisala, a on je rekao da danas ima ručak s premijerom Sanaderom i da će ondje iznijeti sve rečeno, da će zajednički sjesti za stol i razgovarati, te da se ove stvari trebaju ozbiljno shvatiti. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation was recently visited by two eminent Croatian emigrants from Australia, Rade Čikeš and Nedjeljko (Ned) Marunčić out of Sydney. After a reception with Croatian President Stjepan Mesić, they met with CHF director Danira Bilić.

U HMI-u: Čikeš, Marunčić, ravnateljica HMI-a Danira Bilić i glavni urednik Matica Nenad Zakarija

Izaslanstvo Škole stranih jezika australske države Viktorije posjetilo HMI

Izaslanstvo Škole stranih jezika australske države Viktorije (Victorian School of Languages) posjetilo je 22. rujna Hrvatsku maticu iseljenika. Izaslanstvo koje je vodio Frank Merlino, ravnatelj Victorian School of Languages, a u kojemu su još bili Brian Everett, ravnatelj Holy Family School, vlč. Gerard Keith, župnik župe svete Obitelji iz Geelonga, Katica Perinac, predsjednica Udruge učitelja i Lili Cvetković, prof. hrvatskoga i njemačkoga jezika i zastupnica učitelja susrelo se s ravnateljicom HMI-a Danirom Bilić. Sastanku je prisustvovala i Lada Kanajet Šimić, voditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport HMI-a.

Katica Perinac iznijela je kratak pregled povijesti hrvatskoga školstva u Australiji, s naglaskom na sadašnji trenutak. Hrvatski jezik u školama države Viktorije ponuđen je kao izborni predmet, koji već godinama odabire sada već drugi i treći naraštaj naših iseljenika.

Predstavivši programe HMI-a, posebice jezične programe (škole i radionice hrvatskoga jezika i kulture) namijenjene djeci i mladima koji žive i školuju se

izvan Hrvatske, ravnateljica Bilić istaknula je potrebu međusobnog povezivanja i informiranja. Susret su obje strane ocijenile izuzetno korisnim te je dogovoreno nekoliko zajedničkih tema putem kojih će se buduća suradnja ostvarivati, poput radionica za djecu i mlade te suradnje s časopisom Matica i web redakcijom HMI-a. Izaslanstvo Škole stranih jezika države Viktorije boravilo je u Hrvatskoj u orga-

nizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ureda za međunarodnu suradnju i europske integracije. Tijekom boravka imali su niz stručnih susreta u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Agenciji za odgoj i obrazovanje, na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i u Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik Croaticum. (Lada Kanajet Šimić; Žorži Paro)

Fond Ante i Evelyn Mrgudić predao čekove stipendistima

U prostorijama Udruge "Deša" u Dubrovniku predstavnici *Libertas Foundationa* iz San Pedra u Kaliforniji i ove su godine sredinom rujna podijelili stipendije budućim obrtnicima Dubrovačko-neretvanske županije iz Fonda Ante i Evelyn Mrgudić.

Čekove je učenicima predao Vladimir Lonza, a pozdravne su riječi uputili voditeljica "Deše" Jany Hansal i predsjednik *Libertas Foundationa* Niko Hazdovac.

Osnovni uvjet za dobivanje godišnje novčane potpore iz fonda hrvatsko-

američkih donatora jest povratak učenika koji pohađaju stručne-obrtničke škole u mjesto boravka nakon završetka školovanja. Svečanoj dodjeli čekova od po 1 000 dolara nazočili su predstavnici *Libertas Foundationa* iz San Pedra Niko Hazdovac i Vladimir Lonza, Hrvatske matice iseljenika Maja Mozara, te roditelji i učenici stipendisti. Inače, stipendijski fond Ante i Evelyn Mrgudić osnovan je godine 2002. u sklopu *Libertas* fondacije i već šestu godinu zaredom novčano pomaže učenike stručnih-obrtničkih škola s područja Županije, dok im Udruga "Deša" u ovim humanitar-

nim aktivnostima služi kao logistička potpora.

Libertas Foundation osnovan je 1992. godine zbog pomoći starome kraju, poglavito u ratno i poratno vrijeme, a i danas na *festama* sv. Vlaha prikupljaju novac. Za ovu školsku godinu stipendije su dobili ovi učenici: Ivana Bjeliš, Miho Duplica, Ivan Knego, Andrijana Konjevod, Domagoj Matković, Fani Milat, Mario Milić, Mato Penetra, Tina Peruša, Pero Šuljak i Andrea Tvrcinavić. Vrijedne stipendije zasigurno će olakšati školovanje stipendistima tijekom ove školske godine. (Maja Mozara)

Oduševljeno dočekan kardinal i novi hrvatski župnici

Hrvatski misionar fra Petar Milanović djelovao je u Kruču do devedesetih godina protekloga stoljeća, a sada se ponovno vratio s dvojicom subraće, fra Dragom Gverićem i fra Josipom Cvitkovićem, koji dolaze s područja odakle su prije 500 godina došli i predci moliških Hrvata

Svečano misno slavlje u župnoj crkvi u Kruču

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, nakon svečanosti prijenosa zemnih ostataka brata Bonifacija Pavletića u Rimu 28. rujna, predvodio je 29. rujna svečano euharistijsko slavlje u mjestu Acquaviva Collecroce u talijanskoj pokrajini Molise. Povod je bio preuzimanje pastoralne brige za tri župe u biskupiji Termoli-Larino, gdje žive moliški Hrvati, od splitske Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Riječ je o trima župama - Acquaviva Collecroce, San Felice del Molise i Montemitro ili, kako ih zovu moliški Hrvati koji tamo već stoljećima žive - Kruč, Stifilić i Mundimitar.

Hrvatski misionar fra Petar Milanović djelovao je u Kruču do devedesetih godina protekloga stoljeća, a sada se ponovno vratio s dvojicom subraće fra

Dragom Gverićem i fra Josipom Cvitkovićem koji dolaze s područja odakle su prije 500 godina došli i predci ljudi koji sada žive u tim mjestima. Sačuvali su svoj materinski jezik. Svećenike fra Petra Milanovića, koji je preuzeo dužnost u župi Mundimitar, fra Dragu Gverića, u župi Kruč, i fra Josipa Cvitkovića, u župi Stifilić, župljani su dočekali s oduševljenjem. Kardinalova je propovijed bila usredotočena na anđele. Zaštitnik župe Acquaviva Collecroce sv. Mihael arkandeo, kojega danas slavimo, pita nas na koji način dajemo važnost istini, a to znači Bogu, u našem životu, rekao je zagrebački nadbiskup i dodao kako su anđeli pozvani da se priključe hvalospjevu naroda, nacija i jezika na nebesima. Njihova je zadaća da usredotoče našu pozornost na središte - Krista, kao Spasitelja i Gospodara povijesti. Istaknuo je kako do susreta s Božjom stvarnošću neće doći samo u budućnosti nego se to zbiva i danas u euharistijskoj slavlju.

Kardinal je zajedno s biskupom dijeceze u Termoliju Gianfrancom de Luca i provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Željkom Tolićem posjetio sva tri mjesta u kojima su ih s oduševljenjem dočekali moliški Hrvati te gradonačelnici Sergio Sammartino u Montemitro, Rosida Norelli u San Feliceu i Enrico Fagnani u mjestu Acquaviva Collecroce. Tom su se prigodom na glavnom trgu u Acquavivi okupljenima obratili predsjednik regije Molise Michele Iorio, predsjednik pokrajine Campobasso Nicolino D'Ascanio, veleposlanik RH u Italiji Tomislav Vidošević i veleposlanik RH pri Svetoj Stolicu Emilio Marin. I tom je prigodom u svim govorima došla do izražaja povezanost te talijanske regije s Hrvatskom. U pratnji kardinala tijekom posjeta regiji Molise bio je i Antonio Sammartino, počasni konzul RH u Moliseu. ■

ENG Zagreb Archbishop Cardinal Josip Bozanić led a festive mass in the town of Acquaviva Collecroce in the Italian region of Molise. The mass was held on the occasion of the arrival of Croatian monks who are to assume the pastoral guardianship of three parishes in the Termoli-Larino diocese, where the Molise Croats live.

Kardinala Bozanića oduševljeno su dočekali moliški Hrvati

Pripremio: **Hrvoje Salopek**
Snimke: **Glas Koncila / D. Grden**

Šibenska kapa dobiva mjesto koje zaslužuje

Ministarstvo kulture šibensku je kapu proglasilo hrvatskim nematerijalnim kulturnim dobrom. Šibenčani su već najavili korak dalje. Svoju će kapu nastojati zaštititi i u UNESCO-a

Šibenska je kapa postala zaštitni znak folklornih skupina i klapa ovog dijela Dalmacije

U crkvi Gospe Srmske nalazi se najstariji sačuvani prikaz šibenske kape. Na romaničkoj fresci staroj 800 godina orač na glavi ima šibensku kapu na kat s kićenim ogjavljem. Da su se crvene kape nosile i u vrijeme gradnje katedrale svetog Jakova, svjedoči i jedna od glava s friza katedrale.

Šibenski etnolog Jadran Kale nit poveznici sa šibenskom kapom pronalazi čak u osmom stoljeću, a povijesnu vezu pronašao je i s prastarim japanskim kapama. Šibenska kapa danas se čuva u brojnim etnografskim muzejima u Hrvatskoj, Austriji, Češkoj... Nakon dugog zaborava i negiranja, šibenska kapa polako dobiva mjesto koje po svemu zaslužuje, i to ponajviše zahvaljujući inicijativi Nelice Knežević koja je prošle godine u Šibeniku otvorila atelje "Venel", a njezinu je ideju podržao i pomogao joj etnolog Jadran Kale.

Ministarstvo kulture u srpnju je, naime,

šibensku kapu proglasilo hrvatskim nematerijalnim kulturnim dobrom. Šibenčani su već najavili korak dalje. Svoju će kapu nastojati zaštititi i u Unesku na

Tipična kapa dinarskoga etnografskog područja

Šibenska je kapa vrsta pokrivala za glavu tipičnog za dinarsko etnografsko područje. Riječ je, u pravilu, o plitkoj kapi od crvenoga stupanog sukna, u narodu najčešće poznatoj pod pojmovima - crvenkapa ili lička kapa. Ona je okrugla s uspravnim obodom koji je unaokolo ukrašen crnim vezivom, dok s jedne strane oboda vise crne rese. Naše dinarsko etnografsko područje poznaje razne podvarijante crvenkape - s nižim ili višim obodom, više ili manje izvezena vezivom crne ili neke druge boje, s duljim ili kraćim resama itd. Kape se pojavljuju od ogulinskog kraja na sjeveru pa sve do Hercegovine i Konavala na jugu. Crvenkapa je tipično pokrivalo za glavu svega muškog svijeta, a ponegdje se pojavljuje i u ženskoj nošnji kao djevojačko pokrivalo za glavu. (H.S.)

čijem su popisu već katedrala svetog Jakova i povijesni gradski prostor oko nje. "Iako je s godinama mijenjala svoj izgled, šibenska je kapa uspjela sačuvati svoj prepoznatljivi izgled, a time i tradicijsku i kulturnu vrijednost. Jačanjem svijesti o značenju očuvanja baštine ta je kapa zadnjih godina postala sve traženija, ne samo kao zanimljivi i autentični suvenir nego i kao uporabni predmet", kaže Nelica Knežević koja kupcima nudi obilje narančastih kapa, narodnih nošnji iz svih dijelova šibenskoga kraja, ukrasne čaše, tanjure, pepeljare, šalove, lutke, razglednice, upaljače, sve s logom šibenske kape.

KAPA SVE TRAŽENIJA

"Zadnjih godina kapu sve više traže brojne klape, kulturno-umjetnička društva, razne ustanove, Grad Šibenik, turistički uredi, ali i hrvatski građani koji žive u inozemstvu. Narodne nošnje izradila sam za sve članove klape "Godimenti" i "Bunari", odlično surađujem s KUD-om "Koledišće" iz Jezera, šibenskom turističkom zajednicom, Gradom Šibenikom, Muzejom grada Šibenika i drugima", kaže nam Nelica Knežević koja je u posao izrade kapa uključila i svog supruga koji je tako postao prvi šibenski "kapar". "Danas se kapa izrađuje strojno. Jedan dan potreban je za njenu izradu, dok je od nošnji najzahtjevnija ona koja se nosila za vjenčanja", rekla nam je ta vrijedna žena koja je po struci elektromehaničar,

Napisala: **Jadranka Klisović**

Snimio: **Duško Jaramaz**

a ljubav prema nošnjama stekla je u obitelji.

Povijesne knjige govore da je poznati šibenski industrijalac Đuro Matavulj potkraj 19. stoljeća bio najzaslužniji za početak strojne izrade 'oštruljice', kako se u to vrijeme nazivala kapa. Nabavio je više šivaćih strojeva i podijelio ih po kućama, tako da su brojne kućanice izrađivale kape koje su se potom prodavale po cijeloj Dalmaciji.

NARANČASTA BOJA I CRNI SVILENI KONAC

Tradicija izrade šibenske kape do današnjih se dana sačuvala u benediktinskom samostanu Svete Luce na najstarijem gradskom predjelu Gorica, o čemu nam je govorila časna Fortunata pokazujući nam stari šivaći stroj koji je i danas u uporabi. Časne su stoljećima šibenske djevojke i žene podučavale umijeću izrade kapa koje su se u prvo vrijeme izrađivale ručno.

"Zanimljiva je povijest šibenske kape koja se stalno mijenjala i različito nazivala. Nosile su je i žene i muškarci u različitim prigodama. Ženske su kape bile nakićenije, a, osim vrpčama, ukrašavale su se i paunovim perjem i kovanicama", saznajemo od etnologa Kale koji govori kako se kapa tijekom stoljećâ različito nazivala - oštruljica, prilipak, navezena, kapa na jedan pod, kapa na dva poda, crvenkapa. Žene koje su izrađivale kape nazivaju se "kapanicama". Zadnji izgled kape formiran je potkraj 19. Stoljeća, kada se ustalila kapa na dva poda kojom dominiraju narančasta boja i crni svileni konac u prepoznatljivom vezu. Upravo taj vez - vitica, koji se još zove "boule", nalazi se kao varijacija na navijačkim rekvizitima šibenskih Funcuta, na kroltima košulja koje nose konobari i na sve većem broju suvenira. I obrtnici sve

Časna sestra Fortunata izrađuje kape na starom šivaćem stroju

češće "kopiraju" šibensku kapu, pa njezinu stiliziranu verziju možemo vidjeti na raznim košaricama s domaćim proi-

Od crvene do narančaste

Šibenska kapa izvorno je bila izrađivana od čohu intenzivne crvene boje. Zanimljiva je priča kako je crvena boja s vremenom zamijenjena narančastom. Naime, povijesne knjige koje se čuvaju u Muzeju grada Šibenika kažu da je pri jednoj narudžbi velike količine čohu iz Italije, koja se dopremala teretnim brodom, došlo do manje havarije broda. Čoha se smočila u moru i nakon nekog vremena crvena boja tkanine postala je narančasta, koja je očito oku bila ugodnija i ljepša, pa se od tada naručivala isključivo takva boja.

zvodima, sve su češće i svadbene torte u obliku te lijepe kape, a svatovi često na glave stave upravo šibensku kapu čijoj su popularnosti u zadnje vrijeme ipak pečat dale šibenske kape koje rado nastupaju u narodnoj nošnji svoga kraja.

Nakon šibenskog botuna - puceta, koji je proglašen najizvornijim hrvatskim suvenirom, zasigurno ista sudbina čeka i stiliziranu šibensku kapu, kao i stari novčić "bagatin" koji će postati izvorni suvenirski proizvodi s kojim će se dičiti cijela Hrvatska. ■

ENG The Ministry of Culture has declared the Šibenik *kapa* (cap) a Croatian non-material cultural heritage. The people of Šibenik have already announced their next steps. They will endeavour to have their cap also listed as UNESCO protected.

Nelica Knežević nudi u svom ateljeu šibenske kape na prodaju

Slavonka opskrbljuje Dalmaciju ribljim delikatesama

Nakon 33 godine rada u Njemačkoj, vratila se u domovinu obogaćena znanjem i iskustvom, stručno educirana za posao kojim se danas bavi – dimljenjem ribe i proizvodnjom ribljih specijaliteta

Biserka Klein uz svoje riblje specijalitete

Iako je povratnička obitelj iz Njemačke, supružnici Biserka i Elmar Klein, tek prije tri godine otvorila svoj obrt, odnosno pušnicu "Bek" u Kaštel Novom, njezini specijaliteti morske i slatkododne dimljene ribe poznati su slatkododne diljem Lijepe naše. Riječ je o jedinoj specijaliziranoj radionici u Hrvatskoj koja svojom delikatesnom paletom ribljih proizvoda opskrbljuje tržište ponajviše u primorskom dijelu Hrvatske. Dimljena riba iz njihova pogona – napose tunjevine, morski pršut, kanadski losos, pa lubini, komarče, ugori, skuše, grdobine, hobotnice, morski psi,

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

srdele, kozice, dagnje, pastrve... - već je više od tri godine prepoznatljiva na jelovnicima naših elitnih hotela.

"U izgradnju i opremu proizvodnog pogona u prvoj smo fazi uložili 60 tisuća eura što smo ih zaradili Njemačkoj. Za iduću turističku sezonu, vjerojatno i prije, proširit ćemo obiteljski obrt te ćemo zaposliti više ljudi. U to ćemo uložiti još dodatnih 40-ak tisuća eura i tako ćemo u cijelosti zaokružiti i modernizirati zamišljeni proizvodni lanac utemeljen na suvremenoj tehnologiji. Također ćemo upotpuniti i program te proširiti svoju ponudu na otoke i u gradove kontinentalne Hrvatske", najavljuje Biserka Klein dio svojih planova.

Ponosna je na svoju ravnu Slavoniju i na rodni Donji Miholjac. Priča kako je s osamnaest godina napustila rodni kraj i otišla u Njemačku. Nakon 33 godine rada u toj zemlji, vratila se u domovinu obogaćena znanjem i iskustvom, stručno educirana za posao kojim se u domovini kani baviti do umirovljenja. Odmarajući se ljeti u Dalmaciji, rekla nam je kako se zaljubila u Kaštel Novi, gdje je sa svojim suprugom Elmarom, otvorila pušnicu nakon što se za taj program spremala deset godina u inozemstvu.

Suprug Elmar, rođeni Nijemac, iako živi i radi u Njemačkoj, sve češće posjećuje Kaštel Novi. Svaki put kad dođe, on je desna ruka svojoj ženi koja uspješno, ističe, vodi obiteljski obrt. Svime potvrđuje ljubav prema Hrvatskoj, sunčanoj Dalmaciji i njezinim ljudima. 7doriSvaki put uživam u svemu kad dođem. Ovdje mi sve godi – klima i neposrednost ljudi, uživam u kupanju i sunčanju na kaštelanskoj rivijeri. Iskreno govoreći, volim Hrvatsku posebice Dalmaciju, njezine ljude i klimu. Čim ostvarim pravo na mirovinu, i ja ću se iz Njemačke preseliti u Kaštel Novi. Ono što sad radim sa

suprugom Biserkom pun je pogodak", kaže Elmar.

U pogonu je zaposlena i Biserkina kći Anja koja obavlja sve poslove vezane za dimljenje i isporuku ribljih specijaliteta na tržište. "Prije ovog posla devet sam godina radila u Njemačkoj, u Bremenu, gdje sam rođena i odrasla te završila školu. Tamo mi je bilo lijepo, ali mi je ljepše i draže ovdje u Kaštel Novom. Svime sam zadovoljna, posebice poslom u našem obiteljskom pogonu", naizust je rekla mlada Anja, koja sagledava sigurnu budućnost pušnice "Bek", dok majka Biserka svima poručuje: "Dođite u našu Pušnicu "Bek" u Kaštel Novom, lako ćete nas naći, kušajte našu dimljenu ribu i uživajte, posebice u lososu sa špinatom i u pršutu od tunjevine..." ■

ENG Although a returnee family from Germany, it was only three years ago that husband and wife Elmar and Biserka Klein opened their small business, the Bek Company, based in Kaštel Novi. Her specialties are smoked salt and sweet water fish, well known to epicures across Croatia.

Kćer Anja pokazuje riblje delicije iz majčine pušnice "Bek" u Kaštel Novom

Za Hrvata ništa nije teško

“Ponosan sam na svoje hrvatske korijene i dalmatinsko naslijeđe”, ističe Sir James Belich, jedini Hrvat s prestižnom titulom britanske krune

Primanje Povelje počasnog građanina Korčule (28.srpnja 2008.)

U povijesti grada Korčule ostat će zapisan i 28. srpnja 2008. Toga je, naime, dana na svečanoj sjednici gradskog vijeća, u povodu Dana grada i blagdana sv. Todor, povelju počasnog građanina primio Sir John Belich, 81-godišnji Hrvat s Novog Zelanda. U njegovoj je pratnji bila i supruga Valeri, koja je također hrvatskog podrijetla.

A iseljenička priča Jamesa Belicha počela je prije njegova rođenja u Žrnovu na Korčuli. Godine 1909. Nikola Belić i njegov sin, 14-godišnji Jakov u potrazi za boljim životom odlaze u daleki svijet, u Zelandiju. Godine 1913. Jakov se vraća na Korčulu. Prvi svjetski rat provodi u austrougarskoj mornarici. Nakon rata

zasniva obitelj te sa suprugom i dvama sinovima 1923. drugi put odlazi u Novi Zeland, gdje se četiri godine poslije rodio treći sin James. Obitelj Belić tada je živjela u pustinjским predjelima te zemlje, gdje se vadila kauri smola. Nakon nekoliko godina seli se u Auckland, a potom u Wellington, gdje James i danas živi. Iako dijete siromašnih doseljenika, James ostvaruje nevjerojatno uspješnu karijeru. Nakon studija na ekonomskom fakultetu dugi niz godina vodi tvrtku za razvoj i istraživanje. Godine 1986. postaje gradonačelnik Welingtona - grada sa 160 tisuća stanovnika i tu dužnost obavlja šest godina. Istodobno se bavi i humanitarnim radom. Osniva podružnicu UNICEF-a u toj zemlji koju vodi punih 20 godina. Za svoj izvrstan humanitarni rad engleska mu kraljica 1990. godine dodjeljuje prestižnu titulu “Sir”.

“Iako sam rođen daleko od Hrvatske, ta prelijepa zemlja uvijek je u mojim mislima i u životu moje obitelji zauzima značajno mjesto. U kući se ne samo govorilo nego i razmišljalo hrvatski. Djeci smo nastojali usaditi iste vrijednosti kao i nama naši roditelji - rad, poštenje, ustrajnost, poštovanje predaka, ali i odaynost zemlji iz koje smo potekli”, ističe na odličnome hrvatskom James i nastavlja: “Od 1972. u Hrvatskoj smo bili čak 11 puta - moja supruga Valeri, naše troje djece i ja. Zbrajajući dolare potrošene u putovanju, mnogi nam na Novom Zelandu i danas govore da smo olako izgubili

James Belich i Peter Ustinov - poznati glumac i UNICEF-ov ambasador dobre volje (Wellington 05.07.1990. godine)

Posjet švedskog kralja Gustava i kraljice Silvije (Wellington 02.02.1989.godine)

pravo bogatstvo. Ma neka govore, nije važno”, smješkajući se odmahuje rukom James. Pri tom dodaje kako se djeca svaki put glasno čude kako su djedovi mogli ostaviti ljepotu Korčule i otići u svijet.

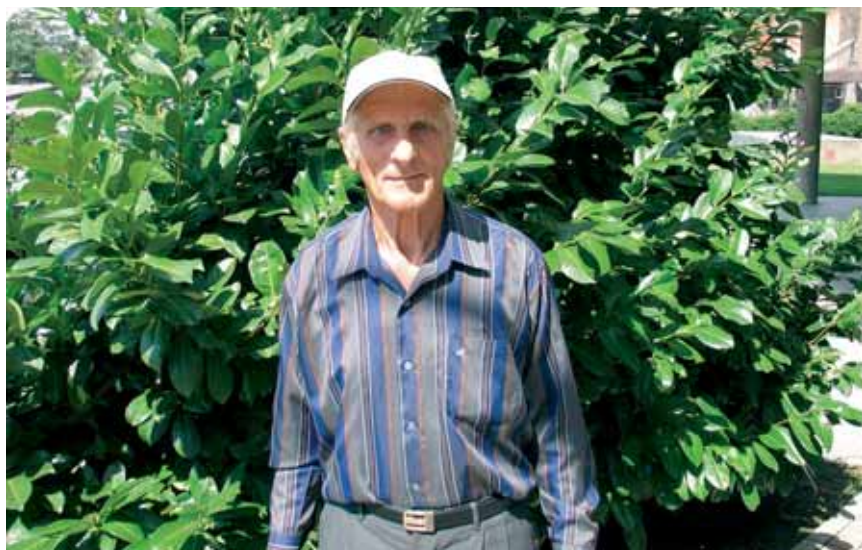
“Ne govore jezik predaka, ali ga razumiju. Iznimno sam ponosan na njih. Pedesetčetverogodišnja Angela je pravica, 48-godišnja Ivana radi u medijima, a 51-godišnji sin James sveučilišni je profesor povijesti u Wellingtonu i vlasnik oksfordskog doktorata. Djeca ovaj put nisu s nama, ali idući put kad posjetimo Korčulu i Split, sigurno će biti”, obećava vitalni Sir James Belich koji unatoč visokim godinama već priprema novi posjet Hrvatskoj i dakako redoviti posjet brojnim rođacima kojih ima od Korčule od Vrgorca. “Iako putovanje od Wellingtona do Hrvatske traje više od 30 sati, dolazimo iduće godine, ako nas zdravlje posluži. Za Hrvatsku ništa nije teško - odnosno za Hrvata ništa nije teško”, sa smiješkom nas je uoči odlaska iz splitskog hotela ispratio Sir Belich, jedini Hrvat koji se može pohvaliti tim prestižnim priznanjem engleske Krune i koji u svakoj prigodi ističe ponos na svoje hrvatske korijene i dalmatinsko naslijeđe. ■

ENG Sir John Belich, an 81-year-old Croat from New Zealand and the only Croatian to bear the prestigious title conferred by the British Crown, was awarded the charter of an honorary citizen of Korčula on the occasion of that town's feast day.

Napisala: Ana Kaštelan

Svakog ljeta na dalek put u voljenu domovinu

“Otkako je Hrvatska samostalna, ovo mi je već šesnaesti put da dolazim. Osjećam se predivno u slobodnoj Hrvatskoj. Uvijek sa sobom povedem nekoga od svojih – ženu, djecu, unučad... neka vide ljepote naše Hrvatske”, kaže naš sunarodnjak iz dalekog Čilea

Nedavno je Maticu posjetio naš dugogodišnji pretplatnik Vid Pavičić, 79-godišnji Hrvat iz Čilea. U društvu dragog nam gosta bili su njegov sin Vid i unuk Zvonimir. U usputnom razgovoru otkrilo se da naš gost ima vrlo zanimljivu životnu priču koju svakako vrijedi zabilježiti i u njegovu omiljenom štivu. Vid se vrlo rado odazvao našoj zamolbi da nam поближе ispriča zanimljivosti iz svojega života.

“Rođen sam 1929. u Lukovom Šugarju, malom mjestu nedaleko od Karlobaga, kao jedno od šesnaestero braće i sestara”, započinje s pričom vitalni stariji gospodin. Otac mu umire dok su mu samo četiri godine, a majka je prisiljena teškom mukom u siromaštvu podizati mnogobrojno potomstvo. Drugi svjetski rat sije smrt i u Vidovoj obitelji. Starijeg

brata, koji je posjedovao manji brodić, ubijaju partizani 1943. tijekom zauzimanja Karlobaga. Tada samo 14-godišnji Vid preuzima brigu o brodu koji uskoro zatim konfiscira vojska NDH. Dječak “dragovoljno” pristupa vojsci i za njezine potrebe obavlja usluge prijevoza bratovima brodom.

OVDJE VIŠE NEMA BUDUĆNOSTI

Nakon rata nove jugokomunističke vlasti tretiraju Vidovu obitelj kao suradnike propale NDH te ih na godinu dana odvođe na prisilni rad u neko pravoslavno selo na Banovini. “Uvijek su nas smatrali političkim neprijateljima i nisu nam dopuštali napredovanje ni u kojem pogledu. U takvim nemogućim uvjetima rekao sam si: ‘Za tebe ovdje nema budućnosti.’ Iskoristio sam prigodu i 1954. jednim brodićem zajedno s još dvadesetoricom otplovio preko Jadrana u talijansku luku Anconu. Tada sam mislio da je to konačan rastanak od najmilijih i domovine”, kaže Vid. “Zamislite, nakon što sam ja

pobjegao iz Jugoslavije, mog brata, koji je tada služio vojni rok u Makedoniji, vojska dovozi kući mrtvog uz obrazloženje da je poginuo nesretnim slučajem. To im, naravno, nitko nije povjerovao.”

U Italiji ga je čekao uobičajeni boravak u izbjegličkim logorima. “Nisam mogao dočekati odlazak iz logora. Za useljavanje u atraktivne zemlje dosta se dugo čekalo na dozvole. Pojavila se nakon gotovo godinu dana čekanja ponuda jedne katoličke humanitarne organizacije za odlazak u Čile i rad u pomorstvu. Budući da sam odrastao na moru i na barkama, prigodu sam bez dugog razmišljanja prihvatio. Sve je išlo brzo i bez velikih formalnosti i čekanja. Tada je zajedno sa mnom u Čile otišlo više od stotinu hrvatskih emigranata.”

ŽIVOT U ZNAKU RIBARENJA

U toj dalekoj i stranoj zemlji Vid dobiva posao u lučkome gradu San Antoniju, gdje radi kao mornar na ribarskom brodu. “Pet godina živio sam i radio u San Antoniju. Lovili smo najviše osliće. Obavljao sam najteže ribarske poslove. Nije mi bilo lako.” Godine 1957. oženio se Čileankom koja mu je rodila četvero djece: Vida, Mirka, Jelku i Zvezdanu. Na pohvalu kako je svoj djeci dao hrvatska imena, Vid će ponosno: “Ne samo da

Vid Pavičić sa suprugom Elianom Vielmom i djecom Mirkom, Jelkom, Vidom i Zvezdanom (snimljeno u njihovoj kući u Melipilli)

Napisa: **Hrvoje Salopek**, Snimke: **Žorži Paro** i obiteljska zbirka Pavičić

Vid Pavičić kao 32-godišnji kapetan ribolovne flote u Iquiqueu

mi djeca nose hrvatska imena nego i sve devetero unučadi!”

Nakon početnih teških godina boravka u Čileu Vid napreduje u poslu i postaje kapetan ribarskog broda. Obitelj Pavičić seli se 1960. na sjever zemlje u luku Iquique, gdje Vid dobiva primamljiv posao na velikome brodu tunolovcu. “Naš se život ondje znatno poboljšao. Dobivao sam dobru plaću. Nije više bilo teškoga mornarskog rintanja. Kupio sam kuću i zemlju...” Vid ostaje u službi sve do 1984., kada, zbog zdravstvenih problema s kralježnicom, odlazi u prijevremenu mirovinu. Od tada živi u mjestu Melipilla nedaleko od San Antonija, gdje posjeduje kuću s lijepim vrtom. Uz solidnu mirovinu i ušteđevinu, dobroga zdravlja, živi svoje ugodne umirovljeničke dane okružen ženom, djecom i unucima.

Na upit je li bio aktivan i u našim iseljeničkim udrugama Vid odgovara: “Ja sam mnogo radio, a imao malo slobodnoga vremena. Još k tomu u mjestima gdje sam živio i nije bilo mnogo naših ljudi. Međutim, prije su ovdje u Čileu bile aktivne uglavnom projugoslavenske udruge. U njihovim je prostorijama obavezno visjela Titova slika. Rekao sam si: ‘Onamo ne ideš. Pa nećeš valjda sjediti ispod slike čovjeka koji te je prognao iz domovine.’ Tako da sam izbjegavao takva mjesta. Otkako je Hrvatska samostalna, ta se situacija, naravno, promijenila.”

KUĆICA U RODNOM SELU

No, na posjet Hrvatskoj Vid nije čekao raspad Jugoslavije. “Početkom šezdesetih proćulo se da je Jugoslavija dala nekakvu amnestiju svima koji su pobjegli u inozemstvo. Tako sam 1965. kao čileanski državljanin prvi put nakon bijega došao kući. Naravno da moj dolazak nije prošao nezamijećen. Pratili su me. Policija me pozivala na razgovore. No, unatoč maltretiranju bio sam sretan vidjeti svoje najmilije u domovini.” Vid je posjećivao Hrvatsku i 1978., 1981., a nakon raspada Jugoslavije dolazi gotovo svakog ljeta! “Otkako je Hrvatska samostalna ovo mi je već šesnaesti put da dolazim. Osjećam se predivno u slobodnoj Hrvatskoj. Policija me više ne gnjava”, uz smijeh će Vid i nastavlja: “Uvijek sa sobom povedem nekog od svojih – ženu, djecu, unučad... neka vide ljepote naše Hrvatske. Tako sam ove godine u pratnji sina Vida i unuka Zvonimira, sina kćeri Zvezdane. Naravno, nisu ta naša putovanja iz Čilea jeftina, ali, hvala Bogu, mirovina i prihodi od najma stanova omogućuju nam da razmjerno često dolazimo. K tomu, imam uspješnu djecu. Primjerice, Vid je proglašen najboljim kapetanom ribolovne flote u Čileu, a Mirko je pilot civilnoga zrakoplovstva.”

Za potrebe svojih ljetovanja u Hrvatskoj kupio je montažnu kućicu koju

je postavio na očevu zemlju u Lukovu Šugarju – ponovno svoj na svome. “Ondje nam je baza. Odatle krećemo autobusom na izlete po Hrvatskoj. Ove smo godine posjetili Zadar, Split, Zagreb... Bilo bi dobro kad bismo imali auto jer bismo tada bili još mobilniji.”

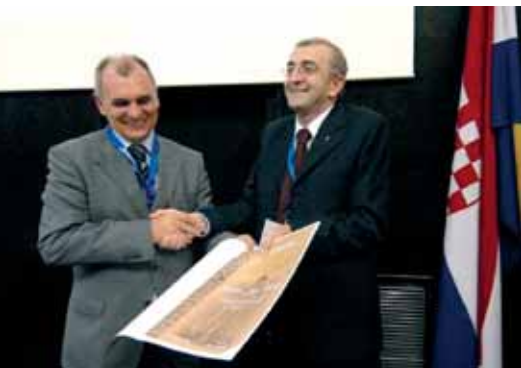
Iako Vidova djeca i unuci ne govore hrvatski, nedvojbeno je da je na njih prenio veliku ljubav i privrženost Hrvatskoj. “Svi žele postati hrvatski državljani tako da se njihove molbe sad rješavaju. Ovdje im se jako sviđa, posebno naše more. Tako atraktivnog mora i obale nema u Čileu. Možda netko od njih poželi ovdje i ostati?”

Naš je dragi gost nakon odlaska iz Matice za nekoliko sati odletio iz Zagreba preko Frankfurta u Santiago. Kaže da mu je u Čileu glavna veza s domovinom naša *Matica* koju iz mjeseca u mjesec nestrpljivo očekuje. Već se veselimo ponovnom susretu s našim pretplatnikom zajedno s nekim od svojih najmilijih kojima će po tko zna koji put neumorno i s ponosom pokazivati svoju prelijepu i slobodnu Hrvatsku. ■

ENG Our long-time subscriber Vid Pavičić, a 79-year-old Croatian from Chile, in the company of his son Vid Jr. and grandson Zvonimir, visited the Matica magazine office recently. We feature the fascinating story of this emigrant, who served for many years as a captain in the Chilean fishing fleet.

Sa sinom Vidom i unukom Zvonimirom ispred zgrade HMI

FRANJO TOPIĆ PONOVRNO IZABRAN ZA PREDSEDJENIKA NAPRETKA

SARAJEVO - Prof. dr. Franjo Topić ponovno je izabran za predsjednika Hrvatskog kulturnog društva Napredak. Novi četverogodišnji mandat dobio je jednoglasno budući je kandidat Ivo Miro Jović povukao svoju kandidaturu. Zahvalivši na ukazanom povjerenju Topić je kazao kako je Napredak bio i ostao sjecište kulturnog života Hrvata svugdje gdje postoje podružnice te kako je glavna zadaća u idućem razdoblju otvaranje novih podružnica i realizacija

još boljih projekata. Izabrani su i dopredsjednici: Dražen Rebić (Sarajevo), Nikola Čiča (Tuzla), Vlado Luburić (Zagreb) i Filip Zloušić (Beč). Na Skupštini je nazočio i veliki broj gostiju, a među njima bila je i Danira Bilić, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika.

HRVATIMA U BIH U DVIJE GODINE 171 MILIJUN KUNA

SARAJEVO - Hrvatska je spremna kao i dosad nastaviti pomagati Hrvatima u Bosni i Hercegovini na gospodarskom i razvojnom planu, no oni uz to svakako trebaju veći angažman države u kojoj žive na području obnove i održivog razvitka, rekao je u Sarajevu ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Petar Čobanković.

Ministar je sudjelovao u radu gospodarskog foruma koji je već peti put organizirao Caritas Biskupske konferencije BiH s ciljem daljnjeg povezivanja hrvatskih gospodarstvenika iz BiH i Hrvatske. Ministar Čobanković je prenio iskustva Hrvatske u poslijeratnoj obnovi. Podsjetio je kako je, zahvaljujući pomoći hrvatske vlade, od 1996. godine u BiH obnovljeno i sagrađeno 4650 kuća, a samo kroz poseban program pomoći za povratak Hrvata u BiH, koji se provodi od 2007. godine, izdvojeno je 171 milijun kuna.

LOKALNI IZBORU U BIH

SARAJEVO - Lokalni izbori na kojima su birači birali zastupnike u općinska vijeća i gradonačelnike općina imali su očekivane rezultate. Na političkoj pozornici malo se toga promijenilo. I u svijesti naroda još uvijek je nacionalna pripadnost najvažnija. Naime, najbolje rezultate postigle su tri nacionalne stranke: kod Hrvata Čovićev HDZ BiH, kod Srba Dodikov SNSD i kod Bošnjaka SDA. Hrvatska javnost bila je usredotočena na sukob dva HDZ-a, a epilog je bio neočekivan. Pravi izborni fijasko doživio je HDZ 1990., koji je utemeljen prije dvije godine. Doduše oni su dobili načelnička mjesta u Posušju, Domaljevcu i Rami, ali je i na ovim izborima zbog rasipanja hrvatskih glasova i nejedinstva bilo pogubnih rezultata. Posljedice hrvatske podijeljenosti su i znatno lošiji rezultati u srednjoj Bosni, točnije u gradovima Jajcu, Uskoplju, Novom Travniku i Busovači, mjestima u kojima su do sada načelnici bili iz reda hrvatskoga naroda. Odlične rezultate postigla je Narodna stranka Radom za boljitak (Lijanovići) u Livnu i Mostaru i njihovi vijećnici bit će iznimno važni u donošenju budućih odluka. Debakl je doživjela i Silajdžićeva Stranka za BiH zbog neučinkovite politike na državnoj razini, a i Milorad Dodik i njegova SNSD izgubili su dva načelnička mjesta - u Bijeljini i Doboju.

U spomen: Franjo Brkić

Nakon osam provedenih tjedana u domovini, samo tri dana prije planiranog povratka u Švedsku 29. kolovoza preminuo je u Promajni hrvatski pjesnik iz Švedske Franjo Brkić. Franjo Brkić rođen je godine 1937. u selu Vodicama kod Klobuka u Hercegovini. Djetinjstvo provodi u svojem rodnom mjestu. Pjesme piše od rane mladosti. Prve pjesme objavljuje u *Mladoj Hercegovini*, časopisu koji je izdavao Klub mladih pisaca. Svoje pjesme objavljivao je godinama u više časopisa i književnih revija u bivšoj Jugoslaviji. U Zagrebu godine 1964. objavljuje zbirku pjesama pod naslovom *Žed*.

Godine 1965., kao i mnogi drugi Hrvati iz Hercegovine, odlazi u inozemstvo, u Švedsku.

Objavljuje pjesme i polemične članke u *Hrvatskoj reviji* i u drugom tzv. emigrantskom tisku. Aktivno sudjeluje u promicanju hrvatskog imena u švedskome tisku, piše o aktualnim temama o Hrvatima u Švedskoj i odnosu Švedske prema Hrvatima.

Diplomirao je godine 1980. na Pedagoškoj akademiji u Malmöu i godinama radio kao nastavnik hrvatskog jezika u švedskim školama.

Godine 1995., u suradnji s AMAC-om (Društvom hrvatskih sveučilištaraca) i iz-

davačkom kućom Hrvatska sveučilišna naklada izdaje knjigu *Čovjek u šalu*.

U jednom razdoblju 2003., kada se borio s teškom bolesti, objavljuje zbirku pjesama *Krikovi* u izdavačkoj kući Mangoforlag. Većina pjesama iz te zbirke napisana je u bolnici u Malmöu.

Treća mu zbirka pjesama *Skrien* izlazi 2005. (Elizabeta Glasnović-Raguž)

Znatno povećanje broja polaznika

Polaznici tečaja dolaze iz različitih zemalja svijeta (Alžir, Argentina, Australija, Austrija, Brazil, Čile, Gana, Južna Afrika, Kanada, Mađarska, Makedonija, Nizozemska, Njemačka, Paragvaj, Peru, Poljska, SAD, Sirija, Švedska, Švicarska, Venezuela), a do sada ih je većina bila iz Južne Amerike

Državna tajnica za ustroj, razvoj i upravljanje Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Maja Vrtarić uručila je Ugovore o financiranju tečaja učenja hrvatskog jezika pripadnicima hrvatskog naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske, u ponedjeljak 29. rujna, u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI). Na prigodnoj svečanosti nazočne je, uz državnu tajnicu Vrtarić, pozdravila i Mirjana Bohanec-Vidović, pomoćnica ministra na čelu Uprave za hrvatske manjine, iseljeništvo i useljništvo.

Tom su prigodom uručena 32 ugovora polaznicima prvoga stupnja tečaja hrvatskog jezika u Zagrebu, dok će za 18 polaznika u Splitu ugovore uručiti Bernarda Periš, načelnica Odjela za Hrvatsko useljništvo MVPEI-a početkom listopada. Zimski semestar akademske godine 2007./2008. godine počeo je 15. rujna i pohađa ga 53 polaznika u Zagrebu i 24 u Splitu. Polaznici tečaja dolaze iz različitih zemalja svijeta (Alžir, Argentina, Australija, Austrija, Brazil, Čile, Gana, Južna Afrika, Kanada, Mađarska, Makedonija, Nizozemska, Njemačka, Paragvaj, Peru, Poljska, SAD, Sirija, Švedska, Švicarska, Venezuela), a do sada ih je većina bila iz Južne Amerike. U akademskoj godini 2006./2007. tečaj učenja hrvatskog jezika ukupno je pohađalo 105 polaznika, a u akademskoj 2007./08. godini 155 polaznika

Državna tajnica Vrtarić, obrativši se nazočnima, napomenula je kako Republika Hrvatska prepoznaje značenje učvršćivanja veza s pripadnicima hrvatskog naroda izvan domovine te pridaje

osobitu važnost upoznavanju hrvatske kulture putem učenja jezika kao najučinkovitije poveznice s Hrvatskom, domovinom njihovih predaka.

Stoga tečaj *Croatium/Croatica* na Filozofskom fakultetu može umnogome pomoći mladim ljudima u procesu integracije koji obuhvaća najrazličitije oblike društvenog i kulturnog života naše domovine. Osim razvoja jezičnih kompetencija, usvajanje hrvatske kulturne, povijesne i prirodne baštine pridonosi boljemu shvaćanju života u Hrvatskoj i razvoju osjećaja pripadnosti hrvatskoj kulturi. Na taj se način stvara pogodno okruženje za daljnje obrazovanje i profesionalni razvoj koji je, zasigurno, za sve od iznimne važnosti u prilagodbi suvremenim kretanjima u ovo doba uznapredovale globalizacije.

Tečaj učenja hrvatskog jezika održava se na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – CROATICUM te na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu – CROATICA, a izvode ga izvorni govornici i lektori hrvatskog jezika. Zimski

semestar počinje u listopadu, a ljetni u ožujku svake godine. Tečaj je podijeljen u stupnjeve sukladno razini poznavanja hrvatskog jezika kod polaznika. MVPEI, na temelju *Pravilnika o naknadi za učenje hrvatskog jezika u Republici Hrvatskoj za pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske*, pokriva troškove školarine za dva semestra tečaja učenja hrvatskog jezika.

Prije početka nastave objavljuje se Javni poziv za dodjelu naknade za učenje hrvatskog jezika putem DM/KU i internetske stranice MVPEI-a. Polaznici se za tečaj prijavljuju Odjelu za hrvatsko useljništvo te dostavljaju tražene podatke i dokumentaciju navedenu u Javnom pozivu. ■

ENG Maja Vrtarić, State Secretary for Structure, Development and Administration at the Ministry of Foreign Affairs and European Integration, presented financing contracts for Croatian language courses for Croats living abroad on Monday, 29 September, at the Ministry of Foreign Affairs and European Integration.

“Boćanjem liječimo i dušu i tijelo”

Sastav onih koji boćaju vrlo je šarolik. Naših ljudi, iseljenika prve generacije, odasvuda, pretežito od Sinja, Imotskog, Tijarice, Starigrada na Hvaru, Livna... O boćanju smo riječ-dvije progovorili s entuzijastima iz parka u Steglitzu

Nije slučajnost da nadnaslov i naslov ove priporuke donose dva naziva za jednu istovjetnu igru u Hrvata. Tako gornjim izrazima “boćati” i “igrati na balote”, možemo pridružiti i još jedan - “igrati na buće”. Izrazi “bućanje” i “buće” prevladavaju u Zagori i u zapadnoj Hercegovini, a “balote” na hrvatskim otocima i priobalju od Savudrije do Prevlake. To je tradicionalni sredozemni sport i povjesničari drže da vodi porijeklo iz Baskije ili Italije. Kako god bilo, vrlo je raširen i omiljen u Hrvata. A nije zaboravljen ni daleko od domovine. Da i berlinski Hrvati rado i često igraju na balote, boćaju ili igraju na buće, kako je već komuu volja reći, odavno mi je poznato. Čine to u brojnim parkovima i gotovo svim berlinskim općinama. Odavno neke od njih kanih posjetiti. Pa mi jedan prijateljski poziv našeg Mate Bajića, iseljenika prve generacije, da malo “zalutam” i “poslikam” štošta u jednom od parkova berlinske općine Steglitz, dobro i dođe.

Na travnatoj površini parka u neposrednoj blizini podzemne željeznice Schloss Strasse već je povelika grupa naših ljudi. Doduše, tek dan poslije poraza naše *repke* od agilnih Engleza, i nemaju se čemu posebno veseliti. No, nakon prvih oštih i kritičkih komentara poradi tog teškog nogometnog poraza, raspoloženje ipak dođe na svoje. U ovom berlinskom parku Hrvati boćaju više od 15 godina. A tolerantne i fleksibilne općinske vlasti, uočivši ta događanja, dio parka odvojše obilježjima koja govore da je boćanje u tom dijelu dopušteno.

Eto, tu u dijelu parka općine Steglitz neki su od berlinskih Hrvata gotovo svakodnevno. Oni koji su u mirovini stignu i ranije, a zaposleni u kasnijim popodnevrim satima. Poigra se na balote, progovori koja, pojede koji slasni zalogaj, popije štogod vina pa i zapjeva

Napisala i snimila: **Sonja Breljak**

Naši balotaši u parku općine Steglitz

ganga ili i zasniva u gusle kao u prigodi mojeg posjeta.

NEMA VEZE JE LI KIŠA ILI SNIEG

A sastav onih koji boćaju vrlo je šarolik. Naših ljudi, iseljenika prve generacije,

odasvuda, pretežito od Sinja, Imotskog, Tijarice, Starigrada na Hvaru, Livna... O balotama, bućama ili boćanju progovorili smo riječ-dvije s entuzijastima iz parka u Steglitzu. Ponajprije s gospodinom u čijim rukama su prave pravcate gusle.

Zasvirale u parku i gusle u rukama Ante Ruščića

Čija će balota bliže bulinu, pitanje je sad?!

I koji slasni zalogaj u društvu bolje prija...

Ante Ruščić (Sinj – Tijarica): Je, dušo moja, ovo su kod mene gusle. Stigle su u Berlin preko prijatelja iz Hercegovine. To je ručna izrada i stare su više od dvadeset godina. Pjevam neke starije pjesme, narodne. Ovdje sam na balotama svaki dan, a, evo, katkad i zaguslam, reče nam "guslar", a pridruži mu se i rječiti Krešo Mandić iz Prološca Gornjeg kod Imotskoga. – Ja sam ti u Berlinu već 38 godina. A htio sam samo tri! Stanujem tu blizu. Do mirovine imam još koju godinu, a onda pravac Trogir, gdje imam kuću. Kadšto nas je ovdje pedeset, a katkad manje. Budemo često i dok se ne smrkne.

Mate Bajić (Proložac): Sad će, 17. Listotada, biti točno 40 godina da sam prešao granicu. I ja sam pošao u Njemačku nakratko, "da se malo obučem" i eto... onda dođe ženidba, pa djeca, pa njihova škola i tako do danas. Sada su mi dva sina u Hrvatskoj, a ovdje su jedan sin i kćer koja ide u 12. razred. Kad ona maturira, idemo natrag. To vjerujem jer je kći obećala da će studirati u Hrvatskoj, a i ja imam još samo dvije godine do mirovine. Ovdje se balota od tri popodne do sedam uvečer. Nema veze je li kiša ili snijeg, svaki dan su tu, a posebno subotom i nedjeljom, onda je puni sastav. Radnim danom dođe 15 do 20 ljudi, a vikendom i dvostruko više. Razmijene se vijesti, progovori koja domaća riječ, poigra na buče i to je to...

Miroslav Harašić (Stari Grad na Hvaru): Ovdje sam 37 godina. Mirovina? Sačuvaj, Bože! Još sam mlad. Imam 62 godine i radim još punom parom. Naravno da se boće igraju kod nas na Hvaru! Originalno, zovemo to balote. Ovdje to igraju

u nekom slobodnom stilu, bez ograničena igrališta. Što bliže bijeloj, jedino je pravilo. Ne dolazim ovamo svaki dan, Samo kada sam slobodan. Ovo mi je relaksacija u životu jer imam naporan, odgovoran posao. Radim u hotelijerstvu kao voditelj, šef servisa u hotelu Kempinski. Tamo sam punih 37 godina.

Ante "Legenda" Đuzel (Vinjani Gornji): Ja sam isto tako u Berlinu 37 godina. Legenda? Ne znam što ovi moji prijatelji dobacuju. Možda zato što volim šalu i zapjevati gangu. Al' jest, mnogo sam puta ovdje. Radio sam prije u bolnici, a sad sam u mirovini. I imam pravi mir.

Vlade Sočo (Imotski): Ja sam ovdje 41 godinu. Drugi su i dulje. Kći mi je u Zagrebu, imam i tri unuka. Ovdje mi je sin i bit će tu još neko vrijeme. A volio bi da i nije dolazio ovamo. Mislim da se može lijepo živjeti i u Hrvatskoj. Njemačka je Njemačka. I ja sam mislio biti kratko, da se malo obučem, napravim kuću, a, evo, vrijeme je, jednostavno, iscurilo. Vratit ću se skoro u Imotski. Ovdje u park dođem samo nedjeljom, preko vikenda.

KAD PADNE SUMRAK...

Mnogo se toga može vidjeti i čuti ako stignete na balote, na buče ili boćanje u koji od berlinskih parkova. U ovome u općini Steglitz, uvjerismo se, društvo je veselo, razgovorljivo i zanimljivo. - Ovo nam je više kao odmor, sastanemo se kao doma, to je kao neka psihoterapija, rekoše nam gotovo uglas naši "balotaši". A kad padne sumrak i igra se privede kraju te se igrači počnu razilaziti, bulin i balote ovdje će pokupiti, ni manje ni

više, nego - jedan Srbini! - To je naš Žika, dobar je, tvrde svi, a kompliment i nadimak "odmilja" odnosi se na Milovana Milosavljevića iz Kruševca koji stanuje u neposrednoj blizini parka. - Žena mu, Mara, Hrvatica je iz Bosne, a i on je stalno s nama i u crkvi i na balotama, kô naš je, zaključuju uglas naši iseljenici prve generacije u parku općine Steglitz, gdje ih svakodnevno možete susresti u srčanim raspravama o tome "čija je balota bliže bulinu" i o drugim lokalnim, svjetskim i inim temama. ■

ENG Croatians are regular bocce players in the many parks of Berlin. The origins of the bocce players are very diverse. There are Croats who hail from all regions, most from Dalmatia and Herzegovina. We spoke with a few at the park in the Berlin quarter of Steglitz.

I Ante Djuzel iz Vinjana Gornjih kojega prijatelji zovu "legenda" redovit je na balotama

Prix Italia: nagrade hrvatskim radiodramama

Radijske produkcije HRT-a - radiodrama *Istinite pripovijesti* Jasne Mesarić te radijski dokumentarac *Leon i Kata* Nikice Klobučara - osvojile su nagrade koje su ravne Oscarima na prestižnom festivalu Prix Italia. To je jedna od najstarijih i najuglednijih nagrada u svijetu, pa vrijedi barem ukratko pogledati za što su autori nagrađeni. *Istinite pripovijesti*, radiodrama duga 32 minute, nagrađena je u kategoriji adaptiranih radiodrama, a prvi je put emitirana u travnju ove godine na Hrvatskom radiju. Dokumentarac *Leon i Kata* nagrađen je u kategoriji cjelokupne kvalitete za radijske dokumentarce. Traje 40 minuta i prvi je put emitiran u siječnju na Hrvatskom radiju. Šezdeseto izdanje festivala održano je u Cagliariu na Sardiniji. Konkurencija je zaista bila velika, jer je sudjelovalo 267 programa, u produkciji 85 javnih medijskih kuća iz 44 zemlje sa svih kontinenata. Festival Prix Italia utemeljen je 1948. godine, a prvi je put održan na otoku Capriju. Na tom se festivalu nagrade dodjeljuju za najkvalitetnije radijske i televizijske radove, a od 2000. i za mrežne stranice u proizvodnji javnih radiotelevizijskih kuća diljem svijeta.

Radovi hrvatskih dizajnera u Londonu

Djela iz fundusa Muzeja suvremene umjetnosti uvrštena su na izložbu "Hladnoratovski modernizam: dizajn 1945. – 1970." (Cold War Modern: Design 1945 – 1970), koja je otvorena ovih dana u prestižnome londonskom Muzeju Viktorije i Alberta. Riječ je o radovima iz ciklusa Autoput, koje zajednički potpisuju Ivan Picelj, Zvonimir Radić, Vjenceslav Richter i Aleksandar Srnc, članovi grupe Exat 51. Njihovi nacrti za postav izložbe Autoput, uvršteni na londonsku izložbu, nastali su godine 1950. u kombiniranoj tehnici kolaža i tuša. Izložba tematizira ulogu dizajna tijekom hladnoratovskog razdoblja obilježena tjeskobom, ali i optimizmom. Osim toga, izložba pokazuje kako se dizajn mijenjao pod ideološkim pritiskom kapitalizma i komunizma, utrke u naoružanju, svemirske utrke.

Međunarodni geosimpozij na Rabu

U organizaciji Udruge "ProGEO - Hrvatska" i europske asocijacije "ProGEO" u Rabu je održan Peti međunarodni ProGEO simpozij o zaštiti geološke baštine. Riječ je o značajnom skupu posvećenju zaštiti geološke baštine, koji je okupio gotovo 120 stručnjaka iz područja geologije i geoturizma iz 24 europske zemlje i Irana, te studente geologije iz Portugala i sa Zagrebačkog sveučilišta. Mr. sc. Ljerka Marjanac, predsjednica "ProGEO Hrvatska", tom je prigodom, uz zadovoljstvo što je Hrvatska, odnosno otok Rab, domaćin ovoga značajnog skupa, rekla i ovo: - Otok Rab ističe se svojom sačuvanom prirodnim baštinom i naš je cilj dobiti status europskog i globalnog Geoparka, te u konačnici ući u UNESCO-ovu mrežu geoparkova. Za posjetitelje su već sada uređene četiri poučne geološke staze duljine oko 50 kilometara, na kojima su obilježene prirodne znamenitosti na stručan, a ipak razumljiv način, i to na četirima jezicima. Budući Geopark otok Rab pokrivat će površinu cijeloga otoka Raba i otočice Goli, Dolin i Sv. Grgur, a dovršenjem projekta dobit ćemo više od stotinu kilometara uređenih i obilježenih staza, rekao je u svojem pozdravnom govoru dogradonačelnik Raba Željko Dumičić Luka. Simpozij je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH i Hrvatske komisije za UNESCO, a suorganizatori su Državni zavod za zaštitu prirode, Grad Rab i Općina Lopar. Riječ je o jednom u nizu koraka prema konačnom proglašenju otoka Raba nacionalnim geoparkom, što se očekuje sljedeće godine.

Pripremila: Anči Fabijanović

Mistični nadgrobni spomenici jedinstveni u svijetu

Upravo zbog svoje jedinstvenosti ti neobični ti srednjovjekovni nadgrobni spomenici odavno su trebali biti uvršteni među europske i svjetske atrakcije, dijeleći "popularnost s divovskim spomenicima na Uskršnjim otocima i blagom egipatskih faraona"

Svečano otvaranje izložbe "Stećci" u atriju Klovićevih dvora

Nova sezona u *Galeriji Klovićevi dvori* u Zagrebu zaista je otpočela sjajno: zadivljujućom izložbom stećaka. Svekoliko kulturnu javnost stećci fasciniraju tijekom niza stoljeća, ali ozbiljna istraživanja tih kamenih znakova koji obilježavaju posljednja počivališta mrtvih u Hrvatskoj, ali i drugdje, provode se tek posljednjih stotinu godina. Izložba, jednostavno nazvana *Stećci* (a otvorena je 4. rujna i traje do 2. studenoga), obrađuje cjelokupnu problematiku tih začudnih predmeta, a

to znači: njihovo nastajanje, podrijetlo, umjetnost, simboliku, topografiju, grobne priloge pronađene u grobovima ispod stećaka te njihovu očuvanost.

Valja naglasiti da dio izložbe u *Galeriji Klovićevi dvori* obuhvaća originalne stećke, premještene s lokaliteta u Hrvatskoj (Lučene kod Sinja, Proložac kod Imotskoga, Brela, Budimiri - između Trilja i Ciste, Cista Velika te iz Muzeja cetinske krajine u Sinju). Da bi se posjetiteljima donekle približile mističnost i prijeteća gorostasnost stećaka (svaki teži do tri tone), u *Galeriji Klovićevi dvori* organizirali su dopremu 23-tonskim šleperom sedam originalnih stećaka premještenih s lokaliteta u Dalmaciji i posjeli ih u atrij

na travnati tepih (stećci koji imaju grobne nalaze ispod sebe ne smiju se dizati). Drugi dio izložbe čini gipsane odljevke iz zagrebačke Gliptoteke HAZU, a među njima treba istaknuti primjerke s najbolje očuvanoga i najreprezentativnijega groblja, Radimlje kod Stolca. Izdvaža se, također, odljev najvećega i najbogatije ukrašenoga stećka-sljemenjaka iz Donje Zgošće kod Kaknja. Njega je uočio i legendarni fotograf Tošo Dabac koji je potkraj pedesetih načinio seriju fotografija tih nadgrobničkih spomenika. Prikazana na ovoj izložbi, ta serija crno-bijelih radova, uz velike fotografije Damira Fabijanića, tvori treću cjelinu postava. Važan su dio izložbe i grobni nalazi

Napisala: **Anči Fabijanović**

Snimke: **snimljene za potrebe izložbe *Stećci***

Nekropola stećaka kod Konjica

pronađeni u grobovima ispod stećaka: to su prekrasni primjerci zlatnih i srebrnih naušnica, prstenova, dijadema, kopči, tekstila, stakla, ali i mačeva... Posebno su zanimljivi nalazi iz grobova koje čuva *Zemaljski muzej BiH* kao predmete prve kategorije nacionalnoga blaga. Rijetkost

među izlošcima dostupnima posjetiteljima jesu nalazi iz groba za koji se pretpostavlja da je pripadao kralju Tvorku I., a koji je za potrebe izložbe prvi put iznesen izvan granica susjedne države.

NASTANAK, ZNAČENJE, PRIPADNOST

Stećci su nastajali u rasponu od 13. do 16. stoljeća na prostoru Dinarida, ponajviše u Bosni i Hercegovini i u južnoj Hrvatskoj. Zanimljivo je uvijek pojedine umjetnine staviti u povijesni kontekst, pa tako intrigira podatak da se u nas mistični srednjovjekovni stećci pojavljuju u doba kad su diljem Europe nicala graditeljska remek-djela, poput crkve Notre-Dame u Parizu. Upravo zbog svoje jedinstvenosti ti neobični nadgrobni spomenici, koji postoje samo na navedenome području, odavno su trebali biti uvršteni među europske i svjetske atrakcije, dijeleći "popularnost s divovskim spomenicima na Uskršnjim otocima i blagom egipatskih faraona". Umjesto toga, veličanstveni kameni primjerci kulturne baštine, razasuti po dostupnim i nedostupnim krajolicima, prepušteni su ponajviše propadanju i potrebna im je hitna zaštita, upozorava autorica izložbe Jasminka Poklečki-Stošić. Stećci su, naime, na pojedinim lokalitetima toliko oštećeni da im se ukrasi jedva naziru ili ih uopće nema. Stoga je cilj izložbe u *Klovičevim dvorima* upozoriti na njihovo

stvarno stanje na terenu, na nedovoljnu zaštitu i istraženost, te na vrlo mali broj znanstvenika koji ih proučava.

LEGENDE I MITOVI

Posebna je priča značenje stećaka, jer oni su, oblikovani kao tanke kamene ploče, ali i kao gorostasni kameni blokovi teški nekoliko tona, najčešće svojim izgledom izazivali strah. Nije ni za čuditi se što se uz njihovo podrijetlo i značenje vezuju s razne legende, mitovi i narodna vjerovanja. Smatralo se, primjerice, da donose trajnu nesreću onome tko ih oskrvne. U nekim krajevima vjerovalo se da je opasno čak i dodirnuti ih, jer prenose bolest. U drugim tumačenjima stećci opet imaju suprotna, ljekovita svojstva. Tako se npr. vjerovalo da neplodne žene mogu zatrudnjeti ako popiju vodu u kojoj je razmućena kamena prašina sastrugana sa stećaka.

Kako navodi Jasminka Poklečki-Stošić, prvi ozbiljniji podaci o postojanju jedne posebne umjetnosti na prostoru Dinarida prodrli su u svijet zahvaljujući talijanskom opatu Albertu Fortisu, mineralogu i prirodoslovcu. Za prve znanstvene komentare možemo pak zahvaliti slavnome arheologu Arthuru

Lovreč kod Imotskog

Zagvozd - Vukov Greb

Nekropola stećaka
Radimlja kod Stoca

Ewansu. No, podaci o stećcima niti brojke o njihovom broju, podcrtava autorica izložbe, ne izazivaju tako velike prijemore kao teorije o njihovom podrijetlu. "Danas još uvijek nije moguće opredijeliti se za ovu ili onu teoriju ili tezu jednostavno zato što nemamo dovoljno znanstvenih rezultata, a tomu je razlog nedovoljna istraženost ne samo samih stećaka, nego i grobova ispod njih", navodi Jasminka Poklečki Stošić. Upozorava ujedno da bi, bez odgovarajuće pozornosti nadležnih institucija, stećci mogli nestati prije nego

Stećak kod Ciste Velike

Majstori klesari i naručitelji

Stećci postoje zbog mrtvih. Oni označuju njihovo posljednje počivalište i svojom veličinom i ornamentikom hladni kamen svojim vlasnicima posuđuje glas. Stećak je njihov znak ili, kako to kaže "kovač Jurina" (klesar) na lovrečkom sljemenjaku Vukoja Bogdanića, "bilig".

Taj "bilig" ili "kam" tipološki može biti ploča, sanduk, sljemenjak, stub, križina i antropomorfni stećak. Stećak jest nadgrobni spomenik, ali svaki srednjovjekovni nadgrobni spomenik nije ujedno i stećak. Istraživanja na tu temu tek započinju, a prvi su rezultati vrlo obećavajući. Tako se polako ulazi u zamršeno pitanje pripadnosti stećaka. Bezbrojne teorije o etničkoj ili vjerskoj pripadnosti nemoguće je konkretno primijeniti na svim područjima gdje se stećci pojavljuju. Stoga je danas ovom fenomenu najbolje prići na razini pojedinoga prostora, uzimajući u obzir njegov geografski položaj i konkretne povijesne događaje koji su ga obilježili.

što im se utvrdi kulturna pripadnost. Autorica Poklečki Stošić nada se da će Galerija Klovićevi dvori potaknuti primjereniji odnos prema ovim djelima svjetske baštine te u svakoj prilici ističe

Jedna od fotografija Toše Dabca koja prikazuje motiv iz Radimlje (Arhiv Tošo Dabac, vlasništvo Grada Zagreba)

da stećak zaslužuje kandidaturu za Listu svjetske baštine UNESCO-a!

Znakovito je da se izložba tih drevnih nadgrobničkih spomenika zatvara 2. Studenoga, na Dušni dan, odnosno dan nakon Svih svetih, blagdana kada već tradicionalno u Hrvatskoj posjećujemo groblja i kada se sjećamo svojih najdražih koji više nisu s nama. ■

ENG The new season has really kicked off brilliantly at Zagreb's Klovićevi dvori Gallery: A fascinating collection of stećak stones – medieval monuments found most frequently in Bosnia & Herzegovina and in Southern Croatia.

Nakit iz
grobnice u
Čipaljčima
kod
Bugojna

Stepinčevo u Einsiedelnu

"Rumeni list je doista specifičnost Hrvata u iseljeništvu jer traje već više od tri desetljeća i njegov žar ne jenjava. Dapače, tek sada 'ubiremo plodove' djelovanja koje su započeli naši prethodnici, jer sada na Rumeni list dolaze djeca onih koji su dolazili pred trideset i više godina", kazao je fra Šimun Šito Ćorić

Hodočasnička procesija

Misno slavlje predvodi vlač. Nedjeljko Pintarić

Već više od trideset godina okupljaju se mladi Hrvati iz cijele Švicarske na jesenskom hodočašću *Rumeni list* u Einsiedelnu. Ove godine se to hodočašće moglo nazvati i "Stepinčevo u Švicarskoj" jer je cijela manifestacija bila u znaku ovog velikog hrvatskog mučenika. Susret je održan 27. rujna 2008., a započeo je predavanjem u Dorfbizentrumu. Gost iz domovine vlač. Nedjeljko Pintarić, direktor Glasa Koncila, održao je predavanje o kardinalu Stepincu u povodu 110. godišnjice rođenja i 10. godišnjice beatifikacije. I razmatranja uz postaje Puta križa također su bila nadahnuta razmišljanjima i citatima pokojnog kardinala. Zanimljivo je da je ovaj "Put križa", koji je pripremio vlač. Pintarić, zapravo doživio "premijeru" upravo na ovom susretu u Einsiedelnu. Nakon završetka puta do Kalvarije svi mladi okupili su se u prelijepoj bazilici i tu je slavljena svečana sveta misa koju je predvodio velečasni Pintarić, a koncelebrirali su svi misionari koji djeluju u Švicarskoj. Za pjevanje je bio zadužen fra Šito Ćorić koji je vodio zbor od pedese-

tak mladih glazbenika uz pomoć grupe Druga obala. Veliku vokalnu potporu pružio je i Mate Bulić koji je pjevao s mladima na misi. Mladima se obratio i domaćin, opat Martin Werlen, a mladi su njegov kratki govor nagradili pljeskom. Druženje je nastavljeno zabavnim programom u Dorfbizentrumu. Najprije je nastupio Mate Bulić s pratećom skupinom 'Delta'. U stanci su nastupile domaće snage: Ante Matić sa svojim bendom i Mijo Matić s bendom 'Druga obala'. Nekoliko riječi o "fenomenu" Rumenog lista rekao nam je fra Šito Ćorić, voditelj katoličkih misija u Švicarskoj. "*Rumeni list* je doista specifičnost Hrvata u iseljeništvu jer traje već više od tri desetljeća, i njegov žar ne jenjava. Dapače, tek sada 'ubiremo plodove' djelovanja koje su

započeli naši prethodnici, jer sada na *Rumeni list* dolaze djeca onih koji su dolazili prije trideset i više godina. Posebno se radujem činjenici da su došli baš svi misionari, mladi su došli i iz onih najudaljenijih dijelova Švicarske - Wallisa, Ticina, Graubündena..."

Napomenimo i to da je velečasni Pintarić iz Zagreba dopremio nekoliko tisuća primjeraka fotomonografije sa susreta mladih u pulskoj Areni i darovao ih mladim Hrvatima u Švicarskoj. ■

ENG Young Croatians from all across Switzerland have been gathering for thirty years now for the autumn Rumeni list (Red Leaf) pilgrimage in Einsiedeln. This year the pilgrimage might just as easily have been dubbed Aloysius Stepinac Day in Switzerland, as the entire event was dedicated to this great Croatian martyr.

Pjevački zbor mladih

Hodočašće završilo velikom feštom

Napisao: **Ivan Ivić**, Snimke: **www.hrvati.ch**

Postigao najviše što smrtni čovjek može postići

Tomislav Ladan stvorio je tijekom pola stoljeća najopsežnije djelo u povijesti hrvatske leksikografije, a njegovu filološku inventivnost najbolje oslikava kapitalno djelo "Riječi: značenje, uporaba, podrijetlo" i sveprisutna Biblija

U gledni hrvatski jezikoslovac, prevoditelj, leksikograf, romanopisac te glavni ravnatelj Hrvatskoga leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" Tomislav Ladan umro je u Zagrebu 12. rujna 2008. Iz rodne bosanske Ivanjice školovanje ga je vodilo u Zagreb, nakon studija književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na kojem je diplomirao 1958. godine. U Zagreb, u Leksikografski zavod, stiže tri godine poslije na poziv Miroslava Krleže. U Hrvatskom leksikografskom zavodu "Miroslav Krleža", vodećoj hrvatskoj znanstvenoj instituciji, bio je glavni urednik "Osmojezičnoga enciklopedijskog rječnika" te glavni ravnatelj. Tomislav Ladan u književnosti se javio 50-ih godina prijevodima angloameričkih i skandinavskih pjesnika, pjesmama, esejima i kritikama. Njegova tumačenja hrvatskih pisaca naklonjena su komparativnim razmatranjima, te pokazuju posebno zanimanje za jezičnost. Njome je natopljen i Ladanov roman "Bosanski grb" (1975.) utemeljen na destrukciji tradicionalnih obrazaca pripovijedanja. Tomislav Ladan u svojem bogatom polustoljetnom književnom i leksikografskom djelu ostavio je brojne inačice i izričaje, oteo zaboravu i neke riječi iz starije hrvatske pismenosti i književnosti. Ladan je godine 2001. objavio i kapitalno djelo enciklopedijsku knjigu "Riječi: značenje, uporaba, podrijetlo".

Prevoditelj je sa starogrčkog, poglavito Aristotelova djela, dijelova Biblije, Eshila, Euripida, latinskih pisaca Ovidija i Augustina, djela hrvatskoga filozofa Franje Petrisa s latinskoga, te Decartesa i H. Marcusea. Hrvatsku književnost zadužio je i prijevodima T. S. Eliota, E. Pounda, V. Nabokova, Shakespearea, I. Bergmana, H. Ibsena, A. Strindberga.

Tomislav Ladan

Godine 1991. objavljena su mu Izabrana djela, a 2001. prvo kolo Sabranih djela. Ladanov utjecaj bio je izniman u hrvatskoj kulturi, bio je iznad svega filološki inventivan, a svojim je djelom utjecao na više naraštaja i kao jezikoslovac i kao književnik.

U povodu Ladanove smrti njegov bliski suradnik, ravnatelj Hrvatskog leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža", Vlaho Bogišić izjavio je kako je Ladan stvorio tijekom pola stoljeća najopsežnije djelo u povijesti hrvatske leksikografije i

Komemoracija u Leksikografskom zavodu

leksikografije uopće.

Posljednjem ispraćaju Tomislava Ladana na zagrebačkom Mirogoju nažočili su, uz rodbinu i brojne građane iz Hrvatske i BiH, ministar kulture Božo Biškupić, ministar znanosti, obrazovanja i športa Dragan Primorac i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić. Uz ravnatelja Zavoda Vlahu Bogišića, o Ladanu su govorili: fra Bonaventura Duda, akademici Ante Stamać i Radoslav Katičić, predsjednik HKD-a "Napredak" Franjo Topić. Nakon molitve, fra Bonaventura Duda, podsjetio je kako je upravo Tomislav Ladan prije 40 godina pretočio u lijepi hrvatski jezik 170 stranica biblijskoga teksta. Podsjetio je i na njegovu ulogu u donošenju *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* 1967.

U ime Matice hrvatske i DHK-a od Ladana se oprostio akademik Ante Stamać koji je rekao da je Ladan stvorio djela koja su obilježila hrvatsku književnost i kulturu.

Franjo Topić zahvalio je Ladanu na njegovu doprinosu razvoju društva "Napredak" čijoj je podružnici u Zagrebu Ladan bio prvi predsjednik. Ladan je bio sjajan izdanak Bosne i ostat će ponos Bosne, rekao je Topić.

— Umio je dočarati mogućnosti koje se kriju u jeziku. Ladan je bio čudo učivosti, koje je mimo svih utabanih putova stvorilo podlogu za poznavanje jezika. Svojim će djelom Ladan ostati trajno prisutan u hrvatskoj kulturi. Prisjećat ćemo ga se kao Mažuranića ili Vatroslava Jagića. Ladan je postigao najviše što smrtni čovjek može postići: trajnu prisutnost kroz djela koja je ostavio, rekao je akademik Radoslav Katičić. ■

ENG Linguist, translator, lexicographer, novelist and head director of the *Miroslav Krleža* Croatian Lexicographical Institute, Tomislav Ladan, passed away in Zagreb on 12 September 2008 at the age of 76.

Domovina - stalna inspiracija

Cetin je do sada održao 125 samostalnih izložbi i sudjelovao u više od 200 skupnih izložbi u najprestižnijim galerijama diljem domovine i svijeta. U Kanadi je 1968. proglašen umjetnikom godine

Cetin prigodom otvorenja izložbe u Mimari

Tomislav Ladan.

U katalogu koji je pratio izložbu u jedanaest hrvatskih gradova, dr. Vladimir P. Goss, jedan od autora teksta, književnik, publicist i povjesničar umjetnosti napisao je kako "pariško razdoblje, koje ovom slavi četrdesetgodisnjicu, donosi prve bljeskove sadržaja i forme koji će zasjati u sljedeća četiri desetljeća izrazito koherentnog i do savršenstva obrađenog opusa. Kao da se u kasno proljeće bagrem rascvate zapadnim obroncima Moslavačke gore".

Nakon završetka izložbe "100 pariških radova 1966 do 1968" koje su u posljednje dvije godine od 17. rujna 2006. otvorenjem u Galeriji Anton Cetin u Čazmi, pa do 18. rujna ove godine zatvaranjem u Palači Milesi u Splitu, obuhvativši tako jedanaest gradova u Hrvatskoj, o impresijama s domovinskih izložbi ugledni je umjetnik rekao: - Želja mi je oduvijek bila da se moji radovi izlože najprije u mojem zavičaju u Hrvatskoj, ali ne u bilo koje vrijeme. Kao što vidite, izložbe su organizirane u povodu 40. obljetnice nastanka radova, a kako je u Čazmi galerija koja nosi moje ime otvorena tek 2001. Godine, otvorenje izložbe u mojem zavičaju moglo se ostvariti samo nakon otvaranja galerije. To se i dogodilo, i to vrlo uspješno. Sama organizacija izložbe u 11 gradova zahtijevala

Neposredno nakon otvorenja svoje izložbe u Splitu u Matici nas je posjetio jedan od najvećih izvan-domovinskih slikara, Anton Cetin, koji već 42 godine živi u inozemstvu od čega posljednjih 40 u Kanadi. Iako dugo živi izvan domovine, ona je njegova stalna inspiracija. Posjet HMI-u iskoristili smo za kraći razgovor za naš mjesečnik Maticu, koji često bilježi Cetinove izložbe u domovini Hrvatskoj u koju se često vraća.

IZLOŽBA U SPLITU

— Moje treće predstavljanje u Splitu priređeno je u splitskoj palači Milesi (HAZU). Tom sam prigodom na dva kata palače izložio crteže i ulja ujedinjene pod nazivom "100 pariških radova 1966-1968". Izložba je otvorena 3. rujna i privukla je na otvorenje 300 posjetitelja,

što me je uistinu obradovalo i jako sam zadovoljan, veli na početku razgovora Anton Cetin. Izložbu je otvorio dr. Tonči Šitin, jedan od autora teksta kataloga izložbe. "Nedvojbeno, u bogatom slikarskom opusu Antona Cetina kratkotrajno razdoblje od 1966. do 1968. provedeno u Parizu zauzima posebno mjesto. Nije riječ samo o drugačijoj klimi koju je nakon tjeskobne atmosfere u Hrvatskoj zatekao svjetskom umjetničkom centru 'obećanoj zemlji', već je to bio i simbolički čin dugogodišnje težnje za oslobođenjem u kojemu se i egzistencijalne potvrđuju kao osobni izbor", napisao je Šitin.

U dvogodišnjem pariškom djelovanju rođen je lik Eve (1967.), često prisutan u njegovim djelima. "Mistično i vitalističko trojstvo žena, ptica, cvijet ima nepobitne tradicionalne korijene u duhovnosti ženstva s kultom životvorne žene i duha koji simbolizira ptica, uz cvijet koji je ljubav i sama priroda", naglasio je o Cetinovim inspiracijama njegov pokojni prijatelj

"Vrijeme IV", akrilik na drvetu, jedna od novih darovanih slika Galeriji

Napisala: **Željka Lešić**, Snimio: **Žorži Paro**

je mnogo rada i putovanja, ali, ako uzmete u obzir razumijevanje i volju ljudi s kojima sam radio na organizaciji izložbe i njihovu pomoć, onda ništa nije bilo teško. Nisam bio na svim otvaranjima, ali na onima na kojima sam bio drago mi je bilo vidjeti i osjetiti da je publika koja je primjerice u Muzeju Mimara u Zagrebu dosegla broj od 250 posjetitelja, a u Palači Milesi u Splitu 350, u većini cijenila viđeno, te pozitivno reagirala. Mediji su svoje učinili na zavidnoj razini. Sve u svemu, dojmovi su vrlo pozitivni, a ono što je za mene osobito važno, izložba se u domovini Hrvatskoj održala i samim tim moja se želja ispunila”.

NOVI IZLOŽBENI POSTAV

Budući da je Cetin gradu Čazmi darovao šest novih radova, pitamo umjetnika o kojim je radovima riječ, te koliko sada Galerija Anton Cetin ima slika.

— Galerija Anton Cetin - stalni postav crteža, slika i fotografija, koja je utemeljena 2001. godine s prvotnih devetnaest mojih radova, dopunjena je novom kolekcijom od šest radova i stalni postav sada čini ukupno 25 radova, od autoportreta iz 1960. pa sve do radova iz

2005. Godine. Dakle radovi obuhvaćaju vremenski raspon od 45 godina. Od novih radova zastupljena su tri rada s početka 60-ih: “Autoportret” (litografija), Majka (linorez) i “Umirovljenik” (crtež tušem na kaširanom platnu), te tri između 2003. i 2005. - “Uznemireni svemir 77” (kombinirana tehnika na platnu), “Oživljavanje XXXV” (akrilik na platnu) i “Vrijeme IV” (akrilik na drvetu).

Na pitanje o budućim planovima Cetin odgovara kako se priprema za sljedeći projekt pod nazivom LOS TRES ANTONIOS (Tri Antonia), kojim će se zajedno s još dva umjetnika, Díaz Cortés (Meksiko) i Gálvez (Španjolska), iduće godine predstaviti u nekoliko hrvatskih gradova. - Ovu izložbu organizirao sam u znak pažnje i zahvalnosti dragim mi kolegama, prijateljima i suradnicima A. Gálvezu kojeg sam susreo 1966. godine

Anton Cetin rođen je 1936. godine u Bojani kraj Čazme. U Zagrebu je završio školu primijenjene umjetnosti, te Akademiju likovnih umjetnosti u klasi profesora Marijana Detonija. Do odlaska u Pariz radio je kao ilustrator i dizajner. Od 1966. do 1968. živio je i djelovao u Parizu. U tom razdoblju izradio je više od 300 radova u različitim tehnikama. Godine 1968. odlazi u Kanadu, gdje djeluje kao profesionalni slikar i grafičar. U domovinu prvi put dolazi 1986., kada mu je objavljena monografija. Tom prigodom mu je u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt prvi put organizirana velika izložba u domovini. Zajedno s književnikom Stjepanom Šešeljom objavljuje pjesničko-grafičku mapu Amerika Croatia America koju su za posjeta Vatikanu (1989.) darovali papi Ivanu Pavlu II. Mapa je posvećena hrvatskom iseljenom puku. Do sada je održao 125 samostalnih i bio nazočan na oko 200 skupnih izložbi u najpoznatijim galerijama diljem svijeta i domovine. Godine 1986. u Kanadi je proglašen umjetnikom godine. U domovini je odlikovan dvama odličjima: Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića i Redom hrvatskog pletera za osobne zasluge u kulturi. O Cetinovima djelima snimljena su dva inozemna dokumentarna filma, 1990. u Passauu (Njemačka) i 1993. u Torontu. U Čazmi je 2001. otvorena galerija Anton Cetin sa stalnim postavom njegovih djela.

“Pouzdanje” 1992, akrilik

u Parizu na Alliance Française, gdje smo učili francuski i A. Díaz Cortéz kojeg sam upoznao na otvorenju moje prve samostalne izložbe u Meksiku u galeriji Juan Martín, 1979. godine, istaknuo je Cetin. ■

ENG Just after opening his latest exhibition in Split one of our greatest painters living abroad, Anton Cetin, visited the Matica office. Mr. Cetin has lived abroad for 42 years, 40 of which have been spent in Canada.

“Pijetao”, gvaš

“Otmjena žena” 1967, lavirani tuš, pastel, ugljen

Svečanost u gradišćanskom Pinkovcu

Nastup pjevačkih zborova

Hrvoje Salopek i Leo Radaković

U petak 26. rujna je gradišćanskohrvatsko selo Pinkovac, koje se nalazi na jugu austrijske pokrajine Gradišće, priredilo Kulturnu priredbu koja se već tradicionalno održava uoči seoskoga crkvenog goda ili, kako to Gradišćanci zovu, *kiritofa*. Priredba koja je održana u tamošnjem Domu kulture (*Kultrni stan*) imala je za cilj predstaviti razne naraštaje žitelja Pinkovca i njihovu bogatu kulturnu djelatnost. Publika je tako imala prigodu vidjeti dje-

cu osnovne škole u izvođenju pjesmica i igrokaza, a mladi tamburaši Tamburaškog orkestra Pinkovac (TOP) i dječji pjevački zbor izveli su nekoliko skladbi. Kazališna grupa Dugava pantomimom je predstavila razna seoska društva koja djeluju u Pinkovcu, a Panonski institut predstavio je zbornik o gradišćanskohrvatskom književniku Antonu Leopoldu. U programu su nastupile i dvije skupine iz susjednih sela: iz nekad hrvatskoga sela Žamara (Reinerdorf) gostovao je

ženski pjevački, a iz susjedne Mađarske došli su tamburaši iz Petrovoga Sela. Počasni gost te kulturne svečanosti bio je Hrvoje Salopek, izvršni urednik *Mati-ce*. Salopek je prije desetak godina, tada kao voditelj Odjela za hrvatske manjine, bio posebno zaslužan pri sklapanju partnerstva između općine Pinkovac i općine Malinska-Dubašnica na otoku Krku. U znak zahvalnosti načelnik Pinkovca uručio mu je prigodan dar. U svojem obraćanju Salopek je, među ostalim, istaknuo kako se može reći da je ovo partnerstvo odličan primjer prekograničnoj suradnji lokalnih samouprava te uzor kako se hrvatske manjinske općine mogu povezivati sa starom im domovinom Hrvatskom. Svoj je govor završio kazavši: "Sa željom da partnerstvo i prijateljstvo Pinkovca i Malinske-Dubašnice i dalje tako uspješno njegujete kao tijekom ovih, jubilarnih deset godina, te da ga prenesete i na buduće naraštaje žitelja vaših općina, najsrdačnije vam zahvaljujem na iskazanoj čati." (*Raimund Wagner*)

NOVA LEOPOLDOVA DVOJEZIČNA ZBIRKA PJESAMA

AUSTRIJA - Novu dvojezičnu zbirku pjesama Antona Leopolda, "Pjesme na dva jezika / Gedichte in zwei Sprachen", Leo Radaković i dr. Robert Hajszan predstavili su prilikom generalne sjednice Djelatne zajednice hrvatskih komunalnih političara, 24. rujna u Filežu. Knjižicu sa 64 stranice izdala

je Djelatna zajednica prilikom ovogodišnjega 80. rođendana ovoga poznatoga i čitanoga pjesnika, rodnom iz srednjogradišćanske Frakanave. Hrvatske pjesme je sakupio i na njemački jezik preveo Robert Hajszan, i izabrao one koje su nastale po uzoru na Johanna Wolfganga Goethea.

ODRŽAN VIII. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

VOJVODINA - "A ož ženo" naziv je pobjedničke pjesme po ocjeni stručnog žirija, koju je 26. rujna na Festivalu bunjevački pisama u Subotici izveo Boris Godar uz pratnju tamburaškog orkestra iz Tavankuta i Festivalskog orkestra pod ravnanjem prof. Mire Temunović. Tekst je napisao dr. Marko Sente, glazbu Nikola Jaramazović, a aranžman Stipan Jaramazović. Na VIII. festivalu bunjevački pisama izvedeno je ukupno 17 novih kompozicija koje su ocjenjivala dva žirija – za najbolji tekst i stručni žiri. Žiri za ocjenu tekstova pjesama činili su Milovan Miković, Katarina Čeliković, Tomislav Žigmanov i profesorica Ljiljana Dulić. Oni su birali najbolji, do sada neobjavljeni tekst, pisan namjenski za festival.

POSJET MINISTRA JANDROKOVIĆA HRVATIMA U MAKEDONIJI

MAKEDONIJA - U sklopu dvodnevnog službenog posjeta Skopju krajem rujna ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković posjetio je u pratnji veleposlanika Ive Kujundžića prostorije Zajednice Hrvata. Srdačnu dobrodošlicu gostima poželjela je predsjednica Snježana Trojačanec i počasni konzul u Bitoli Branko Maretić s predstavnicima Zajednice Hrvata. Zahvalivši se na srdačnom dočeku ministar Jandroković je izrazio zadovoljstvo bogatom aktivnošću i očuvanom jedinstvu 1200 članova ZHRM i najavio dalju potporu u svakom pogledu. No, kako je naglasio, založit će se u razgovorima sa makedonskim državnim vlastima o implementaciji Sporazuma o manjinama koji je stupio na snagu usvajanjem u oba parlamenta. Isto tako založit će se da i Makedonija sudjeluje u financiranju zajednice Hrvata, a posebno na priznavanju Hrvata kao nacionalne manjine u Ustavu Makedonije.

Veliki jubilej “bokeljskog sveca”

Blaženi Gracija je rođen u Muu kod Kotora 27. studenoga 1438., a kao redovnik augustinac na glasu je svetosti preminuo u Veneciji 9. studenoga 1508. Od tada širi se kult pobožnosti “našemu svecu”, koji je i danas živo prisutan u Crkvi, kod bokeljskog puka

Pogled na Kotorski zaljev

Ove godine slavimo obljetnicu 500 godina blažene smrti sina kotorske Crkve, blaženoga Gracija iz Mua. Muo je staro ribarsko mjesto u blizini Kotora, u čijoj župnoj crkvi čuvamo i častimo moći bl. Gracija.

Blaženi Gracija rođen je u Muu kod Kotora 27. studenoga 1438., a kao redovnik augustinac na glasu je svetosti preminuo u Veneciji 9. studenoga 1508. Od tada širi se kult pobožnosti “našemu svecu”, koji je i danas živo prisutan u Crkvi, kod katoličkog i pravoslavnog puka. Papa Leon XIII. 6. lipnja 1889. potvrdio je njegovo blaženstvo i odobrio javno štovanje. Kao Blaženik je poznat vjernicima talijanskoga, španjolskoga, njemačkoga, a osobito hrvatskoga govornog područja. Štujemo ga kao našeg sveca Euharistije, zaštitnik je ribara, pomoraca, zemljoradnika, sakristana, ministranata, neženja, a pomoćnik svima potrebnima koji se ufaju u Božju pomoć.

Ovih se godina povećao broj hodočasnika bl. Graciju na Muo, a time i njegovo

vih štovatelja. Kult je pobožnosti prema tomu blaženiku i nakon 500 godina živ i vrlo impresivan. Svakog četvrtka na oltaru gdje se čuvaju i časte njegove moći slavimo euharistiju. Okupljeni narod nakon sv. mise ostaje u adoraciji pred Presvetim oltarskim sakramentom. Time želimo svijetu pokazati da idemo za primjerom bl. Gracija.

Ipak, čini se da šira javnost premalo poznaje blaženoga Gracija. Svetkovina petstote obljetnice blaženikove smrti prigoda je da se o njemu više čuje. Preporučujemo da se ove godine koja je pred nama organiziraju biskupijska ili župna hodočašća u Boku kotorsku, čime bi se dala prigoda Božjem puku da upozna svoga zaštitnika.

U povodu petstote obljetnice Gracije blažene smrti, 23. rujna, komisijski je pregledano njegovo tijelo. Teološko-liječnička komisija, koju je sazvao mjesni Ordinarij, pregledavši tijelo konstatala je stanje koje gotovo nije promijenjeno od zadnjega pregleda prije stotinu godina. Ovom je prigodom promijenjeno i odijelo bl. Gracija koje je darovala augustinska zajednica iz Beča. Nakon pregleda blaženikova tijela na njegovu je

čast slavljen sv. misa koju je uz vikara Augustinskog reda iz Beča p. Dominika Sadrawetza OSA, u zajedništvu sa svim bokokotorskim svećenicima slavio mons. Ilija Janjić, biskup kotorski. Narod okupljen u lijepome broju ovaj emotivni događaj popratio je zanosnim pjevanjem himna “Nu’ slavno tijelo, našeg odvjetnika...”

Svečanu proslavu petstote obljetnice blažene smrti našega sveca započet ćemo prigodnom trodnevnom pripravom od 6. do 8. studenoga sa sv. misama u 16 sati. Na sam dan svetkovine, u nedjelju 9. studenoga ove godine, sv. misu predslavit će uzoriti gospodin Vinko kard. Puljić, nadbiskup i metropolit vrhbosanski, u zajedništvu s biskupima i svećenicima, također s početkom u 16 sati.

Boka i Muo u povodu toga cijele ove godine očekuju povećani broj hodočasnika, a osobito u prigodi same proslave petstote obljetnice. ■

ENG This year we celebrate the 500th anniversary of the passing of a son of the church of Kotor, the Blessed Gracija of Muo. Muo is an old fishing settlement near Kotor whose parish church preserves the relics of the Blessed Gracija.

Napisaao: **don Pavao Medač**

“Neka vam hrana bude lijek”

Taj rođeni Splitsanin, koji već 36 godina živi u SAD-u, jedan je od pionira i proizvođača zdrave prehrane u svijetu te autor šest svjetskih bestselera. Nedavno je boravio u Hrvatskoj promovirajući svoju najnoviju knjigu *Najzdravije namirnice svijeta*

George Mateljan u rodnome Splitu

— Uvjeran sam da će moja knjiga *Najzdravije namirnice svijeta* pridonijeti poboljšanju zdravlja stanovnika Hrvatske te da će njezin hrvatski prijevod pridonijeti tomu da Split, osim toga što je *najlipši i najsportskiji*, postane i najzdraviji grad na svijetu - to u svakoj prigodi rado ističe George Mateljan, jedan od pionira zdrave prehrane u svijetu, proizvođač zdrave hrane i autor šest svjetskih bestselera,

Napisala: **Ana Kaštelan**, Snimio: **Feda Klarić**

inače rođeni Splitsanin, koji već 36 godina živi u Americi. Govoreći o toj knjizi u kojoj je prikupljeno oko 500 recepata većinom mediteranski orijentiranih, Mateljan ističe kako je želio pokazati da se od zdravih namirnica mogu pripremiti vrlo ukusni obroci, a tajna njihove kvalitete jest, kako kaže, u kratkom kuhanju. Toga vitalnog 74-godišnjaka koji izgleda barem deset godina mlađi susreli smo u Splitu, gdje je nakon Zagreba u prigodi promoviranja hrvatskog izdanja

spomenute knjige održao niz predavanja i radionica o zdravoj hrani.

— Knjigu *Najzdravije namirnice svijeta*, sveobuhvatan vodič za uravnoteženu prehranu s popisom najzdravijih namirnica, receptima i savjetima za postizanje optimalnoga zdravlja, pripremao sam deset godina. Proučavao sam gotovo 23 tisuće namirnica, a na kraju sam samo njih stotinu obradio u knjizi koja je moj dar čovječanstvu – kaže Mateljan. Pritom ističe kako se ta knjiga, koja je dobila nagradu za najbolju knjigu o zdravoj prehrani u 2007. godini u SAD-u, na određeni način počela pisati prije mnogo godina, i to u jednoj dalmatinskoj, točnije, splitskoj *kužini*. - Počeo sam kuhati već kao petogodišnjak. Divio sam se tomu kako se hrana može pretvoriti u nešto predivno i obožavao sam gledati kako moja majka mijesi tijesto i pretvara ga u predivnu štrucu toploga mirisnog kruha. Obožavam dalmatinsku kuhinju, a moja majka, inače Komižanka, bila je izvrsna kuharica - prisjeća se George Mateljan svojih dječjačkih dana u Splitu, odakle ga je život potkrajem 60-ih odveo u svijet. Bježeći od komunizma, odlazi najprije u Italiju, a tri godine poslije u Ameriku.

DALMATINSKI NAČIN PREHRANE

Život u *obećanoj zemlji* Mateljan je počeo u Los Angelesu, uz napomenu da je tijekom godina zahvaljujući marljivom radu, upornosti i talentu, ali velikim dijelom i sreći uspio ostvariti svoj *američki san*. O svojim američkim počecima George Mateljan, po ocu inače Hvaranin iz Zastržišća, ne govori mnogo. Tek da je kao nekadašnji student biologije u svojem novom životnom okruženju ipak uspio povezati konce. Tri godine je gotovo cjelodnevno radio najteže poslove da bi preživio. Mediteranski, odnosno dalmatinski način prehrane zamijenio je američkom zapadnjačkom, uglavnom brzom hranom koja mu vrlo brzo donosi

Mateljan tvrdi da je plava riba izuzetno zdrava

velike probleme. Možda su ga baš višak kilograma i ozbiljni zdravstveni problemi potaknuli da pokrene novi, vlastiti posao. Već 1970. osnovao je tvrtku *Health Valley Foods* (Hrana iz doline zdravlja), prvu američku tvrtku za proizvodnju organske hrane koja je postala vodeća u svijetu. - Znak *Health Valley* danas je jedan od najpoznatijih brendova za zdravu hranu, premda više nije u mojemu vlasništvu – otkriva nam George Mateljan koji je nakon 28 godina uspješnog poslovanje odlučio prodati tu svjetski poznatu tvrtku koja je na godinu zarađivala oko stotinu milijuna dolara te imala oko tisuću zaposlenika. - Želio sam nastaviti svoj put dalje prema znanstvenom istraživanju hrane ili prema onome što ja zovem otkrivanje najzdravije hrane na svijetu – pojasnio nam je Mateljan svoju odluku o prodaji te i te kako profitabilne tvrtke.

FONDACIJA NA HAVAJIMA

Godine 1998. preselio se na Havaje, gdje je osnovao *Fondaciju George Mateljan* koja financira neovisna znanstvena istraživanja o utjecaju hrane na zdravlje. Cilj je zaklade pomoći ljudima da se zdravije hrane i dulje žive. U sklopu zaklade otvorena je i internetska stranica www.whfoods.org, koja posjetiteljima nudi najnovije spoznaje iz neovisnih istraživa-

nja o utjecaju prehrane na zdravlje te je najposjećenija stranica te vrste na svijet s više od 6 milijuna posjeta na godinu.

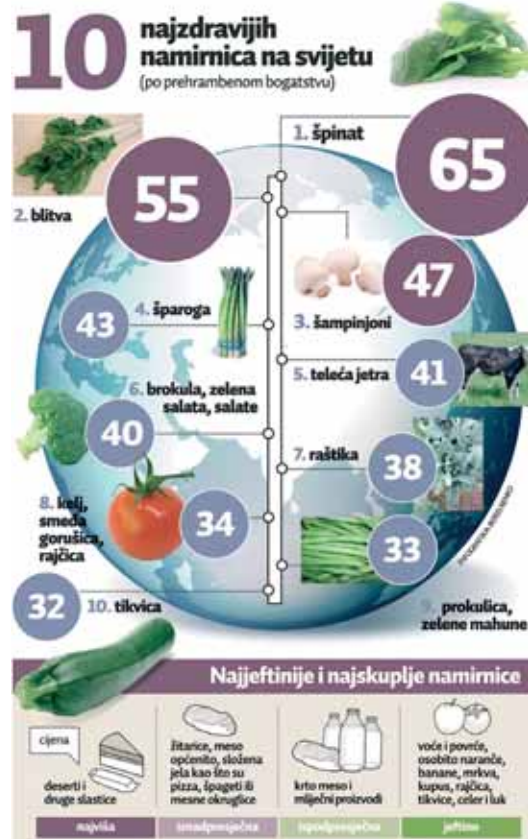
- Proučavao sam mnoge kuhinje i naučio različite tehnike kuhanja. Najzdraviji način kuhanja, tehnika koju sam razradio povezana je s mediteranskim načinom kuhanja koji se bazira na cjelovitoj svježoj hrani i uporabi ekstradjevičanskoga maslinova ulja. Već se dugo vjeruje kako je takav način prehrane najzdraviji na svijetu - kazao nam je George Mateljan ponavljajući doslovce riječi o svojoj životnoj filozofiji, koje su prenijeli svi dnevni listovi u Hrvatskoj.

CENTAR IZVRSNOSTI U SPLITU

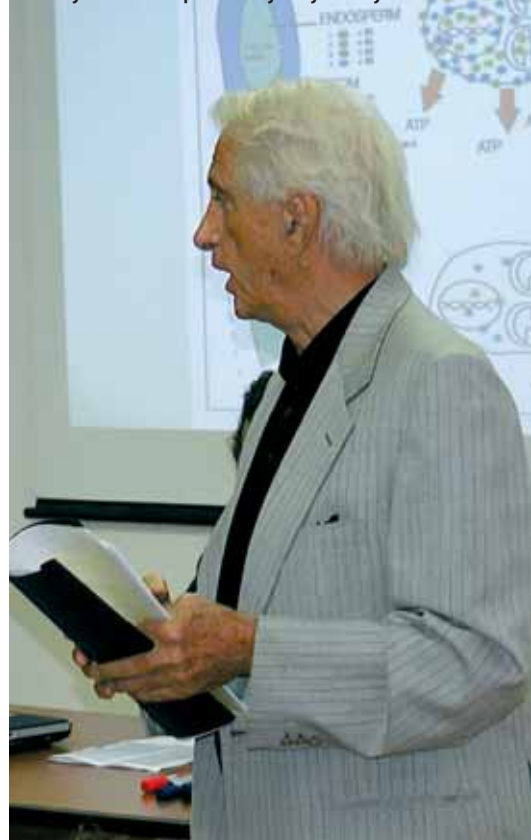
Mateljan pritom ističe kako je u svemu tome nezaobilazna dalmatinska kuhinja. Stoga nije baš slučajno što je prošle godine upravo u Splitu osnovan *Centar izvrsnosti George Mateljan* za edukaciju i istraživanje tradicionalne dalmatinske prehrane. Centar je smješten na privremenoj adresi u *Udrugi Split zdravi grad* u Vukovarskoj ulici, a njegovim direktorom imenovan je Željko Petrović, dugogodišnji voditelj projekata u toj udruzi. Petrović je ujedno i jedan od glavnih 'krivaca' što je Mateljan, američki guru zdrave prehrane, svoje bogato iskustvo počeo prenositi i u Hrvatskoj.

— U Splitu je pokrenut složeni istraživačko-razvojni projekt tradicionalne dalmatinske prehrane u koji su uključene mnoge relevantne hrvatske znanstvene institucije – ističe Mateljan i nastavlja: - Ja sam čovjek svijeta. Stanovnik sam Splita, ali isto tako Havaja, New Yorka i Singapura. Idem tako gdje je potrebno. Volim Split, tu imam sestru, rodbinu, prijatelje, ali živim po cijelome svijetu. Posvetio sam svoj život pomaganju ljudima. Svim ljudima. Neka im hrana bude lijek - ponavljajući Hipokratove riječi, poručio je Mateljan naglašavajući kako je godinama ostao vjeran povrću i ribi, namirnicama koje je pripremala njegova majka. - Voće iz vlastita vrta je, kaže naš narod, najsladje - zaključio je taj američki Hrvat koji već nekoliko godina živi na relaciji Havaji - Split. ■

ENG American Croatian George Mateljan is a world famous health food expert. The native of Split, who has been living in the USA for 36 years now, is one of the world's pioneers in the field and a producer of health food. He is also the author of six global best sellers.

Mateljan održava predavanja diljem svijeta

Hrvatska zajednica i radio u Tasmaniji

Naši sunarodnjaci u australskoj otočnoj državi Tasmaniji uglavnom žive u glavnome gradu Hobartu i Launcestonu. Zvonimir Vugrinčić, voditelj radija u Hobartu opisuje kako žive Hrvati na Tasmaniji koji su uspjeli sagraditi crkvu, osnovati svoj hrvatski dom i nogometne klubove. Zagrepčanin je na otok stigao prije dvadeset godina zajedno s obitelji – suprugom Lidijom i dvoje djece, na nagovor njezinih roditelja koji su već boravili ondje. U Zagrebu je radio u Zavodu za katastar i geodetske poslove grada Zagreba, a danas je jedan od voditelja na hrvatskom radiju Hobart, jednom od najstarijih programa na ovom području (1976.). Zvonimir ujedno uređuje web stranicu Hrvata Tasmanije i trudi se povezati dijelove ove hrvatske zajednice. Vugrinčić živi od svoje invalidske mirovine koju, kako kaže, Hrvatska nažalost ne priznaje pa stoga ostaje i dalje u Hobartu. Zvonimirova ideja o ujedinjenju svih hrvatskih radiopostaja diljem svijeta jedan je od njegovih započetih projekata. Ujedinjene radiopostaje na jednoj web stranici pridonijele bi zbližavanju, izmjeni dragocjenih informacija Hrvatima u iseljeništvu,

ali odaziv je loš.

Međutim, tamošnja zajednica može se pohvaliti izgrađenim hrvatskim klubom u Glenorchyju, s više od 50 godina rada i djelovanja nogometnog kluba Glenorchy Knights, te crkvom Majke Božje Kraljice Hrvata. Ova malobrojna zajednica postavila je godine 1989. temeljni kamen za danas izgrađeni Hrvatski katolički centar koji vodi vlč. Berislav Hunski. Radi i škola hrvatskog jezika pod vodstvom Josipa Lukavečkog, koji je pristigao iz Perthu. Hrvatska zajednica, koja ima oko 400 obitelji, zaslužuje pohvalu, kao i hrvatski glas, poput Zvonimirova, koji sluša mnogobrojno hrvatsko iseljenišтво u cijelome svijetu. (Suzana Fantov)

Zvonimir Vugrinčić,
voditelj radija u Hobartu

Proslava Dalmatinskoga kulturnog društva iz Aucklanda

U prigodi obilježavanja 150. godišnjice otkako je prvi Hrvat stupio na novozelandsko tlo, Dalmatinsko kulturno društvo iz Aucklanda proslavilo je 14. rujna taj dan obilnim programom.

Održan je svojevrsni "dan otvorenih vrata" društvenog muzeja, knjižnice, učionice hrvatskog jezika, kao i ostale prostorije. Posjet je bio izvanredan ili, bolje rečeno, posjetitelja je bilo više nego ikada.

Postav muzeja svjedoči o prošlosti naših prvi došljaka na Novi Zeland.

Posjetitelji su pristizali već nakon deset sati ujutro i razgledali izloženo, a tek nakon podneva predsjednik društva Ivan Pamić pozdravio je prisutne, zaželio im dobrodošlicu i najavio otkrivanje na zidu iznad stupa slikovitog pregleda napretka našeg čovjeka na Novom Zelandu, koji je naslikala umjetnica Marita Hansen, potomak naše gore lista.

Gospoda Miro i Doris Sumić, Toni Barbarić, George Mihaljević i Ivan Vodanović (doživotni članovi Društva) otkrili su spomenutu zidnu sliku, nakon čega je mješoviti zbor kluba pod vodstvom Marije Beslić-Pejčić otpjevao popularnu ljubavnu maorsku pjesmu *Pokarekare ana*, kao i nedavno napisanu i uglazbljenu himnu Dalmatinskog društva u Aucklandu (riječ: Slavko Žarnić, glazba: Damir Čokolo). Posjetitelji su mogli kušati i na domaći način spremljenu hranu. Uvijek popularno Kolo, kao i mnogo puta ranije, oduševilo je plesom prisutne, a, osim mješovitoga zbora starijih, pjesmom su nastupila i djeca.

Naš tamburaški orkestar i njegovi uvijek rado slušani zvuci izazvali su gromoglasan pljesak.

Ovom prigodom i na ovom slavlju ljudi su se ponovno susreli i osvježili uspomene. Nadamo se da će ljubav prema našoj postojbini, našem narodu, našoj riječi, pjesmi i našim starim običajima zauvijek živjeti i u srcima naših potomaka u novoj nam domovini. (Slavko Žarnić)

Izložbom u Splitu završen svehrvatski projekt

Splitsko otvorenje izložbe dalo nam je naslutiti da se još štošta može istražiti, prikupiti i dopuniti kako usmenim pojedinostima, tako i dokumentima iz života Ivana Vučetića, a posebna bi nam bila zadaća svjetskoj javnosti prikazati njegov život s više aspekata

Forenzičari iz inozemstva divili su se otkriću Ivana Vučetića

Mnogobrojni znatiželjnici pohodili su splitsko otvorenje multimedijalne izložbe o Ivanu Vučetiću.

Otvorenjem multimedijalne izložbe u prostoru Akvarija na Bačvicama i uzimanjem otisaka prstiju (koje su posjetioци mogli uzeti za uspomenu) u Splitu je u ponedjeljak 15. rujna završen svehrvatski projekt posjetom gradovima u Hrvatskoj (i Trstu) neposredno i posredno vezanima za život Ivana Vučetića, oca daktiloskopije, a u prigodi obilježavanja 150. godišnjice njegova rođenja.

Premda je prostor udaljen od gradskoga središta i tek je povremeno u funkciji, na otvorenju se, kao uostalom i uvijek do sada, skupilo mnoštvo znatiželjnika, ali i vrlo zanimljivih rođaka Ivana Vučetića; upoznali smo također i Mirka Sladića, stručnjaka za sudsku trasologiju (znanost o tragovima), koji je 1968. bio zadužen za uspostavljanje Instituta "Ivan Vučetić" pri Pravnom fakultetu u Splitu.

Zalaganjem Ante Vučetića i susretljivošću Martina Kovačevića upoznali smo najstarijeg rođaka Ivana Vučetića (s majčine strane) koji živi u Splitu: emotivni susret s Petrom (koji je upravo navršio

102 godine!) vratio je sjećanje na doček Ivana Vučetića na Hvaru potkraj 1912., kojemu je kao šestogodišnji dječak prisu-

Izložbu su otvarali: dogradonačelnik Splita, voditeljica projekta, načelnik Odjela daktiloskopije i identifikacije, voditeljica splitske podružnice HMI i pranećak I. Vučetića

stvovao, jer mu je otac svirao u Sokolskoj hvarskoj glazbi.

Splitsko otvorenje dalo nam je naslutiti da se još štošta može istražiti, prikupiti i dopuniti i usmenim pojedinostima i dokumentima iz života Ivana Vučetića, a posebna bi nam bila zadaća svjetskoj javnosti prikazati njegov život s više aspekata. Značenje njegova otkrića kojim se koriste sve svjetske policije i s kojim se posredno i nesvjesno danomice susrećemo kao "obični" građani, toliko je duboko da možda nismo niti svjesni koliko je bio ispred svoga vremena. Stoga su zadnjeg dana trajanja Međunarodnoga skupa forenzičkih stručnjaka ENFSI (kojih se skupilo 97) održano i vodstvo kroz izložbu i predstavljanje cijeloga projekta HMI-a.

Izložba će biti pohranjena u prostoru HMI-a u Zagrebu u obliku tzv. otvorenog depoa, dakle, dostupna svima zainteresiranim mimo izložbenoga postava. ■

ENG An All-Croatian tour of Croatian cities (and Trieste) featuring the life of Ivan Vučetić, the father of daktiloskopije, marking the 150th anniversary of his birth, closed on Monday 15 September with the opening of a multimedia exhibition in Split.

Napisala: **Ljerka Galic**

Odlazak pjevača zlatnog glasa

Bio je prvi glazbenik koji je zbog hrvatstva morao napustiti bivšu državu i koji je 12 puta zaredom punio dvoranu "Lisinski", kada mu je pjevanje, 18 godina nakon izгона, napokon opet dopušteno

Gotovo tri godine otkako je, nakon pada na stubama u Hrvatskom saboru, u studenome 2005. Godine, pao u komu, 24. rujna je u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti u Zagrebu preminuo Vice Vukov. Glazbenik i političar tako je u 72. godini, umjesto da napokon otvori oči, zauvijek ih odvojio prije svih od supruge Diane i kćeri Ivane koje su ga redovito posjećivale i nastojale razbuditi šansonama i klasičnom glazbom.

Ime Vice Vukova obilježilo je prošlo stoljeće. Prvog glazbenika koji je zbog hrvatstva morao napustiti bivšu državu starije će generacije, osim po pjesmama, pamtiti po hrabrosti i britkom jeziku, dok će mlađe vjerojatno na njega podsjećati podatak da je 12 puta zaredom punio Koncertnu dvoranu Vatroslava Lisinskog, kada mu je pjevanje, 18 godina nakon izгона, napokon opet dopušteno.

Vice Vukov rođen je 3. kolovoza 1936. u Šibeniku, a glazba mu nije trebala biti životni poziv. Međutim, kako je kao dječak pjevao u zboru, jednog je dana dobio poziv na audiciju za Opatijski festival. Uz klavirsku pratnju Stjepana Mihaljinca, Vice je oduševio tadašnjeg direktora festivala u Opatiji Josipa Stojanovića, te je 1959. godine imao prvi festivalski nastup. Pjesma "Mirno teku rijeke" oduševila je publiku, a Vicu uputila na glazbu kao životni poziv.

VRSNI GLAZBENIK I INTELEKTUALAC

"Bio sam mlad, student bez novca, a pokazalo se da je glazba izvanredan način zarade", svojedobno mi je Vice Vukov rekao u intervjuu za "Vjesnik", novine u kojima je dugo radio i kao kolumnist. Tako je Vukov krenuo u glazbene vode, iako je zapravo diplomirao talijanski jezik i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Vice Vukov (1936. - 2008.)

Napisala: **Petra Boić Petrač**

Pjesme "Brodovi", "Čežnja", "Bokeljska noć", "Ako sad odeš", "Mornareva tužna pjesma" i brojne uspješnice pomogle su Vukovu da šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća bude jedan od najtraženijih glazbenika. Nastupao je na najuglednijim glazbenim festivalima u bivšoj državi, a slavodobitnik je mnogih hrvatskih festivala – opatijskog, splitskog, zagrebačkog i krapinskog. Jugoslaviju je čak dvaput predstavljao na Eurosongu, u Londonu 1963. te u Napulju tri godine poslije.

Još početkom karijere, oženio se mladenačkom ljubavi, profesoricom fizike Dianom Bulat, a 1962. dobili su sina Emila. Diana i Vice imaju i 30-godišnju kćer Ivanu, koja je javnost i obavijestila o očevoj smrti.

Karijera Vice Vukova krenula je u drukčijem smjeru nakon što se pjevač odlučio suprotstaviti tadašnjim vlastima. Počelo je još 1968. godine, kada je Vice odbio nositi bedž ispisan ćirilicom na putujućem festivalu "Pjesma ljeta", u organizaciji beogradskog dnevnog lista "Politika ekspres". Vice je tada organizatorima sugerirao da bedževe koje pjevači moraju nositi tijekom nastupa tiskaju na svim jezicima bivše države. Organizatori su to i učinili, no jedino je Vice bedž na srpskome mijenjao onim na albanskome, slovenskome ili hrvatskome, ovisno o mjestu nastupa. To je bio tek početak njegovih problema s politikom, koji su kulminirali 1971. godine, kada je morao napustiti zemlju. Bio je na turneji u Australiji, a supruga Diana obavijestila ga je da bi bilo najbolje da se u Zagreb ne vrati. Umjesto u Zagreb, Šibenčanin se uputio u Pariz, gdje je pet godina živio kod Dianinih roditelja te završio studij prava.

18 GODINA PRISILNE ŠUTNJE

Naime, u vrijeme Hrvatskog proljeća te je godine završio na crnoj listi pedesetorice najistaknutijih osoba iz hrvatskoga masovnog pokreta. Iz Pariza se vratio 1976., a o pjevanju nije mogao niti sanjati. Zahvaljujući prijateljima Vukov se zaposlio u Nakladnom zavodu Matice hrvatske, u ediciji "Pet stoljeća hrvatske književnosti".

Sredinom osamdesetih snimio je u kućnoj radinosti album, koji se istim sistemom i prodavao – od usmene predaje do njegova stana. Tek se 1989. Hrvoje

Zabranjen u domovini - slavljen u dijaspori

Godine koje je proveo u Parizu, i uopće cijela priča kako je dospio do francuske metropole, obilježile su nastavak karijere Vice Vukova. U književnosti to je zabilježio knjigom "Moji pariški zapisi", nazvavši svoje progonstvo lijepim, ali ipak progonstvom. No, kada je glazba u pitanju, upravo su te godine, kao i sve ono što je njima prethodilo, utjecale na Vicinu budućnost. Iz Pariza se nakon pet godina vratio u Zagreb i nije smio javno nastupati. To, međutim, nije spriječilo njegove obožavatelje, Hrvate izvan naših granica, da ga angažiraju, pa je Vukov bio rado viđen gost u Australiji, Kanadi i SAD-u, a zapamćene su i njegove uspješne turneje po tadašnjoj Zapadnoj Njemačkoj te u Japanu. Vukov je među Hrvatima u dijaspori bio toliko omiljen da je znao nastupati za mase od nekoliko tisuća ljudi, a bio je i rado viđen gost u njihovim domovima. Pozvati Vicu na neku svečanost bila je stvar prestiža, kao i imati neki Vicin "zabranjeni" album. Snimani u kućnoj radinosti, ti albumi, koji su danas pravi raritet, bili su živi dokaz borbe protiv tadašnjega političkog sistema glazbenika možda najpoznatijega po pjesmi "To je tvoja zemlja", pjevača koji je još početkom sedamdesetih odbio pjevati o bilo čemu, osim o domovini. Stoga i ne začuđuje da je, kada se jednom domogao slobodne i demokratske Hrvatske, Vice dočekan poput prave zvijezde, s nezaboravnim koncertnim nizom u "Lisinskom".

Markulj, tada urednik u izdavačkoj kući Suzy, odvažio objaviti album Vice Vukova, a kada su shvatili da nema ružnih pogleda, objavili su i reklamu za koncert

u "Lisinskom". Umjesto jednoga, održao ih je 12, te se u povijest upisao kao apsolutni rekorder po broju nastupa u toj dvorani u jednome mjesecu. Ostalo je, što se glazbe tiče, povijest.

"Politika je uvijek bila moja tiha strast. Zbog toga sam bio osuđen da šutim 18 godina, a poslije, kada se dogodio demokratski preokret, pokazao sam se kritičnim prema onome što se događalo, pa sam ponovno kažnjen marginalizacijom." Tim riječima Vukov mi je najavio promociju svoje knjige "Pogled iza ogledala", koju je objavio prije devet godina. U njoj je opisao sve ono s čim se susretao u prošlosti, od egzila i svojih slobodnih ideja, do povratka i prvotnih šikaniranja. Podržavajući SDP, Vukov, koji je još 1995. nagrađen državnim odličjem Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića, najprije je u siječnju 2001. imenovan veleposlanikom RH u Švicarskoj, a nakon parlamentarnih izbora u 2003. postao je članom Hrvatskog sabora, gdje je i stradao.

Kada je 2000. godine nagrađen Porinom za životno djelo, Vice je tu nagradu primio s radošću, ali i dvojbom. "Jesam li ja zaista zaslužio takvo glazbeno priznanje? Pa moja je karijera do naprasna prekida trajala 12 godina?" pitao se. Glazbenici su tada bili jednoglasni, a sigurno to mišljenje dijele i danas. Vice Vukov obilježio je hrvatsku glazbenu i političku scenu i njegovo će ime nedvojbeno značiti nešto i mnogim budućim naraštajima. ■

ENG Almost three years after falling into a coma after a fall on the stairs of the Croatian Parliament building, in November of 2005, prominent Croatian musician and politician Vice Vukov passed away on 24 September.

Pogreb na zagrebačkom Mirogoju

GRAĐEVINSKIH RADOVA 12 POSTO VIŠE NEGO LANI

ZAGREB - Građevinski radovi u srpnju povećani su u odnosu na srpanj prošle godine 15 posto, čime je nastavljen rast građevinskih radova u Hrvatskoj započet potkraj prošle godine. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, od siječnja do srpnja ove godine građevinski radovi u Hrvatskoj veći su 12,6 posto u usporedbi s radovima u istome prošlogodišnjem razdoblju. Za usporedbu, građevinski radovi u srpnju 2007. bili su veći 3,5 posto u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok

je porast u prvim sedam prošlogodišnjih mjeseci iznosio 3,1 posto. Prema vrstama građevina, u srpnju ove godine na zgradama je odrađeno 47,6 posto sati rada, a na ostalim građevinama 52,4 posto. Prema vrsti gradnje, na novim je građevinama odrađeno 62,8 posto sati rada, a na rekonstrukcijama, popravcima i održavanju 37,2 posto.

REZULTATI PODUZETNIKA U 2007. NAJBOLJI UNATRAG PET GODINA

ZAGREB - Hrvatski su poduzetnici u 2007. godini ostvarili konsolidiranu neto-dobit u iznosu od gotovo 24,8 milijardi kuna, 24,5 posto veću nego godinu prije, što su najbolji rezultati poslovanja hrvatskih poduzetnika unatrag pet godina, odnosno otkako je ukupna dobit veća od ukupnih gubitaka, stoji u Analizi financijskih rezultata poduzetnika Republike Hrvatske u 2007. Godini, koju je objavila Financijska agencija (FINA). Prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja za 83 532 poduzetnika zaprimljenih u Registru godišnjih financijskih izvještaja pri Fini, s dobiti je prošle godine poslovalo 57 199 hrvatskih poduzetnika, dok su gubitke imala njih 26 353. Iz Fine pritom ističu da hrvatski poduzetnici unatrag pet godina posluju sve uspješnije, uz zamjetan rast dobiti i smanjenje gubitaka, pa je tako konsolidirana neto-dobit prošle godine bila više nego trostruko veća u odnosu na 2003., kada je iznosila 7,6 milijardi kuna.

EUROPARLAMENTARCI TRAŽE UBRZAVANJE PREGOVORA S HRVATSKOM

BRUXELLES - Europska komisija je u Bruxellesu ocijenila da je pregovarački proces s Hrvatskom u posljednjih nekoliko mjeseci znatno ubrzan, dok su predstavnici Europskog parlamenta izrazili nezadovoljstvo sporošću pregovora i zatražili od Komisije da izvrši pritisak na zemlje članice da se proces ubrza. Njemački demokršćanski zastupnik Europskog parlamenta Bernd Posselt izrazio je veliko nezadovoljstvo sporošću pregovora i za to optužio Komisiju i Vijeće. Posseltov istup podržala je i njemačka demokršćanka Doris Pack, koja je izravno zatražila od Komisije da izvrši pritisak na Sloveniju kako bi pristala na rješavanje graničnog pitanja pred međunarodnim arbitražnim tijelom. Ona je istaknula kako je kao dugogodišnja članica Europskog parlamenta pratila ranija proširenja i da se nikad nije događalo da se zbog bilateralnih problema blokira pristup neke zemlje.

ŽELJEZARA SPLIT OSJETNO POVEĆALA IZVOZ

SPLIT - Željezara Split završila je prvu polovinu ove godine s gubitkom od 15,57 milijuna kuna, što je dvostruko manje u odnosu na 30,7 milijuna kuna gubitaka iz prvih šest mjeseci prošle godine, pokazuju podaci iz financijskog izvješća Željezare objavljenog na Zagrebačkoj burzi. U objašnjenju poslovnih rezultata navodi se i da je u prvih šest mjeseci ove godine prema istom razdoblju lani u Željezari Split zabilježeno povećanje proizvodnje, i to u čeličani od 43,5 posto, u valjaonici od 54,49 posto, a u hladnoj preradi čelika od 70 posto. Ukupni prihodi splitske željezare tako su u prvoj polovici

ove godine iznosili 225,8 milijuna kuna, te su u odnosu na isto razdoblje lani povećani više od 85 posto. Prihodi od prodaje pritom su porasli 83,6 posto, na 219,3 milijuna kuna, od čega je glavnina, odnosno 87 posto ili 190,7 milijuna kuna, ostvarena na domaćem tržištu. Iz Željezare Split naglašavaju pak znatan porast izvoza, na koji otpada 13 posto ukupne prodaje, dok je u prvom tromjesečju taj udio bio samo 1,4 posto.

USKORO RJEŠENJE PRIMJENE DODATNOGA VIZNOG OBRASCA ZA AUSTRALIJU

ZAGREB - "Australija se divi uspjesima koje Hrvatska postiže u pristupanju EU i potrebi da u Uniji pozdravi i svoje susjedne zemlje. Snažna demokratska Hrvatska nedvojbeno je potrebna radi budućnosti ove regije", izjavio je u predsjednik australskog Senata John Hogg nakon što se sastao s predsjednikom Hrvatskog sabora Lukom Bebićem. Tema razgovora dvaju izaslanstava bilo je unaprjeđenje odnosa Hrvatske i Australije, a Hogg je istaknuo da je za to dobar preduvjet sve veći broj australskih turista u Hrvatskoj i 150.000 Hrvata koji žive u Australiji. Tema razgovora bio je i dodatni vizni obrazac koji moraju ispunjavati hrvatski građani pri zahtjevu za australsku vizu, a koji čini prepreku kvalitetnijoj suradnji dviju zemalja, posebno u gospodarstvu. "O tom se pitanju trenutačno raspravlja, a rezultati će biti vrlo skoro", rekao je Hogg. Bebić je kazao da je ukidanje tog obrasca najavio i Novi Zeland, a već prije ga je ukinula Kanada.

AMERIČKI SENAT RATIFICIRAO PROTOKOL O PRISTUPU HRVATSKE NATO-U

NEW YORK - Američki Senat ratificirao je protokol o pristupu Hrvatske NATO-u, pa su tako SAD treća zemlja koja je u redovnoj proceduri dala zeleno svjetlo za hrvatsko članstvo. Riječ je o povijesnom trenutku u hrvatsko-američkim odnosima, kao jasan pokazatelj koliko Amerika podržava Hrvatsku na njezinu putu prema euroatlantskim integracijama. Cilj je da sve članice NATO saveza ratificiraju protokol o hrvatskom pristupu NATO-u do proljeća sljedeće godine kako bi Hrvatska mogla sudjelovati na velikoj proslavi šezdesete obljetnice NATO saveza na njemačko-francuskoj granici, koja će se održati početkom travnja.

Trošarine za povratnike pri uvozu osobnih vozila

Pri uvozu osobnih automobila, motocikala i plovila doseljenika u Republiku Hrvatsku, uz ispunjenje propisanih uvjeta (najmanje jednogodišnji boravak u inozemstvu, te šestomesečno vlasništvo i uporabu vozila, što znači da mora biti toliki period i registrirano), pri carinjenju se primjenjuje oslobođenje od potrebe provedbe homologacije, te oslobođenje od plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost.

No, na carinsku se vrijednost obračunava posebni porez – trošarina, s obzirom na to da Zakonom o posebnom porezu na osobne automobile ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, plaćanju posebnoga poreza podliježu svi osobni automobili, bilo novi bilo rabljeni, te motocikli i plovila.

Prema članku 3. stavak (1) točka 1. toga zakona, pod osobnim se automobilima smatraju motorna vozila namijenjena ponajprije za prijevoz putnika s najviše devet sjedala (uključujući vozačovo sjedalo), koje može biti izvedeno i kao kombi-vozilo, kojemu se spuštanjem ili vađenjem sjedala povećava prostor za utovar stvari.

Među ostala motorna vozila koja potpadaju pod obvezu plaćanja posebnoga poreza, prema članku 3. stavku (1) točki 3. Zakona, ubrajaju se motocikli, tj. motorna vozila na dva kotača, pa i s bočnom prikolicom, motocikli na tri kotača, kada njihova masa nije veća od 400 kg, uz uvjet da je radni obujam motora veći od 50 cm³ i da mogu razviti brzinu veću od 50 km/h. Važno je napomenuti i da se, sukladno odredbama članka 6. stavak (4) Zakona, posebni porez ne plaća na osobne automobile i motocikle na električni pogon.

Osnovicu za obračun posebnog poreza čini u konkretnim slučajevima carinska vrijednost, a prema stopama propisanim u članku 6. navedenoga Zakona. Za osobne automobile i motocikle stopa počinje od 13% na osnovicu do 50.000 kuna, a potom se povećavaju u odnosu na osnovicu, na sljedeći način:

Navedene se stope odnose na nove

Osnovica		Posebni porez
više od	do	
-	50.000	13%
50.000	100.000	6.500 + 18% na iznos preko
100.000	150.000	15.500 + 23% na iznos preko
150.000	200.000	27.000 + 28% na iznos preko
200.000	250.000	41.500 + 33% na iznos preko
250.000	300.000	57.500 + 38% na iznos preko
300.000	350.000	76.500 + 43% na iznos preko
350.000		98.000 + 48% na iznos preko

automobile. Na rabljene osobne automobile i motocikle iznos izračunanoga posebnog poreza povećava se 50%, a čak 100% ako je zapremnina cilindara osobnih automobila više od 1.600 cm³, a motocikla više od 250 cm³.

Sukladno članku 3. stavku (1) točki 2. Zakona, novim automobilom ili motociklom smatraju neupotrebljavana vozila koja nisu bila registrirana i rabljena. Novim automobilom, odnosno motociklom, smatraju se i vozila kojima od datuma nabave kod proizvođača ili trgovca do dana uvoza (carinjenja) u Republiku Hrvatsku nije proteklo više od godine dana, neovisno o tome jesu li u tom razdoblju bila registrirana ili upotrebljavana. Takvo određivanje statusa vozila bitno je drukčije u odnosu na carinske propise, prema kojima se novim vozilom smatra samo neupotrebljavano i neregistrirano motorno vozilo.

Vezano uz česte upite o obračunavanju posebnog poreza – trošarine, pri uvozu osobnih motornih vozila, uz korištenje carinskom povlasticom za povratnike u RH, donosimo stručni članak Carinske uprave kojoj smo i ovaj put zahvalni na suradnji, uz napomenu da je Carinska uprava otvorila i dodatni link na svojim web stranicama www.carina.hr pod nazivom Odnosi s javnošću, putem kojeg svi zainteresirani mogu uputiti pitanje, te zatražiti pojašnjenje u pogledu tumačenja propisa. Na spomenutom se linku nalazi i kontakt s najčešće postavljanim pitanjima i odgovorima. (Diana Mašala-Perković)

Uvoz traktora, mopeda, autoprikolica, te samogradnja autoprikolica i automobila nije predmet oporezivanja prema Zakonu, jer se takvi proizvodi ne smatraju osobnim automobilima, odnosno ostalim motornim vozilima na koje se zakon odnosi, a isto tako i samogradnja osobnih automobila nije posebno označena kao predmet oporezivanja, pri čemu ujedno nema prodaje, odnosno dvostranog obveznog odnosa stjecanja vozila. Također, plaćanju posebnoga poreza ne podliježe ni uvoz vozila za kampiranje (trailera), jer se takva vozila, u pravilu, izvoze iz karoserije serijskoga teretnog automobila ili kao zasebne konstrukcije izvedene iz bazne konstrukcije serijskog kamper-vozila.

Obračun posebnog poreza na plovila bez kabine dužine do 8 metara, s motorom snage više od 35 kw iznosi 6.000 kuna, a ako ovakvo plovilo ima kabinu ili polukabinu, tada je ovaj iznos posebnog poreza 15.000 kuna (dakle, plaćanju posebnog poreza ne podliježu plovila dužine do 8 metara koja nemaju motore ili je snaga motora manja od 35 kW).

Na plovila dužine više od 8 pa do 12 metara bez kabine posebni porez iznosi 6.000 kuna, a ako imaju kabinu ili polukabinu, posebni porez iznosi 15.000 kuna; na plovila pak dužine više od 12 pa do 15 metara bez kabine posebni porez iznosi 18.000 kuna, a ako imaju kabinu ili polukabinu, posebni porez iznosi 60.000 kuna, dok na plovila dužine više od 15 metara bez kabine posebni porez iznosi 48.000 kuna. Ako pak imaju kabinu ili polukabinu, posebni porez iznosi 150.000 kuna. ■

Tajna bake Kate

U svojim rodoslovnim istraživanjima Margaret je imala najviše poteškoća u traganju za bakom Katarinom, koja je odrasla kao siroče negdje u karlovačkome kraju. Nije se znalo gdje je rođena, koje je njezino djevojačko prezime, a ni tko ju je odgojio

Margaret Maršić Gariota u posjetu Sošicama na Žumberku, rodnom selu svog djeda Ivana Maršića.

Interes za obiteljsku zdravstvenu povijest doveo ju je do zanimanja za opće istraživanje obiteljske povijesti, mjesta u Hrvatskoj iz kojih joj predci potječu i općenito za Hrvatsku.

U svojim rodoslovnim istraživanjima Margaret nije imala poteškoća u traganju za podacima o djedu Ivanu Maršiću. Znala je da je rođen u selu Sošicama na Žumberku. Na mikrofilmovima matičnih knjiga Sošica pronašla je zapise o njegovu rođenju. No, baka Kata bila je nepoznata. Mati joj je umrla dok je bila dijete, nije poznato gdje je rođena, koje je njenio djevojačko prezime, a ni tko ju je odgojio. Pričalo se samo da je odrasla na nekom seoskom imanju nedaleko od Karlovca. Samo nekoliko fotografija ostalo je kao uspomena na baku Katu.

IZVANREDNA ŽENA

“Taj nedostatak podataka o osobi bio mi je vrlo čudan i tajnovit. Kako netko može proživjeti život a da mu ni najbliži ne znaju pravo prezime, roditelje, mjesto rođenja? Kako je mogla ne pričati o svo-

joj obitelji i životu tamo gdje je odrasla? Nisam mogla to razumjeti i mučilo me je da ne znamo više o njezinu životu prije dolaska u SAD”, kaže Margaret.

Katarina se kao dvadesetogodišnjakinja doselila u Ameriku oko 1900. Radila je kao tvornička radnica u Chicagu, gdje se 1915. udala za Margaretina djeda Ivana Maršića. Živjeli su u blizini Hrvatske katoličke crkve Svetog Trojstva u Chicagu, gdje i većina hrvatskih useljenika. “Katarina je bila kućanica. Vodila je brigu o svojoj obitelji, o svoje šestero djece, ali i o drugoj hrvatskoj djeci iz susjedstva i kuhala je za druge ljude. Pričali su da je bila dobra kuharica. Najbolja su joj jela bila savijača od zelja i tijesto sa sirom. Bila je poznata i po kačkanju složenih ručnih radova. Nažalost, ta vesela i marljiva žena bolovala je od epilepsije. Umrla je 1948. u 58. godini života. Kažu da je predosjetila smrt i da se pripremila za to, očistivši kuću i opravši podove. Da bi podovi ostali čisti, prekrila ih je papirom. Samo je mljekara izvijestila o svojem predosjećaju, rekavši mu da se više ne će

“Katarina je bila majka moga oca. Nikad se nismo vidjele i vrlo malo znam o njoj, umrla je deset godina prije mogega rođenja. Sve što sam znala o njoj u djetinjstvu bilo je da potječe iz Hrvatske, da je bila siroče, vrlo siromašna i nikad nije govorila engleski. Ostala je zagonetna i kad sam odrasla i počela postavljati pitanja”, govori Margaret Maršić Gariota, Amerikanka srednjih godina koja je po ocu hrvatskog podrijetla. Odrasla je u Chicagu u velikoj obitelji okružena hrvatskom i slovačkom narodnom baštinom. Danas s mužem živi u Teksasu, a po zanimanju je obiteljska medicinska sestra, povremeno klinički instruktor i medicinski misionar.

Katarina Dragoš slikana u Karlovcu (Fotograf Brauner)

Katarina Dragoš s mužem Ivanom Maršićem i troje djece. Snimljeno u Chicagu 1921.

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Snimke: **obiteljska zbirka Maršić**

Margaret Maršić Gariota i Miroslav Čaić dogovaraju strategiju potrage za podacima o Katarini Dragoš.

vidjeti. Isti dan najmlađi ju je sin našao kako smireno mrtva leži u krevetu”, govori Margaret i nastavlja: “Ta skromna žena bila je zaista izvanredna. Nepismena bez roditelja došla je u Ameriku, našla posao, udala se te rodila i odgojila šestero djece, a da nikad nije naučila engleski. Uz sve moje obrazovanje i sposobnosti, nikad ne bih smogla hrabrosti ili snage učiniti to što je ona učinila.”

PRVI PUT U ZEMLJI SVOJIH PREDAKA

Zadivljena svojom zagonetnom bakom, Margaret je krenula u potragu u zemlju njezina rođenja. Bio je to njezin prvi posjet Hrvatskoj. Priključila se grupi genealoga amatera koji su 2006. iz Amerike krenuli put Hrvatske u rodoslovnom traganju za svojim predcima. “Jedini ‘dokument’ o životu moje bake prije doseljenja u SAD bila je njena fotografija u narodnoj nošnji, snimljena kod fotografa u Karlovcu”, ističe Margaret. Tijekom posjeta upoznala je Miroslava Čaića, rodoslovca iz Karlovca koji je bio spreman pomoći joj u istraživanju. No, ni on nije mogao ništa pronaći jer nije znalo točno djevojačko prezime bake Kate. “Tužno sam napustila Karlovac i Hrvatsku ne znajući hoću li ikad pronaći odakle i tko je bila Katarina.”

Sljedeće godine neumorna Margaret ponovno stiže u Hrvatsku. “Boravila sam nekoliko dana u Karlovcu i Sošicama, kako bih mogla istraživati bez žurbe. Opet sam susrela Miroslava i nastavili smo istraživati u Karlovcu i okolici. No, ni ovaj put nismo uspjeli pronaći neku Katarinu koja bi se uklapala i morala sam prihvatiti da vjerojatno nikad neću pronaći moju baku. No, shvatila sam da Miroslav i ja dijelimo veliki interes i ljubav za genealogiju. On je ponudio nastavak suradnje i daljnju pomoć u traganju za bakom Katom i nakon mogega povratka

u SAD-u. Odgovarao je na moja brojna pitanja o genealogiji, hrvatskoj povijesti i običajima.”

NEOČEKIVANO OTKRIĆE

Izmjenjivali su se tako bezbrojni mailovi preko ‘velike bare’. Kad se već činilo sve uzaludnim, stiže iznenađenje. Miroslav piše kako je, istražujući matice sela Završje Netreتيčko, odakle potječe njegova majka, zapazio jedno od mogućih Katarininih prezimena. U karlovačkom arhivu našao je podatke koji u potpunosti odgovaraju baki Kati. Rođena je 1890. u selu Zadobarju broj 4, kao nezakonito dijete Magde Tropčić udove Dragoš, koja je umrla kad je maloj Kati bilo samo tri godine.

“Oboje smo bili silno iznenađeni tim neočekivanim otkrićem. Nakon bezuspješnoga traganja i bezbroj slijepih ulica evo Katarine u župnim maticama u kojoj je rođena Miroslavova majka. Shvatili

smo da, iako nas je spojila genealogija, i sudbina je morala imati udjela u tome”, kaže ushićeno Margaret, i nastavlja: “Pronalaženje Katarine bilo je, i još uvijek je, putovanje mnogo emocija. Tijekom istraživanja mnogo sam naučila o svojem naslijeđu i genealogiji. Imala sam prigodu posjetiti lijepu zemlju svojih predaka i hoditi putovima kojima su i moji predci išli. Susrela sam daleke rođake i stekla nove prijatelje. Te mi veze nastavljaju obogaćivati život. Najvažnije je što sam odgonetnula dio tajnovite životne priče svoje bake Katarine Maršić, rođene Dragoš, iz Zadobarja kod Karlovca.” ■

ENG In her genealogical research Margaret Maršić Gariota, an American of Croatian extraction, met with the greatest difficulty in searching out the roots of her grandmother Katarina, who grew up as an orphan somewhere in the Karlovac region. It is unknown where she was born, what her maiden name was, and who raised her.

Uz blagdan Svih svetih

Doba sveopće globalizacije koja prožima sve pore ljudskoga društva ujedno je i doba nekritičkoga preuzimanja tuđe baštine, besmislenoga oponašanja tuđih običaja na štetu vlastitih. Jedan od najagresivnijih tuđih običaja koji se kao zarazna bolest proširio našim krajevima jest Halloween. Taj naziv, koji doslovce znači Večer uoči svih svetih, u nas je međutim poznat kao Noć vještica. Naš je narod oduvijek postio i molio uoči velikih blagdana. A danas se redovito događa da 31. listopada, u predvečerje jednoga od najvećih katoličkih blagdana, blagdana Svih svetih, umjesto posta i molitve odjednom brojni naši ugostiteljski objekti, a na žalost sve više i obiteljski domovi, bivaju okićeni golemim sablasnim svijetlećim bundevama koje su uvertira u slavlje tzv. Noći vještica, pa se cijele te svete noći pije i orgija, a sve se više počinju oblačiti i pokladni kostimi, pa se čak i djecu postupno na to navikava.

Naime, drevna keltska svetkovina koja je kasnije prozvana Halloween, nama je pristigla iskrivljena preko SAD-a. Kelti su vjerovali da se duše umrlih vraćaju da bi posjetile svoje domove i zato su za tu svetkovinu palili vatre da bi potjerali zle duhove. Od VIII. stoljeća i Katolička crkva slavi blagdan Svih svetih otprilike u isto doba, pa odatle i naziv Halloween na Britanskom otočju. U SAD-u se običaj Halloweena konkretnije usvaja u 19. stoljeću preko brojnih useljenika iz Irske, a u 20. stoljeću postaje jednim od najpopularnijih američkih praznika, naravno, potpuno komercijaliziran, bez ikakvih vjerskih sadržaja, s obveznim kostimiranjem djece u pokladnom stilu. Osobito su omiljene vještice, a nezaobilazne su i bundeve izrezane poput demonskoga lica s utaknutom upaljenom voštanicom. To je i razlogom zašto se u nas taj američki običaj pojavio pod imenom Noć vještica.

Tako američka pseudokultura koja se nekritički usvaja uglavnom preko filmova i glazbe razara našu višestoljetnu tra-

Piše: **Sanja Vulić**

diciju, naše lijepe običaje. Jer u hrvatskoj katoličkoj tradiciji noć uoči blagdana Svih svetih je sveta noć kada su naši stari redovito postili i molili. Danas bi, iz poštivanja prema svima njima, valjalo večer uoči blagdana Svih svetih barem provesti u tišini i razmišljanju o svojim dragim pokojnicima čije ćemo grobove sutradan posjetiti i urediti, da tako uređeni osvanu na Dušni dan, tj. 2. studenoga.

Koliko je puk uvijek smatrao važnim blagdan Svih svetih, izvrsno pokazuje pučko blagdansko ime *Prvi Božić* (tj. najvažniji blagdan prije Božića), koje se npr. rabi u Novigradu kraj Zadra, na otoku Čiovu, u Segetu i u Vinišćima kraj Trogira. Isto se može reći

za blagdansko ime *Prvo čelo Božića* koje se rabi u trogirskom zaleđu (npr. u Mitlu, Vinovcu, Bristivici itd.). Naravno, znatno je češće i uobičajenije blagdansko ime *Svi sveti* (npr. Jelsa na Hvaru, Orebić na Pelješcu, Kruševu kraj Stoca u Hercegovini, bunjevački Hrvati u Bačkoj, karaševski Hrvati u Rumunjskoj), odnosno *Svisveti* (npr. Postranje u Župi dubrovačkoj, Klobuk i Grude u Hercegovini, Borovica kraj Vareša u Bosni) i dr. To se ime ostvaruje i u različitim glasovnim inačicama, npr. *Si sveti* (Sali na Dugom otoku, Kukljica na Ugljanu, Veli Iž na Ižu, Grobnik kraj Rijeke, Turni u Gorskom kotaru), odnosno *Sisveti* (Senj, Ogulin, Zagorje kraj Ogulina, Oštarije, zatim Fužine u Gorskom kotaru, Labin u Istri), *Si sviati* (Pazin), *Sisvete* (šokački Hrvati u Sonti u Bačkoj), *Sesvete* (Varoš u Slavoniji, Duga Resa, pa Đurđevac i Molve u Podravini, kajkavski Hrvati u Keči u Rumunjskoj), *Sisveta* (otok Drvenik), *Sva sveta* (Lastovo), *Sva sveto* (Komiža na Visu) itd. Gradišćanski Hrvati najčešće rabe inačice *Si sviati* i *Siesvete*. Po tom značajnom blagdanu u starijim se kalendarima mjesec studeni naziva *sisvečak*, *vsesvečak* ili *sesvečak*. Zanemarivati tako bogatu hrvatsku narodnu tradiciju i zamjenjivati je nečim posve neprikladnim zbog komercijalnih interesa i isprazne zabave kulturološki je zločin - kulturocid koji se događa upravo u ovo naše vrijeme. ■

ISELJENIČKE VIJESTI

DUBROVAČKOG BISKUP POSJETIO ŽUPU MARY STAR OF THE SEA U SAN PEDRU

U organizaciji Hrvatskog katoličkog obiteljskog društva (HKOD) dubrovački biskup Želimir Puljić je 5. listopada posjetio župu Mary Star of the Sea (Marija Zvizda Mora) u San Pedru. Nakon sv. mise koju je predvodio biskup Puljić, uslijedilo je primanje i susret u župnoj dvorani, kojem su, osim mnogobrojnih vjernika i uglednika, nazočili i Vlado Lonza, predsjednik Hrvatsko-američkog kluba, Niko Hazdovac, dopredsjednik Hrvatske narodne udruge te pater Ivan Gerovac, hr-

vatski dušobrižnik iz crkve Mary Star of the Sea. Uz prigodni program, pozdravnim govorom okupljenima se obratio predsjednik Hrvatskog katoličkog obiteljskog društva Nikola Galešić, nakon

čega je Vlado Lonza biskupu Puljiću uručio zahvalnicu i novčani prilog vjernika župe. Biskup Puljić se zahvalio na gostoprimstvu i darovima te istaknuo kako se nikada ne smije zaboraviti uloga koju je hrvatska dijaspora imala u najtežim vremenima stvaranja naše države. Također se zahvalio hrvatskom svećenstvu te istaknuo njihov značaj u očuvanju hrvatskog identiteta i zajedništva. Potom je biskupa i okupljene u ime Generalnog konzulata RH u Los Angelesu pozdravila i konzulica. Među brojnim gostima susretu su nazočili i čelnici hrvatskih udruga sa šireg područja Los Angelesa.

Vrlo velik interes za učenje hrvatskog jezika

Interes za učenje hrvatskoga jezika vrlo je veliki, što zorno dokazuje i velik broj studenata u sklopu tečaja hrvatskoga jezika koji se već nekoliko godina provodi na fakultetu

I saslanstvo Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH (MZOŠ) boravila je nedavno u službenom posjetu gradu Rosariju (250 km od Buenos Airesa) tijekom kojeg je na Sveučilištu Rosario, na Fakultetu humanističkih znanosti i umjetnosti otvoren Lektorat hrvatskog jezika (drugi takve vrste u Južnoj Americi). Potpis na Memorandum o osnivanju lektorata stavili su dr. Radovan Fuchs, državni tajnik u MZOŠ-u, te prof. Daniel Musitano, dekan Fakulteta humanističkih znanosti i umjetnosti i Lic. Eduardo Seminara, vicerektor Sveučilišta u Rosariju, koji su tom prigodom istanukli veliko zadovoljstvo time što će se od iduće školske godine hrvatski jezik moći poučavati u okviru Lektorata. Interes za učenje hrvatskog jezika vrlo je veliki, što zorno dokazuje i velik broj studenata u sklopu tečaja hrvatskoga jezika koji se već nekoliko godina provodi na istom fakultetu (na kojemu je dosada predavala Marija Galian iz hrvatske zajednice u Rosariju).

Napisao i snimio: **Domagoj V. Prosoli**

Tijekom posjeta Montevideu, delegaciju je u Ministarstvu obrazovanja i kulture Urugvaja primio Luis Garibaldi, direktor za obrazovanje. Tijekom sastanka obje su strane iskazale interes za produbljivanjem suradnje na području znanosti i obrazovanja. Dr. Fuchs uputio je i čelnicima Ministarstva i službeni poziv za posjet Hrvatskoj, čemu bi mogla prethoditi izradba Programa obrazovne i znanstvene suradnje koji bi definirao ciljeve i konkretne mjere buduće bilateralne suradnje. U ime Ministarstva obrazovanja Argentine delegaciju MZOŠ-a primio je doministar prof. Alberto Sileoni. Dr. Fuchs upoznao je sugovornika i s povoljnim uvjetima koje Ministarstvo nudi djeci hrvatskih iseljenika za upis na hrvatske fakultete, za što postoji veliki interes i djece i unuka Hrvata koji su za svoju drugu domovinu odabrali Argentinu. Argentinska je strana upoznata i s funkcioniranjem vrlo uspješne akademske mreže CARNET, kao i s činjenicom da Hrvatska već više godina uspješno sudjeluju u znanstvenoistraživačkim projektima EU u koje bi se mogli uključiti i argentinski istraživački centri. Sastanak na Fakultetu filozofije i književnosti Sveučilišta u Buenos Airesu (UBA) održan je s prof. Hugom Hectorom Trinchero koji je izrazio svoje zadovoljstvo djelovanjem i radom Lektorata hrvatskog jezika (djeluje već tri godine). Prema riječima dr. Fuchsa, lektorat hrvatskog jezika na UBA-i od posebnog je značenja jer je riječ o prvom lektoratu hrvatskog jezika u Južnoj Americi. Dekan Filozofskog fakulteta upoznat je i s djelovanjem ostalih lektorata hrvatskog jezika u svijetu, koji su u nekim zemljama (Kanada, Australija) formirani i kao kulturološki hrvatski studiji.

Predstavnici MZOŠ-a RH susreli su se i s predstavnicima hrvatske zajednice u

Argentini. Osim nazočnosti na misi u hrvatskome vjerskom središtu sv. Nikole Tavelića, predstavnici Ministarstva posjetili su Hrvatski dom na Tejaru, gdje su se susreli s njegovim predsjednikom Anđelkom Jurumom, a posjetili su i Malu školu na Tejaru, u kojoj brojna djeca hrvatskoga podrijetla pohađaju nastavu hrvatskog jezika (trošak učiteljice iz Hrvatske snosi MZOŠ RH). Predstavnici Ministarstva posjetili su i Hrvatski klub koji djeluje u vrlo siromašnoj četvrti Dock Sud, gdje ih je vrlo srdačno dočekao predsjednik Kluba ing. Tomislav Pavičić. Posljednjeg dana boravka u Argentini održan je i kratki susret s dr. Ivom Vidić, predsjednicom Udruženja hrvatskih klubova u Argentini, koja je predstavnik MZOŠ-a upoznala s ustrojem i aktivnostima te hrvatske udruge. ■

ENG A delegation of the Croatian Ministry of Science, Education and Sport was on an official visit to the Argentinean city of Rosario recently, during which a Croatian Language Instructorship was established at the local university (the second such institution in South America).

MVPEI: Seminar o manjinskom informiranju

U organizaciji Odjela za hrvatske manjine Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI) i u suradnji s HRT-om u Zagrebu je od 21. do 23. rujna održan seminar za hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja. Cilj Seminara bio je upoznati pripadnike hrvatskih

nacionalnih manjina koji se bave medijima s radom HRT-a na području manjinskog informiranja. Pozivu su se odazvali pripadnici hrvatskih manjina iz Austrije, Crne Gore, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije. U sklopu seminara sudionici su posjetili HRT, gdje su informirani o ustrojstvu i djelovanju HRT-a, a posebice o programu HTV-a za nacionalne manjine i za dijasporu. S ciljem upoznavanja pripadnika hrvatskih nacionalnih manjina s radom tiskanih medija u RH organiziran je i posjet sjedištu Europa Press Holdinga, vodećoj izdavačkoj i medijskoj kompaniji u RH i jednoj od najvećih na području Jugoistočne Europe. U MVPEI-u sa sudionicima Seminara susreo se dr. Davor Božinović, državni tajnik za europske integracije. Sudionici Seminara izvijestili su o svojim djelovanjima na području manjinskog informiranja, a također zamolili za dodatnu moralnu i financijsku potporu RH njihovim aktivnostima. Dr. Božinović je naglasio kako će MVPEI i dalje pružati sveskoliku potporu hrvatskim manjinama u inozemstvu, pozvao na kontinuiranu komunikaciju s nadležnim tijelima RH te zahvalio za sve ono što pripadnici hrvatskih manjina rade na očuvanju hrvatskog nacionalnog identiteta u europskim zemljama. (MVPEI)

HBZ: Novi fond Školarinske zaklade nosi ime Stevena J. Pavlića

Početkom rujna 2008. utemeljen je još jedan individualni fond za stipendiranje učenika i studenata u spomen na Stevena J. Pavlića u sklopu Školarinske zaklade Hrvatske bratske zajednice. Steven J. Pavlić bio je aktivni član društva Sveto Trojstvo HBZ, odsjek 146. iz Versaillesa kod Pittsburgha, koji je ostavio 100.000 dolara za stipendiranje djece i mladeži američkih Hrvata. Vrijednu novčanu donaciju uručili su Izvršnom odboru Zajednice članovi obitelji Pavlić, i to Stevenova 99-godišnja majka Katherine Cindrić Pavlić Mosier početkom rujna u Pittsburghu. Članovi Izvršnog odbora s glavnim predsjednikom HBZ-a Bernardom M. Luketichem na čelu osobito su se radovali susretu s gospođom Katherine Pavlić Mosier, koja je u mlađim danima bila iznimno aktivna u organizaciji Četiri kotara HBZ-a i rado posjećivala sve priredbe Zajednice u zapadnoj Pennsylvaniji. U ime HBZ-a i Školarinske zaklade članovi Izvršnog odbora iskazali su veliku zahvalnost članovima obitelji pokojnoga Stevena J. Pavlića, kojega se sjećaju kao izuzetno vrijednog fraternalista i velikog rodoljuba, te njegovatelja baštine hrvatskoga naroda koja je prezentirana desetljećima, osobito na priredbama u Versaillesu i McKeesportu, mjestima koja su prije stotinjak godina naselili ponajviše Hrvati iz ogulinskoga kraja.

Školarinska zaklada HBZ-a slavi pet desetljeća uspješnoga djelovanja, u kojima je dodijelila 7.676 stipendija učenicima i studentima u iznosu od 2.137.505 USD. Imovina Školarinske zaklade iz Općeg fonda i Fondova specijalne zaklade omogućuje dodjelu 250 stipendija na godinu, koje zajedno u prosjeku prelaze 200.000 USD. Svaka pojedinačna stipendija kreće se od 250 do 1.000 USD. (Vesna Kukavica, foto: Zajedničar)

Jedinstven životni pothvat

Sve je počelo prije dvije godine, kad se našao u velikoj životnoj кризи. Pretilog Marija, tjelesne težine od čak 114 kilograma, tada napušta velika ljubav, a k tomu ostaje i bez posla

Gostovanje na austrijskoj televiziji ORF s poznatom voditeljicom Barbarom Karlich

Veliki sportski uspjeh trkača na duge staze Marija Fedorana, tridesetjednogodišnjeg Hrvata iz Njemačke, doživio je izuzetnu medijsku pozornost. Naime, Mario je u srpnju pretrčao 685 kilometara u samo 12 dana, i to hodočasničkom rutom, tzv. Jakovljevim putem. Riječ je svjetski poznatoj pješačkoj stazi koja kreće od francuskog St. Jean Pied de Porta, vodi kroz sjevernu Španjolsku sve do hodočasničkog središta Santiago de Compostela, gdje se u katedrali nalazi grob sv. Jakova. Tim putem tradicionalno pješake deseci tisuća hodočasnika godišnje, ali pretrčao ga dosad nije nitko, osim našeg Marija!

A sve je počelo prije dvije godine, kad se Mario našao u velikoj životnoj кризи. Patio je od pretilosti, tjelesne težine od čak 114 kilograma, napušten od velike ljubavi, nezaposlen. San o sretnoj obitelji, djeci, kući – sve je u trenu nestalo i činilo se da život više nema smisla. Mario je morao donijeti veliku odluku – ili ostati shrvan i poražen ili se podići i krenuti novim putem. Kako kaže, nije si smio dopustiti da ga brige i tuga proždru. Novi smisao potražio je u tjelesnoj aktivnosti. Dotad nešportski tip počeo je džogirati. Naravno, u početku kraćim rutama koje je iz dana u dan povećavao. Kilogrami su se topili, a samopouzdanje je raslo.

Mario Fedoran rođen je u Albstadtu, gradiću južno od Stuttgarta. Djetinjstvo provodi, kao mnoga gastarbajterska djeca, kod djeda i bake u Hrvatskoj. Živi u Ceriću kod Vinkovaca sve do kobne 1991. i izbijanja Domovinskog rata. Ratni ga vjor odvođa k roditeljima u Albstadt. Sve je teklo uobičajeno do Marijeve životne prekretnice.

“Shvatio sam da moram svoj život radikalno promijeniti. Odlučio sam se za trčanje i u devet mjeseci skinuo sam 35 kilograma. Brzo sam napredovao tako da sam svoj drugi polumaraton istrčao u samo 1.44 sata”, priča ponosno Mario. No, s

vremenom je tražio nove trkačke izazove. Htio je postići nešto jedinstveno, nešto što dosad nikom nije pošlo za rukom. Iako se ne smatra religioznim, odlučio se za hodočasnički Jakovljev put tražeći uz tjelesnu aktivnost i duhovnu dimenziju svoga životnog pothvata. Trčati iz dana u dan od ranog jutra do sumraka po srpanjskoj žezi u Španjolskoj mogu samo najizdržljiviji.

“Na putu sam upoznao različite ljude iz cijelog svijeta. Međutim, nitko me nije pitao za zvanje ili što radim, koliko zarađujem. Tamo vrijedi samo čovjek”, priča Mario. “Pripremajući se za svoj pothvat, čitao sam knjige o Jakovljevu putu. Često se ističe činjenica kako hodočasnici izbiju u plač kad stignu na cilj. U to sam, moram priznati, pomalo sumnjao. No, kad sam 22. srpnja dospio pred katedralu u Santiago de Composteli, suze su mi se u potocima počele slijevati niz lice. Sve brige, sva tuga sav teret nestali su taj čas. Čak ni prtljagu od pet kilograma koju sam nosio na leđima više nisam osjećao”, govori uz smijeh.

Hodočasničko trčanje od Marija je učinilo novog čovjeka. Pršti od energije i pun je novih planova. Uz nastavak sportske karijere danas se posvećuje uglavnom humanitarnom radu. Kako kaže, ima potrebu drugima pomagati. “Ja sam postao sretniji, a to želim i drugima. Jakovljev put mogu svima odsrca preporučiti.” Uključio se u projekt koji mladim delikventima iz Berlina omogućuje hodočašće Jakovljevim putem. Mario će sudjelovati kao vodič.

U svojim planovima nije zaboravio ni na svoju domovinu Hrvatsku. Želi trčanjem kroz Hrvatsku promovirati Humanitarnu organizaciju “Breza”, udrugu za pomoć mladima iz Osijeka. “Organizacija trčanja kroz Hrvatsku u punom je jeku. Kako sada stvari stoje, startat ću otprilike sredinom studenoga.”

Ne preostaje na kraju ništa drugo nego od svega srca čestitati našem junaku te očekivati nove sportske i humanitarne pothvate. Nisu ga slučajno njemački novinari prozvali Super Mario. ■

ENG A significant athletic success of long distance runner Mario Fedoran, a thirty one-year-old Croat from Germany has been the subject of major media attention. In July Mario ran 685 kilometres in only 12 days following the Saint Jacobs Trail pilgrimage route in Spain.

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Matica hrvatska, što je to?

Više se ne sjećam što sam odgovorio sugovorniku. Sigurno, nešto onako patetično, kao: Hrvatski narod je tijelo, a Matica je duša, ili takvo što. Uglavnom, ja tim odgovorom nisam bio zadovoljan. Od tada tražim odgovor na to pitanje

Vlado Gotovac u uredništvu "Plavog zvona"

Dvorana gradske knjižnice u Slavonskome Brodu početkom rujna. Klub mladih Matice hrvatske pozvao je na tribinu. Za predavačkim stolom mlada, lijepa djevojka, djetinjastih crta lica. Dvadeset tri godine su joj tek, ali joj ime valja u svakom slučaju upamtiti. Maja Šoštarčić se zove, a životopis joj već sada možeš čitati s velikim zanimanjem. Aktivno govori njemački, engleski, francuski, talijanski i španjolski, a dobro govori japanski, dok je u kineskome početnica. Magistra je ekonomskih znanosti. Studij je završila u Beču u samo šest semestara, a predviđeno je najmanje osam. Trenutačno studira

političke znanosti i, dok čitate ove retke, Maja će to činiti u Parizu. Maja nam je ispričala svoje doživljaje iz Japana, gdje je studirala jedan semestar. Bilo je to viđenje jedne mlade, pametne djevojke, koja je u velikome svijetu kod kuće. Kada je u Brodu, Maja skokne do Matice hrvatske, koja joj je već objavila jednu zbirku pjesama, a druga je u pripremi.

Nisam "izgubio nit", ali moram se vratiti daleko u prošlost. Točnije, u 1992. U to vrijeme radio sam kao urednik u "Plavom zvonu", listu koji je tek počeo izlaziti, a zamišljen je kao list, koji je izdavan od Hrvata u inozemstvu, za Hrvate u inozemstvu. Uredništvo je bilo u Düsseldorfu, a dopisnici diljem Njemačke i Hrvatske. U to doba dolazilo nam je mnogo gostiju iz domovine. Estradne

zvijezde, političari, sportaši... Bila je to naša svakidašnjica. Negdje se nešto događa, moraš biti tamo na mjestu, pisati o događaju, o osobama... Sve je to obično trajalo dugo u noć, a drugi dan moraš to staviti na papir, istraživati, stvarati nove kontakte, pratiti događaje u Hrvatskoj, kojih je isto tako bilo napretek... Nije čudno da to polako priđe u rutinu, postaješ nešto kao stroj, osjećaš se kao medij, kao posrednik, koji samo prenosi vijest, a ona je vrjednija time što je lošija, opscenija i gluplja. *Bad news are good news* - loše su vijesti dobre vijesti.

UČLANJENJE U MATICU - PROTEST

I, kao nagrada za sve te neprospavane noći, najavljen je dolazak Vlade Gotovca. U blizini se organiziraju dva ogranka

Piše: Emil Cipar

Matice hrvatske, pa se predsjednik potrudio osobno. Bili su to skupovi, drukčiji od ostalih - nema glazbe, nema alkohola, jedan čovjek, koji govori, govori..., a ljudi pozorno slušaju i učlanjuju se u Maticu hrvatsku. U jednoj od stanki prilazi mi gospodin, kojega sam dotada vidao na mnogim manifestacijama, i pita: *Oprosti, možeš li mi reći... ne znam kako bi rekao... a što je to zapravo Matica?*

Prva moja misao bila je: *A što onda tražiš tu kad ne znaš što je Matica! Pa to ti je..., to svatko zna...* E, onda sam se zamislio. Pa i ja sam postao članom Matice a da nisam točno znao što je to. Bilo je to proljeće, 1970. Neću duljiti i pisati što se tada događalo, ali za mene je moj potpis na pristupnici značio - protest. Bila je to opća euforija, trebao si se očitovati što si i što želiš, ja sam se osjećao upitanim i potpisom sam dao svoj odgovor. Moji prijatelji uglavnom su učinili isto. I tim činom pristupanja Matici odjednom je od te bezvezne skupine, nastala udruga mladih ljudi, politički zainteresiranih. Mi se sami nismo tako ozbiljno shvaćali, ali tadašnja politička vlast smatrala nas je ozbiljnim protivnicima. Nije nas osobno smatrala tako opasnim, ali joj jačanje Matice nije nikako odgovaralo.

Više se ne sjećam što sam odgovorio sugovorniku. Sigurno, nešto onako, patetično, kao: *Hrvatski narod je tijelo, a Matica je duša*, ili takvo što. Uglavnom, ja tim odgovorom nisam bio zadovoljan, ali moj sugovornik jest. Otada, onako za sebe, tražim odgovor na to pitanje. Dosad bez nekoga većeg uspjeha. Ali sad, kada sam upoznao Maju, odgovor polako dobiva konture. No, o tome nešto poslije.

Te večeri u Essenu za predsjednika ogranka izabran je profesor Lazar Dodić. Samozatajni znanstvenik, bio je najbolji izbor u tim, burnim vremenima. U bezbrojnim intervjuima na javnim tribinama, kulturno, razumljivo i nedvojbeno, pojašnjavao je pravo Hrvata na vlastitu državu, potkrepljujući to povijesnim činjenicama. Iz jednoga od novijih časopisa doznao sam da je ove godine umro.

NEZABORAVAN RAZGOVOR S VLADOM

Vlado Gotovac posjetio je i "Plavo Zvono". Nije to bilo neko superuredništvo. Tri novinara, tajnica, izvršni urednik, u liku moje malenkosti, lektorica... i, narav-

no, glavni urednik. U nekoliko prostorija, u kojima je kaos uvijek bio prisutan, stvaran je iz tjedna u tjedan novi časopis. Četvrtak je bio dan kada smo se svi voljeli i bili najveći prijatelji. Toga dana časopis je izlazio iz rotacije, a mi još nismo počeli praviti novi. Naša je sreća bila da nas je Vlado Gotovac posjetio baš četvrtkom, pa je vremena bilo napretek. U miru smo porazgovarali, glavni urednik, Vlado Duić, a osobno je to ovjekovječio kamerom.

No vratimo se našem gostu toga četvrtka. Pokušao sam od njega dobiti odgovor na pitanje - što je to Matica. *Zavisu u kojem se vremenu pita. U ovom trenutku to je stvaranje, čuvanje i oblikovanje hrvatskog rodoljublja, jer i ono je dio naše kulture. A u drugim vremenima? Stvaranje, čuvanje i oblikovanje svih kulturnih vrijednosti, naročito onih koje su u to vrijeme posebno ugrožene.* E sad znam koliko sam i prije znao. Kako ću primijetiti, osjetiti da je neka kulturna vrijednost ugrožena? - Nasmijao se: *Kada je u Hrvatskoj nešto ugroženo, onda se to jasno čuje i vidi.*

Za razgovor s Vladom Gotovcem bilo je, tih dana, mnogo prigoda, koje sam uvijek maksimalno iskoristio. Jednom prigodom fotografirao sam ga s njegovom tadašnjom suprugom. Pri idućem susretu, nekoliko mjeseci poslije, uručio sam mu sliku. Gospođa Gotovac je u međuvremenu umrla. Zagrlio me i rekao - *hvala*. U jednome trenutku, za kratko vrijeme, ostao je bez riječi, nismo gledajući sliku. Mnogo ljudskosti u jednome kratkom času. I Vlado Gotovac nije više među živima. Primjećujem, u mojim kolumnama ima mnogo mrtvih. Što ti je život?!

Nakon spomenutoga susreta dolazili su nam u goste mnogi drugi. Ali, ljestvicu, koju je Vlado Gotovac postavio, nitko više nije uspio preskočiti, čak niti dodirnuti. Ja sam imao sreću upoznati ga i razgovarati s njim...

SVAKIM DANOM POSTAJEMO SAMOUVJERENIJI

Isto tako, imao sam sreću upoznati Maju s početka priče. To je nekako potvrda kontinuiteta Matice hrvatske u njezinoj dugoj i burnoj povijesti. Podanički mentalitet nestaje, svakim danom postajemo samouvjereniji, jačamo svoju svijest, iako nas možda mediji prikazuju u drukčije-

Maja Šošarić

mu svjetlu. Ali to ne začuđuje. Za medije nije vijest da je tamo neka Maja, na sveučilištu u Beču, završila studij u samo šest semestara, i pri tome bila među 10% najboljih studenata svoje generacije. Ne, to njih ne zanima. Ali zanima ih ako sin ili kći nekog tajkuna u alkoholiziranom stanju za upravljačem nekoga skupog automobila napravi neku glupost ili uzrokuje tragediju. Što možemo, u medijima i dalje vrijedi pravilo - *bad news are good news* (loše vijesti su dobre vijesti).

Iako sam i sâm pravio novine i iako bi trebao znati kako se one, i sada, i u vijeke vjekova prave, svejedno danomice nasjedam njihovim trikovima. Znam da ništa nije starije od jučerašnjih novina, znam da su nas mediji i trgovci prokužili i da nas poznaju bolje nego što se sami poznajemo. Zapravo, oni poznaju naše slabosti, jer samo ih one i zanimaju, a što je s našim vrlinama, ako ih uopće imamo?

Tako dolazim do odgovora na pitanje. Matica hrvatska skup je naših vrlina. Dobro, možda ih ja nemam, ali zato ih Maja ima nekoliko. Te zajedničke vrline dostupne su svima i možeš ih pozvati uvijek, u svakom vremenu i na svakom mjestu. Nemojte me pogrešno shvatiti. Ne bih uspoređivao Maju s Vladom Gotovcem, niti je to ikako moguće, ali htio bih reći da hrvatsko kulturno bogatstvo ima odgovor na svaki izazov. U svako vrijeme i na svakome mjestu. ■

Četvrt stoljeća s pjesmom Ljubice Kolarić-Dumić

Napisao: **Zlatko Žužić**; Foto: **Kurti Rijeka**

Koncertom dječjih pjevačkih zborova Primorsko-goranske županije i predstavljanjem prigodnog izdanja pjesmarice i nosača zvuka "Rijeko, grade, djetinjstva sretnog", te nove slikovnice "Ja se mraka ne bojim" svečano je obilježena 25. obljetnica književnog rada hrvatske pjesnikinje iz Srijema Ljubice Kolarić-Dumić, rodom iz Kukujeva u Vojvodini.

O uspješnoj suradnji pjesnikinje s Izdavačkom kućom Adamić iz Rijeke govorio je Franjo Butorac koji je istaknuo da je već na prvom susretu uočio ljepotu i vrijednost njezine poezije.

O autoričinu književnom radu govorio je književnik i povjesničar umjetnosti mr. Đuro Vidmarović, rekavši kako je Ljubica, premda živi u Rijeci, zapravo Srijemica na obalama Jadranskoga mora, Srijemica koja svoj Srijem trajno nosi u srcu. Posebno je naglasio činjenicu kako pjesnikinja poezijom djeci prenosi ljepotu, dobrotu i pouku, poezijom im usađuje osnovne ljudske vrline kao životne vrijednosti te zaključio da je Ljubica Kolarić-Dumić jedno od značajnih imena u dugoj plejadi časnih prethodnika koje je Srijem podario Hrvatskoj.

Prof. dr. Sanja Vulić i prof. dr. Karol Visinko predstavile su autoričino stvaralaštvo za djecu ističući kako bogatstvo i ljepota ove poezije oplemenjuje i odgaja djecu, "stoga je treba češće čitati i u školi i u roditeljskom domu", zaključila je dr. Vulić.

Najnoviju slikovnicu "Ja se mraka ne bojim" predstavili su prof. dr. Milan Špehar i dr. Marinko Lazzarich.

Autorica surađuje s poznatim slikarima: Ivicom Antolčićem, Ivanom Balaževićem i Vjekoslavom Vojom Radoičićem, koji je ilustrirao i najnoviju slikovnicu "Ja se mraka ne bojim".

Pjesnikinja je dobitnica Godišnje nagrade Grada Rijeke u 2006. godini za izuzetan doprinos dječjoj književnosti i poetskoj riječi za djecu. ■

ENG A concert of children's choirs from Primorje-Gorski kotar County and the presentation of *Ja se mraka ne bojim (I'm Not Afraid Of The Dark)*, a new picture book, were the highlights of the 25th anniversary celebrations of the literary activity of Ljubica Kolarić-Dumić, a Croatian poet from the Srijem region, a native of Kukujeve in Vojvodina, who lives and works in Rijeka.

Glumačka družina Histerioni iz Kanade na turneji po Hrvatskoj

Nastupom u prepunoj dvorani zagrebačkog Kazališta lutaka u petak 19. rujna glumačka družina Histerioni iz Toronta (Kanada) nastavila je svoju uspješnu turneju po Hrvatskoj koju je započela predstavama u Zadru i Šibeniku i završila je nastupom u Bjelovarskom kazalištu. Gostovanje ovoga hrvatskog amaterskog glumišta bilo je pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH, Gradskog zavoda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba, Kanadskog veleposlanstva u Zagrebu i Zagrebačkog kazališta lutaka koje im je ustupilo dvoranu. Družina se predstavila glazbeno-scenskom tužaljkom "Kameni svatovi" Augusta Šenoa u režiji Nine Kleflin, koja već godinama

Napisao i snimio: **Nenad Zakarija**

intenzivno surađuje s Histerionima zahvaljujući programu Hrvatske matice iseljenika koji vodi Nives Antoljak. Komad je izvrsno uglazbio i tekstove pjesama pripremio Hrvat treće generacije, muziolog Edvard Mavrinac, scenografiju potpisuje inspicijentica Srebrenka Bogović, a kostimografiju Marija Šarić-Ban. Glumačka ekipa (Krešimir Bosiljevac, Marija Martinović, Branimir Prtošić, Josipa Kloštranec, Branka Komparić, Aranka Lengyel te Ted Paneli, inače podrijetlom Cipranin) odlično se uklopila u inače prilično zahtjevnu izvedbu pa su zaista vjerno dočarali atmosferu i poruku velikoga hrvatskog književnika Šenoa, što je publika pozdravila burnim pljeskom. Uz govor kanadskog veleposlanika, zahvale gostiju i pohvale doma-

ćina, te predaju simboličnih darova, koje su u ime HMI-a predale Nives Antoljak i prof. Lada Kanajet-Šimić, završen je ovaj zaista vrijedan kulturni događaj i još jedan primjer dobre suradnje iseljene i domovinske Hrvatske. ■

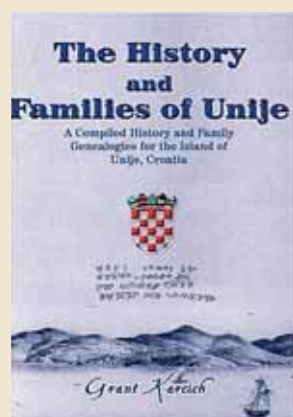
KOPRIVNICA U 17. STOLJEĆU

Knjiga mr. sc. Hrvoja Petrića "Koprivnica u 17. stoljeću" (podnaslov: okoliš, demografske, društvene i gospodarske promjene u pograničnom gradu) prva je dosad izdana studija koja na sustavan i izvoran način razrađuje povijest slobodnoga kraljevskoga grada Koprivnice u tom stoljeću. Velebna renesansna koprivnička utvrda i njezino trgovačko-obrtničko podgrađe bili su u to doba na razmeđu svjetova. Hrvatska je tada bila dio uljuđene srednje Europe, ali su s istoka znatan dio njezina teritorija zauzeli Osmanlije. Oni su bili na puškomet od Koprivnice - granica istočno od Đurđevca opstojala je od

1552. do 1684., a na Dravi i Muri od 1600. do 1690. godine. I u tim uvjetima Koprivnica je funkcionirala kao slobodan grad (civitas), ali i kao vrlo važna vojna utvrda. Sa svih aspekata, s izvornom građom iz naših, mađarskih, austrijskih i drugih arhiva, Petrić otkriva tajne Koprivnice u 17. stoljeću.

PREDSTAVLJENA MONOGRAFIJA "GRADOVI I OPĆINE RH"

Dvosveščana monografija urednika Slavka Šislara "Gradovi i općine Republike Hrvatske" nedavno je predstavljena u Matici hrvatskoj u Zagrebu. O knjizi su govorili povjesničari Agneza Szabo i Dragutin Pavličević te urednik Slavko Šisler. Riječ je o djelu skupine autora u kojemu su obrađeni historiografija, arheologija, književnost, jezik, pravo, glazba, gospodarstvo i školstvo, napomenula je Szabo dodavši kako je nakon uvodnoga pregleda povijesti hrvatskoga naroda obrađena povijest gradova, općina i županija. Knjiga je biografija i monografija Hrvatske, rekao je Pavličević napomenuvši kako je u njoj obrađena povijest i geografija Hrvatske. Posebno je važno to da je u knjizi obrađena kultura hrvatskoga naroda jer, kako je rekao, "narod bez kulture i povijesti je prošli narod". Knjigu "Gradovi i općine Republike Hrvatske" (2 250 str.) objavio je zagrebački nakladnik "Mato Lovrak".

OBITELJI OTOKA UNIJE

Nedavno je izdavačka kuća Llumina Press iz Coral Springsa u Floridi objavila knjigu "Unije – povijest i obitelji: sabrana povijest i obiteljske genealogije otoka Unija – Hrvatska", autora Granta Karcicha, hrvatskog iseljenika iz SAD-a. Ovo rodoslovno-povijesno djelo o Unijama, otočiću cresko-lošinjskog arhipelaga, namijenjeno je ponajprije našim američkim iseljenicima pa je stoga napisano pretežito na engleskom jeziku. Knjiga je podijeljena na dva dijela: prvi dio - povijest otoka i drugi - obuhvaća genealoške podatke o otočnome stanovništvu. Utemeljena je na arhivskom materijalu i usmenoj predaji otočana, a obuhvaća povijest otoka i podrijetlo otočnih obitelji u razdoblju od četiri stoljeća.

Priložena su rodoslovlja obitelji koje su obitavale na otoku u razdoblju od početka 17. do kraja 19. stoljeća, obitelji koje su se preselile na obližnje otoke, te obitelji koje su emigrirale u SAD u 19. i 20. stoljeću. Priložene su genealoške mape obitelji za prezimena: Bellanich (Belanić), Carcich (Karcich, Karčić), Cecco (Čeko), Cosulich (Kožulič), Gallosich (Galošić), Giurich (Jurić), Haglich (Halić, Haljić), Martinolich (Martinolić), Naldalin, Nicolich (Nikolić), Pillepich (Pilepić), Radoslovich (Radoslović), Rerecich (Rerčić), Segotta (Šegota) i Vallich (Valić).

KNJIGA KARDINALA BOZANIĆA "BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC – BAŠTINA KOJA OBVEZUJE"

"Blaženi Alojzije traje. On i danas djeluje. Zato je on kao osoba, i kao građanin, i njegova baština – naš kompas. Ona nas obvezuje i ona je pomoć našem potpunom životu. To gledamo vjernički, ali to osjećamo i sasvim konkretno u vlastitu iskustvu", naglasio je na predstavljanju knjige "Blaženi Alojzije Stepinac – baština koja obvezuje" autor i zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, u ispunjenoj dvorani "Vijenac" na Nadbiskupijskome pastoralnom institutu u Zagrebu. Na predstavljanju knjige govorili su predsjednik Hrvatske biskupske konferencije đakovačko-osječki nadbiskup dr. Marin Srakić, povjesničar dr. Mario Jareb, novinar i publicist Tihomir Dujmović, te u ime izdavača Glasa Koncila i Kršćanske sadašnjosti direktori Nedjeljko Pintarić i dr. Adalbert Rebić. Knjiga "Baština koja obvezuje" na 360 stranica sabire propovijedi kardinala Bozanića na Stepinčevo u zagrebačkoj katedrali od 1998. do 2008. godine, zajedno s uvodnim pastirskim pismom *Najsvjetliji lik Crkve Božje u Hrvata*, koje je kardinal Bozanić napisao u povodu 100. obljetnice rođenja tada još sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca. Putem tematskih kazala, od ateizacije do župa, čitatelj će se još lakše snalaziti kroz Bozanićeve propovijedi, a knjizi su priložene i autentične fotografije kardinala Stepinca iz različitih životnih trenutaka i okolnosti.

ČEST SUDIONIK HUMANITARNIH AKCIJA ZA DOMOVINU

Uz uspješnu glazbenu karijeru, ovaj vrsni orguljaš daje golemi doprinos u Hrvatskoj kulturnoj zajednici u Švicarskoj, čiji je dugogodišnji predsjednik

Prof. Ivan Matarić

Upovodu četrdesete obljetnice glazbenoga djelovanja u Matici smo razgovarali s jednim od najboljih hrvatskih orguljaša, prof. Ivanom Matarićem, koji od 1992. živi i djeluje u inozemstvu. Uz uspješnu glazbenu karijeru, ovaj vrsni orguljaš daje golemi doprinos u Hrvatskoj kulturnoj zajednici (HKZ) u Švicarskoj čiji je dugogodišnji predsjednik. Iako živi izvan granica Lijepe naše, maestro Matarić često dolazi u domovinu i u rodni Zagreb održavajući koncerte, najviše one humanitarne.

Tko je utjecao na vaš glazbeni poziv i kako je on započeo?

— Kao u svim lijepim ili tužnim životnim pričama – a moja je lijepa – sve započinje s roditeljima. Zahvaljujući

upravo roditeljima koji su bili članovi Katedralnoga pjevačkog zbora u Zagrebu došao sam kao dijete do prvih dodira sa zadivljujućim zvukovima zbornoga pjevanja, kao i s raskošnom paletom orguljskoga zvukovlja. Zbog nemogućnosti bavljenja glazbom ostaje im ljubav prema glazbi koju su poslije željeli prenijeti u nas djecu.

Upisan s nepunih osam godina u glazbenu školu "Pavao Markovac" u Zagrebu započela je moja glazbena obrazba koja je izgledala ovako: dvaput na tjedan satovi glasovira i solfeggia, svakodnevno vježbanje glasovira, domaće zadaće iz osnovne škole... I tako sve do studentskih dana. S dvanaest godina počinjem na Šalati kod p. Loranda Kilbertusa s podukom sviranja orgulja i poslije s povremenim zamjenama tate koji je bio stalni orguljaš u crkvi sv. Klare kraj Zagreba. Sjeme je bilo posijano: talent i ljubav koju smo dobili od roditelja, odrastanje u vjeri, poštovanje i velika disciplina formira vas kao buduću osobu.

Preranom tatinom smrću preuzimam u petnaestoj godini mjesto stalnog orguljaša u crkvi sv. Klare kod Zagreba. Sve do studentskih dana istodobno sam bio sam stalni organist bazilike Srca Isusova u Zagrebu.

Tko su Vam glazbeni uzori?

— Velikan glazbe, duhovnosti i skladateljskog umijeća baroka J. S. Bach, kao i velikan romantike C. Franck.

Kada ste se iselili i kamo?

— Gubitkom radnoga mjesta 1992. godine u Baletnoj školi u Zagrebu i nakon traženja novoga radnog mjesta poslije mjeseci potrkavanja u Zagrebu odlučio sam potražiti posao u inozemstvu. Moram reći da nikada nisam mislio da ću otići ili biti prisiljen napustiti svoj Zagreb, te otići živjeti i raditi izvan domovine. Ujesen 1992. dobio sam stalno zaposlenje na glazbenoj školi u Lustenau, u zapadnoj Austriji, gdje predajem klavir i orgulje.

Na koncertu

Napisala: **Željka Lešić**

Snimili: **D. Gaupp i T. Kukalj**

Ove godine obilježavate 40. obljetnicu glazbene karijere kao crkveni orguljaš. Kako ćete je obilježiti?

— Čini se da vrijeme prolazi brže nego što to i sami želimo i onda vam se u raznim životnim fazama počinju događati razni jubileji. Ove godine, točnije 23. svibnja, u bazilici Srca Isusova u

Prof. Ivan Matarić jedan je od najstaknutijih predstavnika hrvatskih orguljaša. Rođen je u Zagrebu 1952. godine. Nižu i srednju glazbenu školu završio na Glazbenoj školi "Pavao Markovac" u Zagrebu u razredu prof. Zente Figenwald. Nakon položenoga prijemnog ispita iz klavira upisuje studij orgulja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u razredu prof. Vlaste Hranilović. Diplomirao je 1979. godine u razredu prof. Žarka Dropulica, stekavši tako temeljito i svestrano glazbeno obrazovanje.

Nakon završena studija radi i djeluje kao profesor klavira i korepetitor u Školi za klasični balet na Ilirskom trgu u Zagrebu. Ujesen godine 1979. postaje stalni orguljaš crkve sv. Marije na Dolcu u Zagrebu, a godine 1984. stalni je orguljaš prvostolne crkve - zagrebačke katedrale.

Godine 1985. boravi u Weimaru kao aktivni orguljaš na majstorskom tečaju u razredu Mathiasa Eisenberga. Ujesen iste godine predaje orgulje na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu (1985.-1989.).

Sljedeće, 1986. godine koncertira u SAD-u kao gost The Salon Orchestra Society iz Rena u Nevadi. Svoju karijeru nastavlja graditi nastupajući kao solist ili član većih ili manjih ansambala, kako u zemlji, tako i u inozemstvu. Niz solističkih koncerata održao u rodnome gradu Zagrebu (zagrebačka katedrala, Sv. Marija na Dolcu, franjevačka crkva na Kaptolu, crkva na Ksaveru, bazilika Srca Isusova), a čest je gost i u inozemstvu (Italija, Austrija, Švicarska, SAD...), kao i diljem Hrvatske (Dubrovnik, Split, Zadar, Punat na Krku, Varaždin...)

Nastupao u organizaciji Koncertne direkcije u Zagrebu u ciklusu Zagrebačke ljetne večeri 1988., 1990., 1992., 1993. Godine 1991. - 1992. Održao je niz humanitarnih koncerata u Austriji i Švicarskoj pod geslom "Stop the war in Croatia". Program mu je vrlo opsežan i obuhvaća sva značajnija djela za orgulje starih i suvremenih autora.

Zagrebu u krugu obitelji i prijatelja pod večernjom sv. misom koja je imala koncertni karakter (svirao sam djela Bacha, p. L. Kilbertusa - tema s improvizacijom, C. Franca i dvije vlastite skladbe Vjera i Ufanje) želio sam zahvaliti Gospodinu na cijelomu svojem životu i zdravlju, kao i svima pozvanima koji su me pratili tijekom mojeg života. Zašto Bazilika? Zato što su, uz sv. Klaru, u bazilici počeli moji prvi koraci kao organista.

Uz pedagoški rad i glazbenu karijeru, aktivan ste član Hrvatske kulturne zajednice u Švicarskoj. Koliko dugo obnašate funkciju predsjednika HKZ-a?

— Dolaskom u inozemstvo vrlo sam brzo postao članom HKZ-a u Švicarskoj pa sam aktivno sudjelovao kao pijanist ili orguljaš pri raznim obljetnicama ili humanitarnim koncertima. Na Saboru HKZ-a 1999. u Zürichu izabran sam za predsjednika te najstarije hrvatske udruge u Švicarskoj u vrlo turbulentnim vremenima. I ovom prigodom veliku hvalu iskazujem bračnom paru Dunji i Osvinu Gauppu, koji u HKZ-u i u Zajednici svesrdno rade na prezentaciji hrvatske kulture u svim segmentima u Švicarcaca.

Koje je akcije organizirao HKZ i što ima u planu za budućnost?

— HKZ je uspješno organizirao i realizirao niz svojih projekata: koncert "Hrvatska priča" u Zürichu, humanitarna akcija za kupnju orgulja u Vukovaru, velika izložba hrvatske naive i tradicijskih instrumenata, humanitarna akcija "Pazine gazi" za gradnju dječjeg igrališta u Vinkovcima, literarni, likovni i glazbeni natječaj za hrvatsku djecu u Švicarskoj. Niz književnih večeri, kao i predstavljanje autora : dr. Z. Tomac, dr. M. Tuđman, gosp. Medimorec, gosp. E. Cic, gospda

Predsjednik HKZ Matarić na Saboru HKZ sa suradnicima: D. Gaupp i O. Gaupp

V. Staresšna, dr. Š. Š. Ćorić, dr. M. Veselić i J. Celan...

Uz niz kulturnih aktivnosti, HKZ-a uspješno organizira svake godine svoj Hrvatski bal. Ovom prigodom želio bih izraziti svoju osobnu zahvalnost svim članovima koji se nesebično žrtvuju i poklanjaju svoje slobodno vrijeme za napredak društva: našem glavnom uredniku Osvinu Gauppu, mojoj dopredsjednici gospođi Dunji Gaupp, gospođi Ani Zupa, bračnom paru Franjici i Dragi Kosu, gospođi Mariji Culap te našem web majstoru Tomislavu Kukalju. Pred nama stoji još mnogo ideja i rada i mogu slobodno najaviti nastavak naše već započete akcije za razminiranje dječjih igrališta u Slavoniji, tj. Vinkovcima, "Pazine gazi". ■

ENG Professor Ivan Matarić, a pipe organ player who has lived and worked in the town of Lustenau in western Austria since 1992, is this year celebrating the 40th anniversary of his musical career. He is also the long-time president of the Croatian Cultural Community in neighbouring Switzerland.

Prof. Matarić u trenutku skladanja

Oliver oduševio u Carnegie Hallu

Oliver Dragojević, jedan od najpriznatijih hrvatskih glazbenika, 9. listopada je svojim vrhunskim nastupom u njujorškom Carnegie Hallu, najpoznatijoj koncertnoj dvorani u SAD-u, oduševio više od 2.500 posjetitelja. Glavninu posjetitelja u dvorani činili su iseljeni Hrvati i njihovi potomci koji žive i rade u New Yorku i obližnjem New Jerseyu, ali bilo je i Hrvata koji su na koncert doputovali iz Washingtona, Chicaga, Los Angelesa i drugih američkih gradova. U publici je bilo i iseljenika iz drugih zemalja s prostora bivše Jugoslavije, kao i manji broj Amerikanaca, većinom na neki način povezanih s Hrvatima. Od početnih 'Galeb i ja' i 'Magdalene', do završne pjesme 'Vjeruj u ljubav', Dragojevićevu je kombinaciju starijih i novijih hitova, nekih u jazz obradama, te nekoliko pop-klasika na engleskom, poput 'Yesterday' Beatlesa, pratio pljesak publike na početku i na kraju svake izvedbe, uz ovacije na kraju koncerta.

Veliki slavljenički koncert Hladnog piva

Odbrojavanjem uz vatromet, a onda i taktovima stare pjesme "Pjevajte nešto ljubavno", Hladno pivo na zagrebačkom je Jarunu započelo veliki slavljenički koncert u povodu 20. obljetnice javnoga djelovanja. Na koncertu se okupilo više od 20 tisuća ljudi u dobi od 4 do 44 godine. Više od dva sata dugim koncertom Hladno pivo svojim je brojnim obožavateljima pružilo dostojan presjek rijetko impresivne karijere i odsviralo mnoge hitove sa svih šest studijskih albuma. Gajnički su punkeri upotrijebili čak dvije pozornice - onu veliku, na kojoj su odsvirali većinu repertoara, i onu manju, na kojoj su, po uzoru na Rolling Stonese s njihove posljednje turneje, izveli nekoliko najstarijih pjesama s prvog albuma "Džinovski" objavljenog prije 15 godina. Veliki koncert na Jarunu potvrdio je reputaciju Hladnog piva kao našega najvećeg i najvažnijeg rock-sastava od početka 90-ih naovamo uz čije pjesme i kvartovske priče odrasta već nekoliko generacija publike kojima su te pjesme i te priče - vidljivo je to bilo i kroz masovno zorno pjevanje - postale svojevrsne generacijske himne.

LUKA NIŽETIĆ: "Na tren i zauvijek"

Svjetlo dana je ugledao treći studijski album mladoga splitskog glazbenika Luke Nižetića. Pod nazivom "Na tren i zauvijek" album donosi 12 svježih, pitkih, nabiđenih ljubavnom tematikom, hitoidnih pop-rock-skladbi. Javnosti su već predstavljene skladbe "Zapleši sa mnom" koja mu je donijela prvu nagradu glazbenih urednika na ovogodišnjemu Hrvatskom radijskom festivalu, te aktualni singl "Na tren i zauvijek". Na albumu su radila renomirana glazbena imena. Od producenata i aranžera tu su Nikša Bratoš, Dino Šukalo i Đani Pervan, dok su svoj autorski potpis ostavili Dino Šaran, Neno Belan, Arsen Dedić, Saša Lošić i Bruno Urlić. Nakon kape Nostalgija i Lane Jurčević, Luka je na ovom albumu zabilježio neočekivanu suradnju s velikom damom hrvatske glazbe Radojkom Šverko.

Novi CD Kiće Slabinca

U godini u kojoj slavi svoj 40 godina dug glazbeni put Kiće Slabinac objavio je novi studijski album Dignite čaše, sva-tovi. Na njemu se nalazi deset novih pjesama, a kao bonus tu su i nezaobilazni slavonski hitovi poput Baranje se ne bih odreklo i drugi. Album je najavljen singlom Ošini po prašini koji je već po prvim reakcijama publike odlično prihvaćen. Tijekom svoje dugogodišnje karijere Kiće je

suradivao s mnogim autorima, pa njegove pjesme potpisuju Đorđe Novković, Zdenko Runjić, Mario Mihaljević, Arsen Dedić, Maja Perfiljeva, Drago Britvić, Željko Sabol, Kemal Monteno, Hrvoje Hegedušić i mnogi drugi.

Simfonijski orkestar HRT-a u Salzburgu

Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem svojeg šefa dirigenta Nikše Bareze nastupio je nedavno u velikoj i znamenitoj dvorani salzburškog Festspielhausa. Tim je koncertima Salzburger Kulturvereinigung (Salzburški kulturni savez) otvorio novu sezonu svoga pretplatničkog simfonijskog ciklusa. Na programu su bili Šesta simfonija Čajkovskog, Mahlerova Prva, a oba koncerta u prvom dijelu donose uvertire Euryanthe C. M. von Webera i Koncert za klavir i orkestar suvremenoga portugalskog skladatelja Antonija Vitorina D'Almeide sa solisticom Ingeborg Baldaszi. Važno je istaknuti da je ovo gostovanje iz-lazak Simfonijskog orkestra HRT-a nakon dugog vremena na međunarodnu scenu, a to je značajnije što nije riječ o prigodnom, od Hrvatske financiranom koncertu, nego o nastu-pu u jednom redovnom koncertnom ciklusu.

Klape Dišpet i Braciera zlatne u Barceloni

Na jakome međunarodnom natjecanju vokalnih sastava "Europe And Its Songs" u Barceloni, klape Dišpet (ženska klapa) i Braciera (muška klapa) ostvarile su veliki uspjeh osvojivši zlato u kategoriji do 12 pjevača. Među vrhunskim zborovima iz Rusije, Italije, Njemačke, Bugarske, Estonije, Finske, Latvije, Poljske i ostalih europskih zemalja oba su se naša sastava svrstala među najbolje ocijenjene izvođače. Samo je njemački zbor "Belcanto linsengericht", koji se natjecao u kategoriji velikih zborova s više od 40 članova, imao veće ocjene žirija. Tako je klapa Dišpet druga, a klapa Braciera treća najbolje ocijenjena skupina uzevši u obzir sve kategorije. Klapa Braciera dolazi iz Bola na Braču, a voditelji su joj Srećko Damjanović i Jurica Bošković, dok klapa Dišpet djeluje u Zagrebu s voditeljem Juricom Boškovićem.

Pripremio. **Toni Kovač**

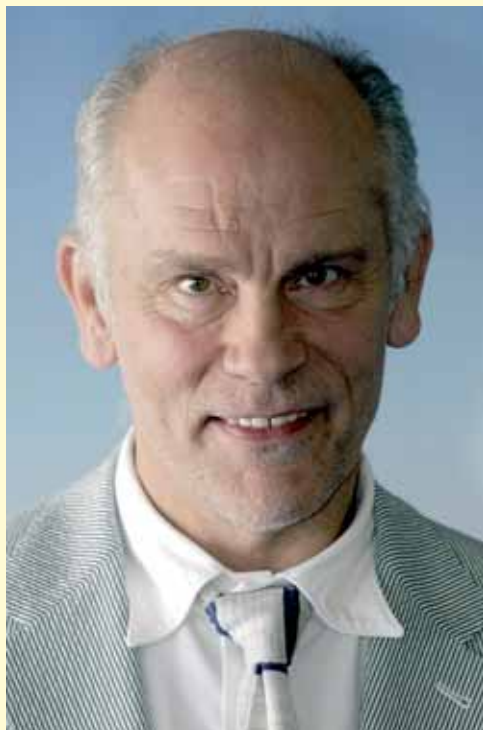
zabavna

- 1 Toše Proeski** - Nesanica
album: Igra Bez Granica, 2007. / Hit Records
- 2 Baruni** - Draga
album: Svanut će Jutro Puno Ljubavi, 2007. / Hit Records
- 3 Jasmin Stavros** - Emilija
album: Nemoj Se Udavati, 2007. / Hit Records
- 4 Mate Bulić** - Jablani
album: Zlatne Žice Slavonije, 2008. / Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.
- 5 Halid Bešlić** - Dvadesete
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 6 Severina** - Gas gas
album: Zdravo Marijo, 2008. / Dallas
- 7 Prva liga** - Melem
album: Zlatne Žice Slavonije, 2008. / Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.
- 8 Ivan Zak** - Vodu ne pijem
Hit Records
- 9 Danijela** - Evo mene
album: Split 08, 2008. / Split 2008.
- 10 Nenad Kumrić Charlie i klapa Motovun** - Ko dvije kazaljke
album: Split 08, 2008. / Split 2008.

pop&rock

- 1 Dino Dvornik** - Hipnotiziran
Dancing Bear
- 2 Toše Proeski** - The hardest thing
Hit Records
- 3 Luka Nižetić** - Na tren i zauvijek
album: Na Tren I Zauvijek, 2008. / Menart
- 4 Tony Cetinski** - Umirem 100 x dnevno
album: Ako To Se Zove Ljubav, 2008. / Hit Records
- 5 Tony Cetinski** - Ako to se zove ljubav
album: Ako To Se Zove Ljubav, 2008. / Hit Records
- 6 Nina Badrić** - Osjećaj
album: 07., 2008. / Aquarius Records
- 7 ET** - Varat ću te
Hit Records
- 8 Majke** - Budi ponosan [unplugged]
album: Unplugged, 2008. / Dancing Bear
- 9 Hladno Pivo** - Konobar
album: Knjiga Zalbe, 2007. / Menart
- 10 Natali Dizdar** - Stop
Agapa

Malkovich opet u Dubrovniku

Boraveći nedavno u Dubrovniku, najprije što je John Malkovich, 55-ogodišnji holivudski glumac hrvatskog podrijetla, primijetio jest povećanje broja kuća u gradu. 'Izgleda kao da se puno gradi. Javna garaža i vila Dubrovnik. Čini mi se kao da od posljednjeg puta ima više kuća i više ljudi', rekao je Malkovich. Kaže kako mu se od mladih glumaca nitko ne sviđa posebno. U svojem osebujnom stilu Malkovich je govorio kako aktualnu filmsku scenu ne prati, nijedan mladi glumac ga ne oduševljava kao ni reality show-ovi. Ipak, rado putuje, a Hrvatska i Dubrovnik mu se vrlo sviđaju, te bi volio ovdje imati kuću.

U Muzeju Triljskog kraja uskoro stalni etnološki postav

Sve govori kako triljski kraj, baš kao i cijelo cetinsko područje, u sebi krije nesagledivo etnografsko blago iz svih razdoblja ljudske povijesti, još uvijek razbacano negdje po selima i zaseocima tog podneblja Lijepe naše. To potvrđuju i najnovije akcije mladog Muzeja triljskog kraja koji je, uz pomoć stručnjaka poput svoje kustosice Angele Babić, i nedavnom izložbom u svojim prostorima 'Tragovi triljske baštine' animirao mnoge ljubitelje u cetinskom kraju na prikupljanju različitih negdje odbačenih starih predmeta kojima su se nekad koristili u svojim kućanstvima. "O našem mladom muzeju, koji je gotovo stabilizirao svoju djelatnost, utemeljili smo arheološku, numizmatičku i etnografsku zbirku. Ulažemo napore kako bi nam oživjela i potonja muzejska zbirka jer nam je cilj da i preko ljubitelja kulturne baštine ne samo u triljskome kraju na prikupljanju, čuvanju etnopredmeta, dakako, i uz odgovarajuće stručnjake i institucije", ističe arheologinja i muzikologinja Angela Babić, kustosica Muzeja triljskog kraja.

Pripremila: **Mirna Jagodić**, Snimke: **HINA**

Najuzornija seoska žena

Nevenka Tenšek (51) iz Brestovca Orehovečkog izabrana je za najuzorniju seosku ženu Krapinsko-zagorske županije. Prva joj je pratilja Kristina Sokser iz Hrašćine, iz koje je bila prošlogodišnja pobjednica Kristina Čukoić pa se zato i ovogodišnji izbor održao u toj maloju rubnoj zagorskoj općini na međi s Varaždinskom i Zagrebačkom županijom, dok se titulom druge pratilje okitila Mirica Sinković iz Donje Stubice. Nevenka Tenšek, uzorna domaćica i zemljoradnica sa 3,5 ha zemlje i pjesnikinja, predstavljat će Zagorje na državnom izboru za najuzorniju hrvatsku seosku ženu u listopadu u Vrbovcu.

Veliko priznanje "Afroditi" iz Tučepa

Naši gosti su ocijenili da je Bluesun Holiday Village Afrodita, jedan od najomiljenijih hotela širom svijeta, stoji u priznanju i plaketi što su ih potpisali članovi uprave TUI Deutschland GmbH. A priznanje je na svečanosti u Berlinu predano u ruke Milošu Diviću, direktoru hotela Afrodita iz Tučepa. Doduše, nije ovo priznanje dobio samo hrvatski hotel. Naprotiv, nalazi se u društvu drugih 99, odabranih prema ocjenama gostiju koji širom svijeta ljetuju u organizaciji TUI-a, najvećeg turoperatora u Europi. No, biti na njihovoj listi 100 najomiljenijih, velika je stvar. Ponajprije, samo zavidan trud i vrhunski odnos prema gostu u oštroj konkurenciji na desetke tisuća hotela, donosi dovoljan broj glasova gostiju koji su i najmjerodavniji suci. A potom, priznanje dodjeljuje TUI, turistički koncern velikoga ugleda te je i uvrštavanje "Afrodite" iz Tučepa u njegov katalog najomiljenijih odredišta prema ocjenama gostiju, velika stvar za ovaj hotel i ukupnu turističku djelatnost u Hrvatskoj.

Festival osvojio Koprivničance i njihove goste

Renesansni festival u Koprivnici otvoren je dolaskom svečane kraljevske povorke podno starih gradskih zidina na Bašci. Tamo je godine 1356. kralj Ludovik Anžvinac Koprivnici dodijelio povelju slobodnoga i kraljevskoga grada. Važni povijesni događaj opet je oživljen na Renesansnom

festivalu, a povelju je primio gradski sudac, glavni lik u nekadašnjoj Koprivnici. Njega je odglumio aktualni gradonačelnik Zvonimir Mršić. Na priredbi koja traje do ponedjeljka okupilo se oko 300 sudionika iz više zemalja, a posjetili su je brojni Koprivničanci i njihovi gosti iz drugih gradova i zemalja. Renesansni festival treću godinu u nizu organiziraju koprivnička Turistička zajednica.

Spektakularna izložba Petra Barišića

Umjetnički paviljon u Zagrebu počeo je novu sezonu spektakularnom izložbom kipara Petra Barišića. Izložba pod nazivom "Bijelo" označena je kao prostorno specifična kiparska instalacija na kojoj je autor radio dvije prošle godine s tridesetak suradnika. Kipar s više od 1 500 varijabilnih reljefa u potpunosti ispunjava zidove Paviljona u brojnim varijacijama sa znakovima geometrijskog ishodišta, a oprostrenim skulpturama rešetkastog karaktera, izuzetno velikih dimenzija, te obogaćenih svjetlom postiže ambijentalnu cjelovitost izložbe..

USPJEŠNI RUKOMETAŠI

Rukometaši zagrebačkog Croatia osiguranja u prvom dvoboju 1. kola skupine H Lige prvaka u Ledenoj su dvorani Doma sportova odigrali neodlučeno protiv njemačkog Rhein-Necar Loewena 33:33 (16:14). Momčad Line Červara vodila je gotovo cijelu utakmicu i s golom prednosti ušla je u posljednju minutu, međutim, Nijemci su uspjeli izjednačiti, a Kiro Lazarov nije iskoristio zadnji napad domaćina. U drugom kolu hrvatski prvaci su na domaćem terenu dočekali poljskog prvaka Wislu i pobijedili ih s uvjerljivih 34:17. S obzirom da Ivano Balić i Mirza Džomba nisu igrali zbog ozljeda pobjedu su izborili vrlo mladi igrači poput Manuel Štrleka, Domagoja Duvnjaka i Zlatka Horvata. Pobjedom Löwena u Mađarskoj kod Szegeda 28:24, naš je prvak trenutačno prvi u skupini H zbog bolje gol razlike.

HRVATSKA BOLJA OD UKRAJINE

Hrvatska nogometna reprezentacija odigrala je 0:0 protiv Ukrajine u susretu šeste skupine kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo 2010. godine. Iako su Bilićevi izabranici bili daleko bolji i gotovo svih 90 minuta kontrolirali igru, imali tri sjajne prilike u drugome poluvremenu, no nažalost ni jedna lopta nije završila iza leđa Pjatova. Nakon maksimirskog poraza od Engleske bod u Harkivu bio je ultimativni cilj, nakon utakmice ostao je žal što hrvatska reprezentacija nije dohvatila puni plijen. Uskoro se na teren vraćaju Eduardo i Niko Kranjčar, a Hrvatsku još očekuju dvije utakmice igrano sa slabom Andorom. Hrvatska nogometna reprezentacija nakon poraza od Engleske pala je s petog na šesto mjesto na ljestvici najboljih svjetskih reprezentacija, koju u listopadu donosi Međunarodni nogometni savez (FIFA).

HOĆE LI DINAMO KONAČNO PREZIMITI U EUROPI?

Nogometaši zagrebačkog Dinama igrat će u skupini D Kupa UEFA-e, a protivnici su mu engleski Tottenham, moskovski Spartak, talijanski Udinese i nizozemski NEC Nijmegen. Prema rasporedu Dinamo će na domaćem terenu igrati protiv NEC-a 23. listopada i 27. studenoga protiv Spartaka, a ide u goste Tottenhamu 6. studenoga i Udineseu 3. prosinca. Zanimljivo je kako upravo u Tottenhamu igraju dvojica bivših dinamovaca Luka Modrić i Vedran Ćorluka, a za Spartak brani hrvatski reprezentativni vratar Stipe Pletikosa. Dinamo je natjecanje po skupinama izborio eliminiravši prašku Spartu. Nakon maksimirskog ogleda koji je završio 0:0, Dinamo je nakon 3:3 u Pragu prošao dalje zbog postignutih golova u gostima.

Nogometaši Slaven Belupa mogu biti ponosni na svoj nastup u europskim utakmicama. Farmaceuti su se oprostili od Europe za ovu sezonu nakon što su u uzvratnom susretu prvog kola Kupa UEFA-e izgubili u Moskvi od domaćeg CSKA s 0:1. Kako je moskovska momčad i u prvoj utakmici u Koprivnici slavila s 2:1, plasirala se u Ligu UEFA-e s ukupnih rezultatom 3:1.

Pripremila: **Nikolina Petan Šutalo**,
Snimke: **HINA**

STOLNOTENISAČICE BRONČANE U EUROPI

Hrvatske stolnotenisačice osvojile su brončanu medalju na Europskom stolnoteniskom prvenstvu u Sankt Peterburgu. Naše stolnotenisačice su u polufinalu poražene od Mađarske s 3:0 te su automatski osvojile brončanu medalju. U pojedinačnoj konkurenciji najdalje je došla stolnotenisačica Sandra Paović koja je poražena u četvrtfinalu Mađarice Krisztine Toth s 4:2. Paović je propustila priliku za plasman u polufinale i osiguranje brončane medalje jer je protiv Mađarice vodila s 2:0 u setovima. Treći i četvrti set je 25-godišnja Vukovarka izgubila u neizvjesnoj borbi, da bi mnogo iskusnija i devet godina starija Toth, koja je nekada bila 13. igračica svijeta, u petom i šestom setu dominirala i otišla u polufinale. Paović je i u konkurenciji parova s Andreom Bakulom bila korak do medalje i opet ispala u četvrtfinalu.

NA POLJUDU PRIKUPILI 50 MILIJUNA KUNA VIŠKA

Hajduk je okončao četvrti krug preoblikovanja. U blagnu splitskoga kluba silo se potrebnih 81.035.000 kuna, koliko je bilo predviđeno za provedbu četvrtoga kruga kupnje dionica. Zadnji je ulagač, koji je s jedanaest milijuna kuna ujedno postao najvećim pojedinačnim dioničarom Hajduka, hrvatski poduzetnik iz Njemačke Ivan Rimac. Rođen je u Lištanima pokraj Livna, a do 2001. godine živio je u Njemačkoj, gdje je imao građevinsku tvrtku. U Hrvatskoj je vlasnik projektantske tvrtke Rimac. "Dugo sam živio u dijaspori i mogu reći kako naši ljudi u inozemstvu vole naše velike klubove Hajduk i Dinamo. Za iseljenike je velika stvar kad u inozemstvu mogu ugostiti Hajduk i Dinamo, a sada im se pruža prilika uložiti novac u svoje omiljene klubove", rekao je Rimac.

NA KRAJU OTON

Bojim se da s ovom poslovnom strategijom nećete postići uspjeh u razvitku poduzeća. Vi još uvijek radite s kukuruzom, dok tržište sve više traži kesten!

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI,
- SPONZORIRANI ČLANAK,
- SPONZORIRANE RUBRIKE

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Odjel za marketing i promociju

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Trg Stjepana Radića 3, 10 000 ZAGREB,

HRVATSKA / CROATIA

UVIJEK U PRAVO VRIJEME...

transfer novca s Western Unionom®

S uslugom Western Uniona, brzo i pouzdano slanje i primanje novca moguće je u svakoj prilici - bilo da je riječ o hitnom slučaju bilo razlogu za slavlje - uvijek u pravo vrijeme!

Brz i pouzdan transfer novca diljem svijeta.

 Hrvatska pošta d.d.

Info: 01/4839-166, www.posta.hr